

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 24. februārī
(OR. en)

6533/22

**Starpiestāžu lieta:
2022/0051 (COD)**

**DRS 11
SUSTDEV 44
CODEC 207
IA 20
COMPET 118**

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2022. gada 24. februāris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2022) 71 final
Temats:	Priekšlikums - EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 71 final.

Pielikumā: COM(2022) 71 final

Briselē, 23.2.2022.
COM(2022) 71 final

2022/0051 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

**par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES)
2019/1937**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SEC(2022) 95 final} - {SWD(2022) 38 final} - {SWD(2022) 39 final} -
{SWD(2022) 42 final} - {SWD(2022) 43 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Uzņēmumu rīcībai visās ekonomikas nozarēs ir būtiska nozīme, lai varētu gūt panākumus Savienības pārejā uz klimatneitrālu un zaļu ekonomiku¹ atbilstoši Eiropas zaļajam kursam² un ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu, arī ar cilvēktiesībām un vidi saistīto mērķu, īstenošanā. Tā panākšanai ir jāīsteno visaptveroši procesi, lai uzņēmumu vērtības ķēdēs mazinātu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi, korporatīvās pārvaldības un vadības sistēmās jāintegrē ilgtspēja un darījumdarbības lēmumos jāņem vērā ietekme uz cilvēktiesībām, klimatu un vidi, kā arī uzņēmumu noturību ilgtermiņā.

ES uzņēmumi darbojas sarežģītā vidē, un jo īpaši lielākie uzņēmumi paļaujas uz globālām vērtības ķēdēm. Ņemot vērā, ka tiem ir ievērojams piegādātāju skaits Savienībā un trešās valstīs, un vērtības ķēžu vispārējo sarežģītību, ES uzņēmumi, arī lielie uzņēmumi, var saskarties ar grūtībām savās vērtības ķēdēs apzināt un mazināt riskus, kas saistīti ar cilvēktiesību ievērošanu vai ietekmi uz vidi. Šīs nelabvēlīgās ietekmes apzināšana vērtības ķēdēs kļūs vieglāka, ja vairāk uzņēmumu ievēros pienācīgu rūpību un tādējādi kļūs pieejams vairāk datu par nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi.

Tas, ka ES ekonomika caur globālām vērtības ķēdēm ir saistīta ar miljoniem darba ņēmēju visā pasaulē, nozīmē arī pienākumu mazināt nelabvēlīgo ietekmi uz šo darba ņēmēju interesēm. Skaidra Savienības iedzīvotāju prasība (jo īpaši konferences par Eiropas nākotni ietvaros), lai ES ekonomika sniedz ieguldījumu šīs un citas nelabvēlīgās ietekmes mazināšanā, ir atspoguļota pašreizējos vai gaidāmajos valstu tiesību aktos par pienācīgu rūpību cilvēktiesību un vides jomā³, debatēs, kas notiek valstu līmenī, un Eiropas Parlamenta un Padomes aicinājumā rīkoties. Abas minētās iestādes ir aicinājušas Komisiju ierosināt Savienības noteikumus par starpnozaru pienācīgas rūpības pienākumu uzņēmumu darbībā⁴. Eiropas Parlaments, Eiropas Savienības Padome un Eiropas Komisija kopīgajā deklarācijā par ES likumdošanas prioritātēm 2022. gadā⁵ apņēmas izveidot tādu ekonomiku, kas darbojas cilvēku labā, kā arī uzlabot ilgtspējīgas korporatīvās pārvaldības tiesisko regulējumu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts") un kas paredz arī saistošu mērķrādītāju neto siltumnīcefekta gāzu emisijas Savienībā līdz 2030. gadam samazināt par vismaz 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni.

² Komisijas paziņojums "Eiropas zaļais kurss", COM(2019) 640 final.

³ Līdz šim Francija (*Loi relative au devoir de vigilance*, 2017) un Vācija (*Sorgfaltspflichtengesetz*, 2021) ir ieviesušas horizontālus pienācīgas rūpības tiesību aktus, citas dalībvalstis (Beļģija, Nīderlande, Luksemburga un Zviedrija) plāno to darīt tuvākajā nākotnē, un Nīderlande ir ieviesusi mērķorientētāku tiesību aktu par bērnu darba aizliegšanu (*Wet zorgplicht kinderarbeid*, 2019).

⁴ Eiropas Parlamenta 2021. gada 10. marta rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par pienācīgu rūpību uzņēmumu darbībā un atbildību par to (2020/2129(INL)); Padomes 2020. gada 1. decembra secinājumi "Cilvēktiesības un pienācīgas kvalitātes nodarbinātība globālajās piegādes ķēdēs" (13512/20).

⁵ Eiropas Parlamenta, Eiropas Savienības Padomes un Eiropas Komisijas kopīgā deklarācija "ES likumdošanas prioritātes 2022. gadā" (OV C 514I, 21.12.2021., 1. lpp.).

Izmantojot esošos starptautiskos brīvprātības standartus par atbildīgu darījumdarbības praksi⁶, arvien lielāks skaits ES uzņēmumu izmanto pienācīgu rūpību vērtības ķēdē kā rīku, lai apzinātu riskus savā vērtības ķēdē un stiprinātu noturību pret straujām izmaiņām vērtības ķēdēs, taču uzņēmumi var arī saskarties ar grūtībām, kad tie apsver iespēju savai darbībai izmantot pienācīgu rūpību vērtības ķēdē. Šādas grūtības var radīt, piemēram, tas, ka nav juridiskās noteiktības par uzņēmumu pienācīgas rūpības pienākumiem, vērtības ķēžu sarežģītība, tirgus spiediens, informācijas nepilnības un izmaksas. Rezultātā pienācīgas rūpības sniegtie ieguvumi nav plaši izplatīti Eiropas uzņēmumos un tautsaimniecības nozarēs.

Pārsvārā lieli uzņēmumi ir arvien plašāk izvērsuši pienācīgas rūpības procesus, jo tādējādi tie var gūt konkurences priekšrocības.⁷ Tā ir arī atbilde uz augošo tirgus spiedienu uzņēmumiem rīkoties ilgtspējīgi, jo tādējādi tiem ir vieglāk izvairīties no nevēlamiem reputācijas riskiem attiecībā pret patērētājiem un ieguldītājiem, kas kļūst arvien informētāki par ilgtspējas aspektiem. Tomēr šie procesi ir balstīti uz brīvprātīgiem standartiem un nerada juridisko noteiktību ne uzņēmumiem, ne cietušajiem gadījumā, ja tiek nodarīts kaitējums.

Šķiet, ka brīvprātīga rīcība nav nesusi plašus uzlabojumus nozarēs, un tāpēc ES ražošanas un patēriņa radītas negatīvas papildu sekas ir novērojamas gan Savienībā, gan ārpus tās. Atsevišķi ES uzņēmumi ir tikuši saistīti ar nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi, arī to vērtības ķēdēs⁸. Nelabvēlīga ietekme jo īpaši ietver cilvēktiesību problēmas, piemēram, piespiedu darbu, bērnu darbu, nepienācīgu veselības aizsardzību un drošību darbavietā, darba ņēmēju ekspluatāciju, kā arī ietekmi uz vidi, piemēram, siltumnīcefekta gāzu emisijas, piesārņojumu vai biodaudzveidības zudumu un ekosistēmu degradāciju.

Pēdējos gados dalībvalstīs radītie jaunie tiesiskie regulējumi par uzņēmumu pienācīgu rūpību⁹ atspoguļo augošo vēlmi atbalstīt uzņēmumus to centienos īstenot pienācīgu rūpību savās

⁶ Apvienoto Nāciju Organizācija, “*Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations ‘Protect, Respect and Remedy’ Framework*” (2011), pieejams vietnē https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf.

ESAO Vadlīnijas daudz nacionāliem uzņēmumiem (2011. gada atjauninātais izdevums), pieejamas vietnē <https://doi.org/10.1787/9789264115415-en>, ar ieteikumu kopumu par atbildīgu darījumdarbību, kā arī ESAO Pienācīgas rūpības vadlīnijas atbildīgai darījumdarbības praksei (2018) un ESAO nozaru vadlīnijas, kas pieejamas vietnē <https://mneguidelines.oecd.org/mneguidelines/>.

⁷ Sk. šim priekšlikumam pievienoto ietekmes novērtējumu, 15., 23. lpp.

⁸ Pētījums par pienācīgu rūpību: Eiropas Komisija, Tiesiskuma un patērētāju ģenerāldirektorāts, *Smit, L., Bright, C., et al.*, “*Study on due diligence requirements through the supply chain: final report*”, Publikāciju birojs (2020), <https://data.europa.eu/doi/10.2838/39830>, 221. lpp.; tajā ir norādīts, ka korporatīvie riska novērtēšanas procesi joprojām tiek vērsti uz uzņēmuma risku būtiskumu, neraugoties uz to, ka starptautiskās vadlīnijās (ANO vadošajos principos, ESAO vadlīnijās) ir precizēts, ka attiecīgajiem riskiem attiecībā uz pienācīgu rūpību nav jāaprobežojas tikai ar uzņēmuma riskiem, bet ir jāattiecas arī uz tiem, kuri tiek ietekmēti (tiesību subjektiem). Negatīva uzņēmumu darbības ietekme, kas radusies pienācīgas rūpības neīstenošanas un globalizācijas dēļ, sākot no vides katastrofām (sk. <https://www.business-humanrights.org/en/blog/brumadinho-dam-collapse-lessons-in-corporate-due-diligence-and-remedy-for-harm-done/>) un zemes sagrābšanas (sk. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578007/EXPO_STU\(2016\)578007_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578007/EXPO_STU(2016)578007_EN.pdf)) un beidzot ar smagiem darba tiesību un cilvēktiesību pārkāpumiem (sk. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2014/538222/EPRS_BRI\(2014\)538222_REV1_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2014/538222/EPRS_BRI(2014)538222_REV1_EN.pdf)), ir labi dokumentēta.

⁹ Sk. 3. zemspējas piezīmi.

vērtības ķēdēs un sekmēt darījumdarbību, kurā tiek respektētas cilvēktiesības, bērnu tiesības un vide. Tomēr tie arī izraisa sadrumstalotību un apdraud juridisko noteiktību un vienlīdzīgus konkurences apstākļus uzņēmumiem vienotajā tirgū.

Savienības tiesību akti par uzņēmumu pienācīgu rūpību veicinātu cilvēktiesību ievērošanu un vides aizsardzību, radītu vienlīdzīgus konkurences apstākļus uzņēmumiem Savienībā un novērstu sadrumstalotību, ko rada dalībvalstu atsevišķa rīcība. Tie ietvertu arī trešo valstu uzņēmumus, kas darbojas Savienības tirgū, pamatojoties uz līdzīgu apgrozījuma kritēriju.

Ņemot vērā šos apstākļus, šajā direktīvā ir izklāstīts horizontāls satvars, kura mērķis ir sekmēt vienotajā tirgū darbošos uzņēmumu devumu cilvēktiesību ievērošanā un vides aizsardzībā gan uzņēmumu pašu darbībā, gan caur to vērtības ķēdēm, apzinot, novēršot, mazinot to nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi un uzņemoties atbildību par to un šajā nolūkā nodrošinot pienācīgu pārvaldību, vadības sistēmas un pasākumus.

Šī direktīva jo īpaši:

- (1) uzlabos korporatīvās pārvaldības praksi, lai cilvēktiesību un vidisko risku un ietekmes (ietverot no vērtības ķēdēm izrietošos riskus un ietekmi) pārvaldības un mazināšanas procesus labāk integrētu korporatīvajās stratēģijās;
- (2) novērsīs pienācīgas rūpības prasību sadrumstalotību vienotajā tirgū un radīs juridisko noteiktību uzņēmumiem un ieinteresētajām personām attiecībā uz sagaidāmo rīcību un atbildību;
- (3) palielinās uzņēmumu pārskatatbildību par nelabvēlīgu ietekmi un nodrošinās saskaņotību uzņēmumiem attiecībā uz pienākumiem, ko paredz esošās un ierosinātās ES iniciatīvas par atbildīgu darījumdarbības praksi;
- (4) uzlabos tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamību tiem, kurus skārusi uzņēmumu rīcības nelabvēlīgā ietekme uz cilvēktiesībām un vidi;
- (5) kā horizontāls instruments, kas vērsts uz darījumdarbības procesiem un attiecas arī uz vērtības ķēdi, šī direktīva papildinās citus spēkā esošus vai ierosinātus pasākumus, kas tieši risina dažas konkrētas ilgtspējas problēmas vai ir piemērojami atsevišķās konkrētās nozarēs, galvenokārt Savienībā.

Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā

ES līmenī ilgtspējīga korporatīvā pārvaldība ir sekmēta galvenokārt netieši, [Nefinanšu informācijas atklāšanas direktīvā \(NFRD\)](#)¹⁰ nosakot aptuveni 12 000 uzņēmumu¹¹ prasības

¹⁰ Direktīva 2014/95/ES, ar ko groza Direktīvu 2013/34/ES attiecībā uz noteiktu lielu uzņēmumu un grupu nefinanšu un daudzveidības informācijas atklāšanu (OV L 330, 15.11.2014., 1. lpp.). Tādējādi ar *NFRD* tika grozīta Grāmatvedības direktīva, t. i., Direktīva 2013/34/ES par noteiktu veidu uzņēmumu gada finanšu pārskatiem, konsolidētajiem finanšu pārskatiem un saistītiem ziņojumiem, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/43/EK un atceļ Padomes Direktīvas 78/660/EEK un 83/349/EEK (OV L 182, 29.6.2013.).

¹¹ Lielas sabiedriskas nozīmes struktūras, kurām ir vairāk nekā 500 darbinieku (un kuru bilances kopsumma vai neto apgrozījums pārsniedz Grāmatvedības direktīvā noteikto sliekšni lieliem uzņēmumiem), tajā skaitā biržā kotēti uzņēmumi, bankas un apdrošināšanas sabiedrības. Sk. *CEPS* pētījumu par Nefinanšu informācijas atklāšanas direktīvu, ko sagatavojusi Eiropas Komisija, lai

ziņot par vidiskajiem, sociālajiem un ar cilvēktiesībām saistītajiem riskiem, ietekmi, pasākumiem (ietverot pienācīgu rūpību) un rīcībpolitikām¹². *NFRD* ir bijusi zināma pozitīva ietekme uz atbildīgas darbījumbārbības uzlabošanu, taču tā nav novedusi pie tā, ka lielākā daļa uzņēmumu pietiekami ņem vērā to nelabvēlīgo ietekmi to vērtības ķēdēs¹³.

Komisijas nesena [priekšlikums par Korporatīvo ilgtspējas ziņojumu sniegšanas direktīvu \(CSRD\), ar ko pārskata NFRD¹⁴](#), paredz paplašināt aptverto uzņēmumu loku, iekļaujot visus lielos un visus biržā kotētos uzņēmumus¹⁵, pieprasīt paziņotās informācijas revīziju (nodrošināšanu) un pastiprināt paziņotās informācijas standartizāciju, pilnvarojot Komisiju pieņemt ilgtspējas ziņojumu sniegšanas standartus¹⁶. Šī direktīva papildinās pašreizējo *NFRD* un ierosinātos tās grozījumus (priekšlikums par *CSRD*), papildus nosakot materiālu korporatīvu pienākumu dažiem uzņēmumiem īstenot pienācīgu rūpību, lai apzinātu, novērstu, vājinātu ārēju kaitējumu, kas izriet no nelabvēlīgas ietekmes uz cilvēktiesībām un vidi uzņēmuma paša darbībā, tā meitasuzņēmumos un vērtības ķēdē, un pienākumu atbildēt par šādu kaitējumu. Priekšlikums par *CSRD* ir īpaši būtisks, jo tas uzdod atklāt uzņēmuma plānus, kā nodrošināt, ka tā darbījumbārbības modelis un stratēģija ir saderīgi ar pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku un globālās sasīlšanas ierobežošanu līdz 1,5 °C saskaņā ar Parīzes nolīgumu. Abas iniciatīvas ir cieši savstarpēji saistītas un radīs sinerģiju. Pirmkārt, lai pienācīgi savāktu informāciju tās atklāšanas nolūkos saskaņā ar ierosināto *CSRD*, ir jāievieš procesi, un tas ir cieši saistīts ar nelabvēlīgas ietekmes apzināšanu saskaņā ar šajā direktīvā noteikto pienācīgas rūpības pienākumu. Otrkārt, *CSRD* attieksies uz pienācīgas rūpības pienākuma pēdējo posmu, proti, ziņojumu sniegšanas posmu, attiecībā uz uzņēmumiem, uz kuriem arī attiecas *CSRD*. Treškārt, šī direktīva noteiks pienākumus uzņēmumiem ieviest plānu, kas nodrošina, ka darbījumbārbības modelis un stratēģija ir saderīgi ar pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku un globālās sasīlšanas ierobežošanu līdz 1,5 °C saskaņā ar Parīzes nolīgumu, par ko saskaņā ar *CSRD* ir jāsniedz ziņojumi. Tādējādi šī direktīva nodrošinās, ka uzņēmumu veiktā ziņošana būs pilnīgāka un efektīvāka. Tas nozīmē, ka papildināmība palielinās abu pasākumu efektivitāti un veicinās minēto uzņēmumu rīcības izmaiņas.

atbalstītu *NFRD* pārskatīšanu, 2020. gada novembris, pieejams vietnē <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1ef8fe0e-98e1-11eb-b85c-01aa75ed71a1/language-en>.

¹² Sk. arī dažus noteikumus *SRD II*, t. i., Direktīvā (ES) 2017/828, ar ko groza Direktīvu 2007/36/EK attiecībā uz akcionāru ilgtermiņa iesaistīšanas veicināšanu (OV L 132, 20.5.2017., 1. lpp.).

¹³ Ietekmes novērtējumā, kas pievienots Komisijas priekšlikumam par Korporatīvo ilgtspējas ziņojumu sniegšanas direktīvu (SWD/2021/150 final), un *CEPS* pētījumā par Nefinanšu informācijas atklāšanas direktīvu (2. iedaļā) ir konstatēts, ka izmaiņas uzņēmumu politikā *NFRD* rezultātā ir bijušas ierobežotas, un tas atbilst viedoklim, ko paudušas galvenās ieinteresētās personas, kuras nevarēja norādīt skaidru izmaiņu tendenci uzņēmumu rīcībā šo informācijas sniegšanas noteikumu iespaidā.

¹⁴ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz korporatīvo ilgtspējas ziņojumu sniegšanu groza Direktīvu 2013/34/ES, Direktīvu 2004/109/EK, Direktīvu 2006/43/EK un Regulu (ES) Nr. 537/2014 (COM(2021) 189 final).

¹⁵ Ilgtspējas ziņojumu sniegšanas pienākums būtu piemērojams visiem lielajiem uzņēmumiem, kā tie definēti Grāmatvedības direktīvā (kas tiktu grozīta ar *CSRD*), un no 2026. gada — uzņēmumiem (ieskaitot trešo valstu uzņēmumus, bet izņemot visus mikrouzņēmumus), kas kotēti biržā ES regulētos tīrgos.

¹⁶ Ilgtspējas ziņojumu sniegšanas standartu projektu izstrāde sākās vienlaikus ar likumdošanas procesu projekta darba grupā, ko pēc Komisijas pieprasījuma izveidoja Eiropas Finanšu pārskatu padomdevēja grupa (*EFRAG*).

Šī direktīva arī papildinās [Ar ilgtspēju saistītās finanšu informācijas atklāšanas regulu](#)¹⁷ (*SFDR*), kas nesēn stājās spēkā un ir piemērojama finanšu tirgus dalībniekiem (piemēram, ieguldījumu fondu un portfeļu pārvaldniekiem, apdrošināšanas sabiedrībām, kas pārdod apdrošināšanas ieguldījumu produktus, un uzņēmumiem, kas nodrošina dažādus pensiju produktus) un finanšu konsultantiem. Saskaņā ar *SFDR* minētajiem uzņēmumiem cita starpā ir jāpublicē paziņojums par to uzticamības pārbaudes politikas nostādņēm attiecībā uz to ieguldījumu lēmumu svarīgāko negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem, pamatojoties uz principu “ievēro vai paskaidro”. Tajā pašā laikā uzņēmumiem ar vairāk nekā 500 darbiniekiem šāda paziņojuma publicēšana ir obligāta, un Komisija ir pilnvarota pieņemt regulatīvus tehniskos standartus par ilgtspējas rādītājiem attiecībā uz dažādajiem nelabvēlīgas ietekmes veidiem¹⁸.

Tāpat šī direktīva papildinās neseno [Taksonomijas regulu](#)¹⁹ — pārredzamības rīku, kas atvieglo lēmumu pieņemšanu par ieguldījumiem un palīdz vērsties pret zaļo tukšvārdību, sniedzot kategoriju sadalījumu vides ziņā ilgtspējīgiem ieguldījumiem saimnieciskajās darbībās, kas atbilst arī minimālajām sociālās aizsardzības prasībām²⁰. Ziņošana attiecas arī uz minimuma aizsargpasākumiem, kas noteikti Taksonomijas regulas 18. pantā un kas attiecas uz procedūrām, kuras gadījumā, kad tiek veikta saimnieciska darbība, kas iekļaujas kategorijā “ilgtspējīga”, uzņēmumiem būtu jāīsteno, lai nodrošinātu saskaņotību ar ESAO Vadlīnijām daudznacionāliem uzņēmumiem un ANO Vadošajiem principiem uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām, arī tiem principiem un tiesībām, kuri izklāstīti astoņās pamatkonvencijās, kas norādīta Starptautiskās Darba organizācijas Deklarācijā par pamatprincipiem un tiesībām darbā un Starptautiskajā cilvēktiesību hartā. Taksonomijas regula tāpat kā *NFRD* un priekšlikums par *CSRD* neuzliek uzņēmumiem materiālus pienākumus, izņemot publiskas ziņošanas prasības, un ieguldītāji var izmantot šādu informāciju, kad tie piešķir kapitālu uzņēmumiem. Nosakot uzņēmumiem pienākumu apzināt to nelabvēlīgos riskus visās to darbībās un vērtības ķēdēs, šī direktīva var palīdzēt sīkākas informācijas sniegšanā ieguldītājiem. Tādējādi tā papildina Taksonomijas regulu, jo tā var vēl vairāk palīdzēt ieguldītājiem piešķirt kapitālu atbildīgiem un ilgtspējīgiem uzņēmumiem. Turklāt Taksonomijas regula (kā tāda, kas ieguldījumu nolūkos nodrošina vienotu satvaru ilgtspējīgām saimnieciskām darbībām) var kalpot kā orientējošs rīks, kas uzņēmumiem palīdz piesaistīt ilgtspējīgu finansējumu to korektīvo pasākumu plāniem un ceļvežiem.

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/2088 (2019. gada 27. novembris) par informācijas atklāšanu, kas saistīta ar ilgtspēju, finanšu pakalpojumu nozarē (OV L 317, 9.12.2019., 1. lpp.).

¹⁸ Visas trīs Eiropas uzraudzības iestādes 2021. gada 4. februārī publicēja savu galīgo ziņojumu (pieejams vietnē <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/three-european-supervisory-authorities-publish-final-report-and-draft-rts>) Komisijai, tajā iekļaujot regulatīvo tehnisko standartu projektu par informācijas atklāšanu saskaņā ar *SFDR*.

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp.).

²⁰ Taksonomija tiks attīstīta pakāpeniski. Sociālie minimuma aizsargpasākumi ir piemērojami visiem taksonomijai piederīgajiem ieguldījumiem.

Šī direktīva papildinās [Direktīvu 2011/36/ES par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību](#)²¹, kas veido visaptverošu tiesisko regulējumu efektīvai cīņai pret visu veidu ekspluatāciju, kuru Savienībā īsteno fiziskas un juridiskas personas, jo īpaši piespiedu darbu, seksuālu izmantošanu, kā arī ubagošanu, turēšanu verdzībā vai darbībām, kas līdzinās turēšanai verdzībā, kalpībā, izmantošanu noziedzīgās darbībās vai orgānu izņemšanu. Tā arī nosaka juridisko personu atbildību par pārkāpumiem, kas norādīti minētajā direktīvā un ko to uzdevumā izdara jebkura persona, kurai ir vadoša loma juridiskās personas struktūrā, vai gadījumā, ja pārkāpuma izdarīšana ir bijusi iespējama pārraudzības vai kontroles trūkuma dēļ. Direktīva 2011/36/ES paredz arī sankcijas pie atbildības sauktajām juridiskajām personām.

Turklāt šī direktīva papildinās [Direktīvu par sankcijām pret darba devējiem](#)²², kura aizliedz nodarbināt trešo valstu valstspiederīgos, kas dalībvalstīs uzturas nelikumīgi, tajā skaitā cilvēku tirdzniecībā cietušos. Direktīva par sankcijām pret darba devējiem nosaka minimālos standartus sankcijām un citiem pasākumiem, kas dalībvalstīs jāpiemēro pret darba devējiem, kuri pārkāpj direktīvu.

Šī direktīva arī papildinās tos pašreizējos vai plānotos ES līmeņa instrumentus, kuri attiecas uz pienācīgu rūpību vērtības ķēdēs konkrētās nozarēs vai saistībā ar konkrētiem produktiem, jo tai ir starpnozaru tvērums un tā aptver plašu ilgtspējas ietekmes loku.

Tā dēvētā [Konfliktu izraktenu regula](#)²³ attiecas uz četriem konkrētiem izrakteņiem un metāliem. Tā nosaka ES uzņēmumiem pienākumu piegādes ķēdē nodrošināt, ka tie importē alvu, tantalu, volframu vai zeltu no atbildīgiem un konfliktu neskartiem avotiem, un ievieš konkrētākus mehānismus pienācīgas rūpības īstenošanai, piemēram, neatkarīgu trešās personas veiktu revīziju attiecībā uz piegādes ķēžu pienācīgu pārbaudi. Pienācīgas rūpības noteikumi šajā direktīvā attiecas arī uz nelabvēlīgu ietekmi uz vidi un būs piemērojami papildu izraktenu vērtības ķēdēm, uz kurām neattiecas Konfliktu izraktenu regula, bet kuras rada nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām, klimatu un vidi.

Komisijas [priekšlikums regulai par neatmežojošām piegādes ķēdēm](#)²⁴ ir vērsts uz konkrētām precēm un produktu piegādes ķēdēm. Tai ir ļoti konkrēts mērķis, proti, mazināt ES patēriņa un ražošanas ietekmi uz atmežošanu un mežu degradāciju visā pasaulē. Tās prasības dažās jomās būs preskriptīvākas salīdzinājumā ar vispārējiem pienācīgas rūpības pienākumiem, ko paredz šī direktīva. Tā arī paredz aizliegumu laist tirgū konkrētas preces un atvasinātus

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/36/ES (2011. gada 5. aprīlis) par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/629/TI (OV L 101, 15.4.2011., 1. lpp.).

²² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/52/EK (2009. gada 18. jūnijs), ar ko nosaka minimālos standartus sankcijām un pasākumiem pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi (OV L 168, 30. 6.2009.).

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/821 (2017. gada 17. maijs), ar ko paredz piegādes ķēdes pienācīgas pārbaudes pienākumus Savienības importētājiem, kuri importē konfliktu skartu un augsta riska teritoriju izcelsmes alvu, tantalu un volframu, to rūdas un zeltu (OV L 130, 19.5.2017., 1. lpp.).

²⁴ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko paredz noteikumus par to, kā Savienības tirgū darīt pieejamas konkrētas ar atmežošanu un meža degradāciju saistītas preces un izstrādājumus, kā arī par to eksportu no Savienības un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 995/2010 (COM(2021) 706 final).

izstrādājumus, ja, īstenojot pienācīgu rūpību, nevar pārliecināties par prasības “likumīgs” un “neatmežojošs” ievērošanu. Minētais aizliegums ir piemērojams visiem tirgus dalībniekiem, kuri laiž Savienības tirgū attiecīgos izstrādājumus, — gan ES, gan ārpus Savienības uzņēmumiem neatkarīgi no to juridiskās formas un lieluma. Tādējādi, lai gan abu iniciatīvu vispārējie mērķi ir savstarpēji atbalstoši, to konkrētie mērķi atšķiras. Šī direktīva papildinās Regulu par neatmežojošiem izstrādājumiem, ieviešot pienācīgu rūpību vērtības ķēdēs saistībā ar darbībām, uz kurām neattiecas Regula par neatmežojošiem izstrādājumiem, bet kuras varētu tieši vai netieši izraisīt atmežošanu.

Komisijas [priekšlikuma par jaunu Bateriju regulu](#)²⁵ konkrētie mērķi ir mazināt ietekmi uz vidi, klimatu un sociālo ietekmi visos bateriju dzīves cikla posmos, nostiprināt iekšējā tirgus darbību un nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus, pieņemot vienotu noteikumu kopumu. Tā nosaka pienākumu uzņēmumiem, kas Savienības tirgū laiž rūpnieciskās vai elektrotransportlīdzekļu baterijas (arī transportlīdzekļos iestrādātas), kuru kapacitāte ir lielāka par 2 kWh, ieviest piegādes ķēdes pienācīgas pārbaudes politiku. Tajā galvenā uzmanība ir pievērsta izejvielām, kuru pasaules kopējās produkcijas ievērojama daļa tiek izmantota bateriju ražošanai un kuras var radīt nelabvēlīgu sociālo ietekmi vai ietekmi uz vidi (kobalts, dabiskais grafiīts, litijs un niķelis). Ekonomikas dalībniekiem ir jāiesniedz atbilstības dokumentācija trešās personas īstenošanai verifikācijai, kuru veic paziņotās iestādes, un tiem piemēro valsts tirgus uzraudzības iestāžu veiktās pārbaudes. Šī direktīva papildinās Bateriju regulu, ieviešot pienācīgu rūpību vērtības ķēdēs saistībā ar izejvielām, uz kurām minētā regula neattiecas, bet neprasot sertifikāciju izstrādājumu laišānai ES tirgū.

Topošās [Ilgtspējīgu produktu iniciatīvas \(SPI\)](#) mērķis ir pārskatīt pašreizējo [Ekodizaina direktīvu](#)²⁶, un tā plašākā nozīmē attiecas uz ES tirgū laistu produktu ilgtspēju un saistītās informācijas pārredzamību.

Šim priekšlikumam būs būtiska nozīme cīņā pret piespiedu darba izmantošanu globālajās vērtības ķēdēs. Kā norādīts Paziņojumā par pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visā pasaulē²⁷, Komisija sagatavo jaunu tiesību akta priekšlikumu, kas faktiski aizlieds laist Savienības tirgū produktus, kuri ražoti, izmantojot piespiedu darbu, arī bērnu piespiedu darbu. Jaunā iniciatīva attieksies gan uz vietējiem, gan importētiem produktiem un apvienos aizliegumu ar spēcīgu, uz risku balstītu izpildes satvaru. Jaunā instrumenta pamatā būs starptautiski standarti, un tas papildinās horizontālas un nozaru iniciatīvas, jo īpaši šajā priekšlikumā noteiktos pienācīgas rūpības pienākumus.

Šī direktīva neskar citu tādu prasību piemērošanu cilvēktiesību, vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jomā, kuras paredz citi Savienības tiesību akti. Ja šīs direktīvas noteikumi ir pretrunā tāda cita Savienības tiesību akta noteikumiem, kam ir tādi paši mērķi un kas paredz plašākus vai konkrētākus pienākumus, attiecīgā cita Savienības tiesību akta noteikumi normu

²⁵ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par baterijām un bateriju atkritumiem, ar ko atceļ Direktīvu 2006/66/EK un groza Regulu (ES) 2019/1020 (COM(2020) 798 final).

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/125/EK (2009. gada 21. oktobris), ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem (OV L 285, 31.10.2009., 10. lpp.).

²⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visā pasaulē globālas taisnīgas pārkārtošanās procesam un ilgtspējīgai atveseļošanai (COM(2022) 66 final).

kolīzijas robežās būtu noteicošie un tiktu piemēroti attiecībā uz šiem konkrētajiem pienākumiem.

Saskanība ar citām Savienības politikas jomām

Šī direktīva ir svarīga, lai sasniegtu dažādu pašreizējo un plānoto Savienības pasākumus mērķus cilvēktiesību, tajā skaitā darba tiesību, un vides jomā.

Eiropas zaļā kursa ietvaros Komisija ir iekļāvusi iniciatīvu par ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību kā vienu no nodevumiem, ko paredz [Aprite ekonomikas rīcības plāns, Biodaudzveidības stratēģija, stratēģija “No lauka līdz galdam”, Ķīmikāliju stratēģija, 2020. gada Jaunās industriālās stratēģijas atjaunināšana: veidojot spēcīgāku vienoto tirgu Eiropas atveseļošanai un Pārejas uz ilgtspējīgu ekonomiku finansēšanas stratēģija.](#)

Ar ES vides tiesībām tiek ieviestas dažādas vides prasības uzņēmumiem, dalībvalstīm vai tiek noteikti mērķi Savienībai²⁸. Tomēr tās parasti neattiecas uz vērtības ķēdēm ārpus Savienības, kurās var notikt 80–90 % no ES ražošanas nodarītā kaitējuma videi²⁹. [Direktīva par atbildību vides jomā](#)³⁰ nosaka satvaru atbildībai vides jomā saistībā ar videi nodarīta kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu, pamatojoties uz principu “piesārņotājs maksā” attiecībā uz uzņēmumu pašu darbību. Tā neattiecas uz uzņēmumu vērtības ķēdēm. Šajā direktīvā paredzētā civiltiesiskā atbildība saistībā ar nelabvēlīgu ietekmi uz vidi papildinās Direktīvu par atbildību vides jomā.

Šī direktīva papildinās ES tiesību aktus klimata jomā, to vidū Eiropas Klimata aktu, nostiprinot Savienības vērienīgās ieceres klimata jomā, ar starpposma mērķrādītāju samazināt neto siltumnīcefekta gāzu emisijas par vismaz 55 % līdz 2030. gadam, lai Eiropa nostātos uz atbildīga ceļa un kļūtu klimatneitrāla līdz 2050. gadam. Konkrētāk, šī direktīva papildinās [paketi “Gatavi mērķrādītājam 55 %”](#)³¹ un tās dažādās pamatdarbības, piemēram, vērienīgāku energoefektivitātes un atjaunīgās enerģijas mērķrādītāju noteikšanu dalībvalstīm līdz 2030. gadam vai [ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas](#)³² modernizāciju, kas jāatbalsta ar

²⁸ Piemēram, ar tām tiek ieviesti ierobežojumi dažu piesārņojošu vielu noplūdēm, definēti ES mērķi (piemēram, Eiropas Klimata akts) vai noteikti mērķrādītāji dalībvalstīm (piemēram, attiecībā uz energoefektivitāti), noteikti pienākumi dalībvalstīm (piemēram, saistībā ar dabisko dzīvotņu aizsardzību), noteikts minimālais saturs apstiprināšanas procedūrām attiecībā uz dažām saimnieciskām darbībām (piemēram, ietekmes uz vidi novērtējums) utt.

²⁹ Sk., piemēram, *Jungmichel, Norbert, Christina Schampel un Daniel Weiss (2017), “Atlas on Environmental Impacts — Supply Chains — Environmental Impacts and Hot Spots in the Supply Chain, Adelphi/Systain”*, pieejams vietnē <https://www.adelphi.de/en/system/files/mediathek/bilder/Umweltatlas%20Lieferkette%20-%20adelphi-Systain-englisch.pdf>.

³⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu (OV L 143, 30.4.2004., 56. lpp.).

³¹ Pakete “Gatavi mērķrādītājam 55 %” ir virkne priekšlikumu, ko Komisija pieņēma 2021. gada 14. jūlijā ar mērķi padarīt ES klimata, enerģijas, zemes izmantošanas, transporta un nodokļu politiku piemērotu tam, lai līdz 2030. gadam neto siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinātu par vismaz 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeņiem.

³² Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisīto gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā, Lēmumu (ES) 2015/1814 par Savienības siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezerves izveidi un darbību un Regulu (ES) 2015/757 (COM(2021) 551 final).

plašāku ražošanas procesu pārveidi, lai sasniegtu klimatneitralitāti līdz 2050. gadam visā ekonomikā un visās vērtības ķēdēs. Pakete “Gatavi mērķrādītājam 55 %” tikai netieši attieksies uz dažām ES uzņēmumu ārpusvienības vērtības ķēdēm caur [oglekļa ievadkorekcijas mehānismu \(OIM\)](#)³³, kura mērķis ir novērst oglekļa emisiju pārvirzi³⁴, nosakot oglekļa korekcijas cenu atsevišķiem importētiem produktiem, kam nepiemēro oglekļa cenu, kura izriet no ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas.

Spēkā esošie [ES tiesību akti veselības, drošības un pamattiesību jomā](#) ir vērsti pret ļoti konkrētu nelabvēlīgu ietekmi (piemēram, tiesību uz privātumu un datu aizsardzību pārkāpumi, diskriminācija, konkrēti veselības aspekti, kas saistīti ar bīstamām vielām, apdraudējumi darba ņēmēju veselībai un drošībai, bērnu tiesību pārkāpumi u. c.)³⁵, taču tie ne visos gadījumos ir piemērojami uzņēmumu vērtības ķēdēm ārpus Savienības.

Šī iniciatīva atbilst [ES Rīcības plānam cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.–2024. gadam](#)³⁶, kas paredz Savienības un dalībvalstu apņemšanos stiprināt to iesaisti, lai aktīvi veicinātu starptautisku standartu īstenošanu attiecībā uz atbildīgu darījumdarbības praksi, piemēram, ANO Vadošos principus uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām un ESAO vadlīnijas par daudz nacionāliem uzņēmumiem un pienācīgu rūpību. Tā atbilst [ES stratēģijai par bērnu tiesībām](#)³⁷, kas nosaka Savienībai saistības ievērot pilnīgas neiecietības pieeju pret bērnu darbu un nodrošināt, ka ES uzņēmumu piegādes ķēdēs netiek izmantots bērnu darbs. [ES Stratēģijā cilvēku tirdzniecības apkarošanai 2021.–2025. gadā](#)³⁸ Komisija apņēmas nākt klajā ar tiesību akta priekšlikumu par ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību, lai ilgtermiņā veicinātu ilgtspējīgu un atbildīgu korporatīvo rīcību. Iniciatīva arī sniedz ieguldījumu to mērķu sasniegšanā, kas paredzēti Komisijas Paziņojumā par pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visā pasaulē³⁹, kurš tiek pieņemts kopā ar šo priekšlikumu.

Šī direktīva sniegs ieguldījumu Eiropas sociālo tiesību pilārā, jo gan šī direktīva, gan minētais pilārs veicina tiesības, piemēram, godīgus darba apstākļus⁴⁰. Papildus tās ārējam tvērumam tā

³³ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido oglekļa ievadkorekcijas mehānismu (COM(2021) 564 final).

³⁴ Oglekļa emisiju pārvirze, kas rodas ES klimatisko ieceru vēriena paplašināšanas rezultātā, var izraisīt kopējo globālo emisiju palielināšanos. OIM oglekļa korekcijas cena atsevišķu veidu importētiem produktiem dzelzs, tērauda, alumīnija, cementa, elektroenerģijas, mēslošanas līdzekļu nozarē izlīdzinātu konkurences apstākļus starp ES un importētiem produktiem.

³⁵ Saskaņā ar ES tiesību aktiem ikvienam ES darba ņēmējam ir noteiktas minimālās tiesības uz aizsardzību pret diskrimināciju dzimuma, rases, reliģijas, vecuma, invaliditātes un seksuālās orientācijas dēļ un darba tiesības (nepilna laika darbs, terminēti līgumi, darba laiks, darbinieku informēšana un konsultēšana). Kopsavilkums ir pieejams vietnē https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/employment_and_social_policy.html?root_default=SUM_1_CODED%3D17&locale=lv.

³⁶ Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “ES Rīcības plāns cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.–2024. gadam” (JOIN(2020) 5 final).

³⁷ Komisijas paziņojums “ES stratēģija par bērnu tiesībām” (COM(2021) 142 final).

³⁸ Komisijas paziņojums par ES Stratēģiju cilvēku tirdzniecības apkarošanai 2021.–2025. gadā (COM(2021) 171 final).

³⁹ (COM(2022) 66 final).

⁴⁰ Piemēram, Eiropas sociālo tiesību pilāra 10. princips par veselīgu, drošu un labi pielāgotu darba vidi un Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām (sk. šīs direktīvas pielikumu)

risinās jautājumus par starptautisko darba standartu pārkāpumiem, ja tādi notiks Savienībā (piemēram, piespiedu darba gadījumi lauksaimniecībā). Tādējādi iekšēji tā arī nostiprinātu darba ņēmēju aizsardzību Savienībā līdztekus spēkā esošajam sociālajam *acquis* un palīdzētu novērst un apkarot ļaunprātīgu rīcību dalībvalstīs un starp tām.

Tādējādi šī direktīva papildinās ES normatīvo vidi, kas patlaban neietver Savienības mēroga pārredzamu un prognozējamu regulējumu, kurš palīdzētu ES uzņēmumiem visās ekonomikas nozarēs izvērtēt un pārvaldīt ilgtspējas riskus un ietekmi attiecībā uz pamata cilvēktiesībām un vidiskajiem riskiem, tai skaitā visās to vērtības ķēdēs.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

Juridiskais pamats

Šā priekšlikuma pamatā ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 50. pants un 114. pants.

LESD 50. panta 1. punkts un jo īpaši 50. panta 2. punkta g) apakšpunkts paredz ES kompetenci rīkoties, lai nodrošinātu brīvību veikt uzņēmējdarbību attiecībā uz konkrētu darbību, jo īpaši “*pietiekami koordinējot garantijas, ko dalībvalstis prasa no sabiedrībām, kuras definētas 54. panta otrajā daļā, nolūkā aizsargāt dalībnieku un trešo personu intereses, un paredzot šādu garantiju vienādošanu visā Savienībā*”. Kā piemēru var minēt koordinācijas pasākumus saistībā ar uzņēmumu akcionāru un citu ieinteresēto personu interešu aizsardzību, kurus veic, lai šāda aizsardzība būtu vienāda visā Savienībā, ja atšķirības starp valstu noteikumiem ir šķērslis brīvībai veikt uzņēmējdarbību⁴¹. Atsauksnās uz šo noteikumu ir iespējama, ja mērķis ir novērst tādu pašreizēju vai turpmāku šķēršļu rašanos brīvībai veikt uzņēmējdarbību, kuri izriet no atšķirīgas valstu tiesību aktu attīstības. Iespējai, ka šādi šķēršļi var rasties, ir jābūt reālai, un konkrētajam pasākumam jābūt vērstam uz to novēršanu⁴².

Šis priekšlikums regulē uzņēmumu pienācīgas rūpības pienākumus ilgtspējas jomā un vienlaikus — ciktāl tas saistīts ar šādu pienācīgu rūpību — aptver uzņēmumu direktoru pienākumus un korporatīvās pārvaldības sistēmas pienācīgas rūpības īstenošanai. Tādējādi šis priekšlikums attiecas uz procesiem un pasākumiem uzņēmumu locekļu un ieinteresēto personu interešu aizsardzībai. Vairākas dalībvalstis pēdējā laikā ir ieviesušas tiesību aktus par pienācīgu rūpību ilgtspējas ziņā⁴³, savukārt citas ir likumdošanas procesā vai vēl apsver iespējamus pasākumus⁴⁴. Turklāt arvien lielāks skaits dalībvalstu nesen ir regulējušas šo

7. panta b) punkts par taisnīgiem un labvēlīgiem apstākļiem darbā, ietverot drošus un veselīgus darba apstākļus.

⁴¹ Tiek atgādināts, ka attiecībā uz korporatīvās pārvaldības pasākumiem ES jau ir pieņēmusi tiesību aktus uz tāda paša pamata, piemēram, I un II Akcionāru tiesību direktīvu.

⁴² Sk., piemēram, lietu 380/03 Vācija/Parlaments un Padome (2006), *Recueil*, I-11573. lpp., 38. punktu un tajā citēto judikatūru.

⁴³ Sk. 3. zemsvītras piezīmi. No EEZ valstīm tiesību aktus par pienācīgu rūpību ir pieņēmusi Norvēģija.

⁴⁴ Austrija, Beļģija, Dānija, Somija, Itālija, Luksemburga, Nīderlande (attiecībā uz plašākiem tiesību aktiem par atbildīgu darījumdarbības praksi). Pilsoniskās sabiedrības kampaņas, kurās atbalsta tiesību aktu ieviešanu pienācīgas rūpības jomā, notiek Īrijā, Spānijā un Zviedrijā. Šim priekšlikumam pievienotā ietekmes novērtējuma 8. pielikumā ir sniegts sīks pārskats par dalībvalstu / EEZ valstu tiesību aktiem un iniciatīvām.

jautājumu, pieprasot, lai direktori ņem vērā uzņēmuma ārējo ietekmi⁴⁵, savos lēmumos izvirza par prioritāti ieinteresēto personu intereses⁴⁶ vai pieņem politikas paziņojumu par uzņēmuma cilvēktiesību stratēģiju⁴⁷. Jaunie un topošie tiesību akti par pienācīgu rūpību Savienībā ir ievērojami atšķirīgi, neraugoties uz to, ka visu dalībvalstu nolūks ir pamatoties uz esošajiem starptautiskajiem standartiem (ANO Vadošie principi uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām un ESAO Atbildīgas darbīgas darbības prakses standarti), un tādējādi rodas prasību atšķirības. Atsevišķas dalībvalstis ir pieņēmušas vai varētu pieņemt tiesību aktus, kas aprobežojas ar konkrētām ilgtspējas problēmām vērtības ķēdēs⁴⁸. Darbības joma attiecībā uz personām, materiālās pienācīgas rūpības prasības, izpildes režīmi un saistītie direktoru pienākumi atšķiras un nākotnē varētu atšķirties vēl vairāk⁴⁹. Sagaidāms, ka citas dalībvalstis nolems nepieņemt tiesību aktus šajā jomā. Tādējādi ievērojami atšķirīgās prasības starp dalībvalstīm rada iekšējā tirgus sadrumstalotību. Šī sadrumstalotība laika gaitā varētu palielināties.

Šī sadrumstalotība var arī radīt nevienlīdzīgus konkurences apstākļus uzņēmumiem iekšējā tirgū. Pirmkārt, uzņēmumiem un to direktoriem, jo īpaši uzņēmumiem ar pārrobežu vērtības ķēdēm, jau piemēro atšķirīgas prasības, un ir iespējams, ka tiem tiks piemērotas vēl atšķirīgākas prasības atkarībā no tā, kur atrodas to juridiskā adrese. Tas rada konkurences izkropļojumus. Otrkārt, atkarībā no tā, kā tie strukturē savas darbības iekšējā tirgū, uz dažiem uzņēmumiem var vienlaikus attiekties divi vai vairāki atšķirīgi valsts tiesiskie regulējumi, kas saistīti ar ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību⁵⁰. Tas var izraisīt prasību dublēšanos, grūtības atbilstības nodrošināšanā, juridisko nenoteiktību uzņēmumiem un pat savstarpēji nesaderīgas paralēlas juridiskās prasības. Turpretī uz dažiem uzņēmumiem var neattiekties neviens valsts tiesiskais regulējums tikai tāpēc vien, ka tiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav būtiskas saiknes ar tādas dalībvalsts jurisdikciju, kurā ir ieviesti pienācīgas rūpības noteikumi, un tādējādi tie var gūt priekšrocību pār konkurentiem.

Ierosinātais tiesību akts ir paredzēts, lai novērstu un likvidētu šādus šķēršļus brīvai aprītei un konkurences izkropļojumus, saskaņojot prasības uzņēmumiem īstenot pienācīgu rūpību to pašu darbībā, meitasuzņēmumos un vērtības ķēdēs un saistītos direktoru pienākumus. Tas radīs vienlīdzīgus konkurences apstākļus, kuros līdzīga lieluma uzņēmumiem un to direktoriem būs piemērojamas vienādas prasības ilgtspējīgas korporatīvās pārvaldības un uzņēmumu pienācīgas rūpības pienākumu integrēšanai to iekšējās pārvaldības sistēmās, tādējādi līdzīgā veidā aizsargājot uzņēmuma ieinteresēto personu intereses. Noteikumu saskaņošana nāktu par labu pārrobežu uzņēmumu izveidei, kā arī uzņēmumu darbībai un ieguldījumiem, jo tā atvieglotu korporatīvās ilgtspējas prasību salīdzināšanu un padarītu iesaistīšanos vieglāku un tādējādi arī lētāku.

⁴⁵ Francijas *Loi Pacte*.

⁴⁶ Piemēram, Nīderlande.

⁴⁷ Sk. Vācijas *Sorgfaltspflichtengesetz*.

⁴⁸ Piemēram, iepriekš minētajā Nīderlandes likumā ir noteikta horizontāla obligāta pienācīga rūpība attiecībā uz bērnu darba problēmām visā vērtības ķēdē. Austrijā politiska partija ir iesniegusi likumprojektu par sociālo atbildību attiecībā uz piespiedu darbu un bērnu darbu apgērbu nozarē.

⁴⁹ Francijas *Loi relative au devoir de vigilance* un Vācijas *Sorgfaltspflichtengesetz* ievērojami atšķiras tādos aspektos kā darbības joma attiecībā uz personām, materiālās prasības un izpildes režīms.

⁵⁰ Piemēram, atbilstoši Vācijas *Sorgfaltspflichtengesetz* uz ikvienu uzņēmumu, kam ir filiāle un vismaz 3000 darbinieku Vācijā (no 2024. gada — 1000 darbinieku), attiecas likuma piemērošanas joma.

LESD 50. pants ir *lex specialis* attiecībā uz pasākumiem, kas pieņemti, lai sasniegtu brīvību veikt uzņēmējdarbību. Starp ierosinātajiem pasākumiem šis juridiskais pamats attiecas uz tiem pasākumiem, kas saistīti ar uzņēmumu korporatīvo pārvaldību, jo īpaši pienācīgas rūpības integrēšanu uzņēmumu politikā, pasākumiem saistībā ar uzņēmumu plānu nodrošināt, ka to darbījumbūvības modelis un stratēģija ir saderīgi ar pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku un ar globālās sasilšanas ierobežošanu līdz 1,5 °C atbilstoši Parīzes nolīgumam, un saistītajiem atbildības pasākumiem, kā arī noteikumiem par direktoru rūpības pienākumu un direktoru pienākumiem saistībā ar pienācīgas rūpības ieviešanu un pārraudzību.

Lai visaptveroši risinātu aprakstītos iekšējā tirgus šķēršļus, papildus LESD 50. pantam šajā ziņā tiek izmantots LESD 114. panta vispārējais noteikums. LESD 114. pants paredz iespēju pieņemt pasākumus, lai tuvinātu noteikumus dalībvalstu normatīvajos vai administratīvajos aktos, kas attiecas uz iekšējā tirgus izveidi un darbību. Savienības likumdevējs it īpaši var atsaukties uz LESD 114. pantu tad, ja atšķirības starp valstu noteikumiem ir tik lielas, kas tās rada šķēršļus pamatbrīvībām vai konkurences izkropļojumus un tādējādi tieši ietekmē iekšējā tirgus darbību.

Kā izklāstīts iepriekš, atšķirībām starp valstu noteikumiem par ilgtspējīgas korporatīvās pārvaldības un pienācīgas rūpības pienākumiem ir tieša ietekme uz iekšējā tirgus darbību, un šī ietekme nākotnē varētu palielināties. Papildus jautājumiem, kas regulēti LESD 50. pantā, šis akts attiecas uz citām iekšējā tirgus izveides un darbības jomām. Proti, ja Savienības likumdevējs nerīkotos, preču un pakalpojumu ražošana un aprīte nosliktos par labu tām jurisdikcijām, kurās nav pienācīgas rūpības režīma vai kurās ir mazāk stingrs režīms, vai uzņēmumiem, kas iedibināti šādās jurisdikcijās, un tas būtiski ietekmētu preču un pakalpojumu plūsmu. Turklāt uzņēmumi, kas piegādā preces vai pakalpojumus, jo īpaši MVU, saskartos ar atšķirīgiem noteikumiem un dažādās dalībvalstīs esošo klientu atšķirīgām vēlmēm. Piemēram, lai gan vienas dalībvalsts tiesību akti var pieprasīt, lai piegādātājs veic trešo personu īstenotas revīzijas, cita dalībvalsts var pieprasīt, lai tas pats piegādātājs piedalās atzītās nozaru shēmās un daudzpusējās ieinteresēto personu iniciatīvās. Viena dalībvalsts var pieprasīt, lai uzņēmums īsteno pienācīgu rūpību attiecībā uz nodibinātām darbījumbūvībām, savukārt otra dalībvalsts prasības var attiecināt tikai uz tiešajiem piegādātājiem. Tas radītu dažādu daļēji nesaderīgu prasību daudzķāršošanos, kropļojot preču un pakalpojumu brīvu plūsmu Savienībā.

Paredzams, ka ar laiku šie izkropļojumi un ietekme kļūs nopietnāki, jo arvien lielāks skaits dalībvalstu pieņems atšķirīgus vietējos tiesību aktus, vai var pat izraisīt pēc iespējas zemāku standartu noteikšanu turpmākajos pienācīgas rūpības tiesību aktos.

Izkropļojumi ir arī būtiski attiecībā uz civiltiesisko atbildību par uzņēmuma vērtības ķēdē radītu kaitējumu. Dažu valstu tiesiskais regulējums par pienācīgu rūpību ietver skaidru civiltiesiskās atbildības režīmu, kas saistīts ar pienācīgas rūpības neīstenošanu, savukārt citos tiesiskajos regulējumos konkrēts civiltiesiskās atbildības režīms ir skaidri izslēgts⁵¹. Vairāki uzņēmumi ir iesūdzēti tiesā par to, ka ir izraisījuši vai nav novērsuši nelabvēlīgu ietekmi to

⁵¹ Francijas *Loi relative au devoir de vigilance* ietver noteikumu par civiltiesisko atbildību. Vācijas *Sorgfaltspflichtengesetz* ir precizēts, ka tiesību aktos noteikta pienākuma pārkāpums nerada civiltiesisko atbildību, savukārt vispārējie atbildības noteikumi netiek ietekmēti. Turklāt valstu tiesību akti par civiltiesisko atbildību nav saskaņoti.

meitasuzņēmumu vai vērtības ķēžu līmenī. Šādas lietas pašreiz izspriež, pamatojoties uz atšķirīgiem noteikumiem. Ja nav kopīgu noteikumu, atšķirīgi valstu atbildības režīmi var novest pie atšķirīgiem rezultātiem atkarībā no tā, vai pastāv īpašumtiesību kontrole (attiecībā uz meitasuzņēmumiem) vai faktiskā kontrole (vai nu ar tiešiem līgumiem, vai uzņēmumam kontroli īstenojot ar līgumisku kaskadēšanu vai citiem sviras instrumentiem netiešās darījumattiecībās). Šī sadrumstalotība izraisītu konkurences izkropļojumus iekšējā tirgū, jo pret uzņēmumu, kas atrodas vienā dalībvalstī, tiktu celti zaudējumu atlīdzināšanas prasījumi saistībā ar kaitējumu, kurš nodarīts tā vērtības ķēdē, lai gan tā pati vērtības ķēde būtu brīva no šā finansiālā un reputācijas riska atšķirīgo valsts noteikumu dēļ.

Ierosinātais civiltiesiskās atbildības režīms precizētu, kuri noteikumi ir piemērojami gadījumā, ja rodas kaitējums uzņēmuma paša darbībā, tās meitasuzņēmumu līmenī un tiešo un netiešo darījumattiecību līmenī vērtības ķēdē. Turklāt ar ierosināto noteikumu par piemērojamajām tiesībām iecerēts nodrošināt saskaņoto noteikumu (arī par civiltiesisko atbildību) piemērošanu arī gadījumos, kad citkārt šādam prasījumam piemērojamās tiesības nav dalībvalsts tiesības. Tāpēc būs svarīgi nodrošināt nepieciešamos vienlīdzīgos konkurences apstākļus.

Subsidiaritāte

Pirmkārt, ir maz ticams, ka tikai dalībvalstu tiesību akti vien būs pietiekami un efektīvi. Attiecībā uz konkrētām pārrobežu problēmām, piemēram, piesārņojumu, klimata pārmaiņām, biodaudzveidības apdraudējumu u. c., citu dalībvalstu nerīkošanās gadījumā individuāla rīcība ir apgrūtināta. Ir maz ticams, ka tikai ar atsevišķas dalībvalsts rīcību varētu īstenot starptautiskās saistības, piemēram, mērķus, kas noteikti *UNFCCC*⁵² Parīzes nolīgumā par klimata pārmaiņām, Konvencijā par bioloģisko daudzveidību, kā arī citos daudzpusējos vides nolīgumos. Turklāt riskiem, kas izriet no tādas nelabvēlīgas ietekmes uz cilvēktiesībām un vidi, kāda ir uzņēmumu vērtības ķēdēs, bieži ir pārrobežu sekas (piemēram, piesārņojums, transnacionālas piegādes un vērtības ķēdes).

Otrkārt, daudzi uzņēmumi darbojas ES mērogā vai globāli; vērtības ķēdes iestiepjas citās Savienības dalībvalstīs un arvien biežāk arī trešās valstīs. Institucionālajiem ieguldītājiem, kas iegulda līdzekļus pāri robežām, pieder liela daļa (38 %⁵³) no lielu Eiropas biržās kotētu uzņēmumu kopējās tirgus kapitalizācijas, tāpēc daudziem uzņēmumiem ir pārrobežu īpašumtiesības un to darbības ietekmē noteikumi dažās valstīs vai bezdarbība citās valstīs. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc līderpozīcijās esošie uzņēmumi neapšaubāmi negribīgi veic turpmākus pasākumus, lai risinātu ilgtspējas jautājumus, arī pašreizējās vērtības ķēdēs⁵⁴, un pieprasa vienlīdzīgos konkurences apstākļus pāri robežām.

Treškārt, uzņēmumiem, kas darbojas iekšējā tirgū un ārpus tā, ir vajadzīga juridiskā noteiktība un vienlīdzīgi konkurences apstākļi, lai būtu iespējama to ilgtspējīga izaugsme. Dažas dalībvalstis nesen ir ieviesušas tiesību aktus par pienācīgu rūpību⁵⁵, savukārt citas ir

⁵² Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām.

⁵³ Šis skaitlis ņemts no II Akcionāru tiesību direktīvas ietekmes novērtējuma.

⁵⁴ Piemēram, pārtikas ražotājs *Danone* nesen bija spiests samazināt ieguldītāju izmaksas īstermiņa rentabilitātes trūkuma dēļ; sk. rakstu "*Can Anglo-Saxon activist investors whip Danone into shape?*", kas pieejams vietnē <https://www.economist.com/business/2021/02/20/can-anglo-saxon-activist-investors-whip-danone-into-shape>.

⁵⁵ Sk. 3. zemspējas piezīmi.

likumdošanas procesā vai vēl apsver iespējamus pasākumus⁵⁶. Spēkā esošie dalībvalstu noteikumi un noteikumi, kas tiek gatavoti, jau ir izraisījuši un turpinās prasību atšķirības, kas rada prasību neefektivitātes risku un noved pie nevienlīdzīgiem konkurences apstākļiem. Tiesību aktu atšķirībām pienācīgas rūpības jomā ir ievrojama netieša ietekme uz piegādātājiem, kas veic piegādes dažādiem uzņēmumiem, uz kuriem attiecas dažādi tiesību akti, jo praksē pienākumi tiek iekļauti līgumu klauzulās. Ja pienācīgas rūpības prasības dalībvalstīs ievrojami atšķiras, tas rada juridisko nenoteiktību, vienotā tirgus sadrumstalotību, papildu izmaksas un sarežģītību uzņēmumiem un to ieguldītājiem, kas darbojas pāri robežām, kā arī citām ieinteresētajām personām. Ar ES rīcību no tā var izvairīties, un tāpēc tā rada pievienoto vērtību.

Visbeidzot, salīdzinājumā ar dalībvalstu individuālu rīcību ES intervence var nodrošināt spēcīgu Eiropas pozīciju politikas norisēs pasaules līmenī⁵⁷.

Proporcionalitāte

Slogs uzņēmumiem, kas izriet no atbilstības nodrošināšanas izmaksām, ir pielāgots to lielumam, pieejamiem resursiem un riska profilam. Uzņēmumiem būs jāveic tikai atbilstoši pasākumi, kas ir samērīgi ar nelabvēlīgās ietekmes būtiskumu un iespējamību un ir pamatoti paveicami uzņēmumam, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, tajā skaitā tautsaimniecības nozares un konkrēto darījumatbilstību iezīmes un uzņēmuma ietekmi uz šīm darījumatbilstībām, kā arī nepieciešamību nodrošināt rīcības prioritāšu noteikšanu. Šajā nolūkā materiālā darbības joma un darbības joma attiecībā uz personām un izpildes nodrošināšanas pasākumi tika ierobežoti, kā plašāk izskaidrots turpmāk.

Runājot par pienācīgas rūpības pienākumu darbības jomu attiecībā uz personām (t. i., to, kuras darījumdarbības kategorijas ir aptvertas), mazie un vidējie uzņēmumi (MVU), kas ietver mikrouzņēmumus un kas kopumā veido aptuveni 99 % no visiem uzņēmumiem Savienībā, ir izslēgti no pienācīgas rūpības pienākuma. Šai uzņēmumu kategorijai finansiālais un administratīvais slogs, kas saistīts ar pienācīgas rūpības procesa izveidi un īstenošanu, būtu salīdzinoši augsts. Šiem uzņēmumiem lielākoties nav iepriekš pastāvošu pienācīgas rūpības mehānismu, tiem nav zinātības, specializēta personāla, un pienācīgas rūpības īstenošanas izmaksas tos nesamērīgi ietekmētu. Tomēr tiem radīsies noteiktas izmaksas un slogs saistībā ar darījumatbilstībām ar darbības jomā ietilpstošiem uzņēmumiem, jo ir paredzams, ka lieli uzņēmumi prasības pārvirzīs uz saviem piegādātājiem. Tādējādi būs vajadzīgi atbalsta pasākumi, lai palīdzētu MVU nostiprināt darbības un finansiālo spēju. Uzņēmumiem, kuru darījumdarbības partneri ir MVU, ir arī jāatbalsta tie pienācīgas rūpības prasību izpildē gadījumā, ja šādas prasības apdraudētu MVU dzīvotspēju. Turklāt finanšu nozares vērtības ķēde neaptver MVU, kas saņem aizdevumus, kredītus, finansējumu, apdrošināšanu vai pārapsūtināšanu. Tajā pašā laikā nelabvēlīgas ilgtspējas iedarbība uz individuālu MVU

⁵⁶ Sk. 44. zemsvītras piezīmi.

⁵⁷ ANO Cilvēktiesību padome 2014. gadā nolēma izveidot atvērtu starpvaldību darba grupu (*OEIGWG*) par jautājumos transnacionālām korporācijām un citiem uzņēmumiem cilvēktiesību kontekstā, kuras pilnvarās ietilps starptautiska juridiski saistoša instrumenta (*LBI*) izstrāde, lai starptautiskajās cilvēktiesībās regulētu transnacionālu un citu uzņēmumu darbības. *OEIGWG* 2021. gadā nāca klajā ar trešo pārskatīto *LBI* projektu par darījumdarbību un cilvēktiesībām, arī par pienācīgas rūpības pasākumiem un korporatīvo atbildību par cilvēktiesību pārkāpumiem.

parasti būs mazāka nekā uz lielākiem uzņēmumiem. Tāpēc uz ļoti lieliem uzņēmumiem⁵⁸ attieksies pienācīgas rūpības pienākuma tvērums, arī tāpēc, ka daudzi no tiem jau ir ieviesuši procesus, piemēram, informācijas sniegšanas pienākumu dēļ. Proti, izraudzītajos apgrozījuma kritērijos tiks atlasīti tie uzņēmumi, kam ir vislielākā ietekme uz Savienības ekonomiku. Turklāt šī direktīva nosaka pasākumus, lai ierobežotu sloga pārvešanu no šie lielajiem uzņēmumiem uz mazākajiem piegādātājiem vērtības ķēdē un lai izmantotu taisnīgas, saprātīgas, nediskriminējošas un samērīgas prasības attiecībā pret MVU.

Attiecībā uz uzņēmumiem ar mazāku apgrozījumu un darbinieku skaitu⁵⁹ pienācīgas rūpības pienākums aprobežojas ar tiem uzņēmumiem, kuri darbojas nozarēs ar ļoti lielu ietekmi un uz kuriem vienlaikus attiecas esošās ESAO nozaru vadlīnijas⁶⁰. Turklāt, neraugoties uz to, ka ESAO vadlīnijas aptver finanšu nozari, tā nav iekļauta starp nozarēm ar lielu ietekmi tās specifikas dēļ. Šā ierobežojuma mērķis ir radīt līdzsvaru starp interesi sasniegt direktīvas mērķus un interesi mazināt finansiālo un administratīvo slogu uzņēmumiem. Pienācīgas rūpības pienākums šiem uzņēmumiem tiks vienkāršots, jo tie koncentrētos tikai uz būtisku nelabvēlīgu ietekmi, kas skar to nozari. Turklāt pienācīgas rūpības pienākums būtu tiem piemērojams tikai divus gadus pēc pārejas perioda beigām, jo šī direktīva ļauj ieviest nepieciešamos procesus un procedūras un gūt labumu no nozaru sadarbības, tehnoloģiju attīstības, standartiem utt., ko, visticamāk, veicinās tas, lielākiem uzņēmumiem īstenošanas datums ir agrāks.

Ciktāl šī direktīva attiecas arī uz trešo valstu uzņēmumiem, kritēriji, ko izmanto aptverto ES un ārpus Savienības uzņēmumu tvēruma noteikšanai, nav vienādi, bet tie nodrošina, ka nepastāv varbūtība, ka trešo valstu uzņēmumi vairāk ietilps darbības jomā. Attiecībā uz tiem izmanto neto apgrozījuma sliekšni (150 miljoni EUR 1. grupai un 40 miljoni EUR 2. grupai), bet visam šim apgrozījumam jābūt sasniegtam Savienībā. Savukārt ES uzņēmumu neto apgrozījumam pasaulē jābūt 150 miljoniem EUR un jābūt izpildītam kritērijam attiecībā uz darbinieku skaitu (vairāk nekā 500 darbinieku 1. grupā un vairāk nekā 250 darbinieku 2. grupā). Šāda izmantoto kritēriju atšķirība ir pamatota turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ.

- Trešo valstu uzņēmumiem ES apgrozījuma kritērijs rada saiti ar ES. Tikai Savienībā gūtā apgrozījuma iekļaušana ir pamatota, jo šāda robežvērtība, pienācīgi graduēta, rada teritoriālu saikni starp trešo valstu uzņēmumiem un Savienību ar sekām, kādas šo uzņēmumu darbībām var būt ES iekšējā tirgū, kas ir pietiekami, lai Savienības tiesību aktus piemērotu trešo valstu uzņēmumiem.
- Turklāt Direktīvā par pārskatu sniegšanu par katru valsti, ar kuru grozīta Grāmatvedības direktīva, jau ir noteiktas metodes ārpus Savienības uzņēmumu neto apgrozījuma aprēķināšanai, savukārt šāda metodika nepastāv trešo valstu uzņēmumu

⁵⁸ Lielas uzņēmēj sabiedrības ar vairāk nekā 500 darbiniekiem un neto apgrozījumu lielāku par 150 miljoniem EUR.

⁵⁹ Lielas uzņēmēj sabiedrības ar vairāk nekā 250 darbiniekiem un neto apgrozījumu lielāku par 40 miljoniem EUR, bet vienlaikus nepārsniedzot 500 darbinieku un 150 miljonu EUR neto apgrozījuma sliekšņus, kā arī trešo valstu uzņēmumi ar pielīdzināmu juridisko formu un ES neto apgrozījumu no 40 līdz 150 miljoniem EUR.

⁶⁰ ESAO izstrādāja šādas nozaru vadlīnijas, lai veicinātu ESAO vadlīniju par daudz nacionāliem uzņēmumiem praktisko ievērošanu. Nozaru vadlīniju sarakstu sk. vietnē <http://mneguidelines.oecd.org/sectors/>.

darbinieku skaita aprēķināšanai. Pieredze saistībā ar Francijas tiesību aktiem, kas regulē pienācīgu rūpību, liecina, ka tad, ja nav vienotas jēdziena “darbinieks” definīcijas⁶¹, darbinieku skaitu (visā pasaulē) ir grūti aprēķināt, un tas traucē apzināt trešo valstu uzņēmumus, uz kuriem attiecas darbības joma, liedzot efektīvi izpildīt noteikumus.

- Gan darbinieku, gan apgrozījuma kritēriju izmantošana attiecībā uz ES uzņēmumiem nodrošinātu labāku saskaņotību ar Korporatīvo ilgtspējas ziņojumu sniegšanas direktīvu, kas būtu jāizmanto ziņojumu sniegšanai par pienācīgas rūpības pasākumiem un politiku attiecībā uz ES uzņēmumiem.
- Lai gan direktīva attieksies uz aptuveni 13 000 ES uzņēmumu⁶², pamatojoties uz Komisijas aplēsēm, tā attieksies tikai uz aptuveni 4000 trešo valstu uzņēmumu⁶³. Fakts, ka ES uzņēmumi tiks aptverti tikai tad, ja tie arī sasniegs minimālo ierobežojumu attiecībā uz darbinieku skaitu, diezin vai mainīs konkurences nosacījumus ES iekšējā tirgū — divu lieluma kritēriju piemērošana ES uzņēmumiem, pat ja šie kritēriji ir kumulatīvi, rezultātā novedīs pie tā, ka tiks aptverts salīdzinoši mazāks uzņēmumu skaits salīdzinājumā ar ārpussavienības uzņēmumiem, jo to gadījumā ir jāņem vērā viss uzņēmuma neto apgrozījums pasaulē.

Visbeidzot, lieliem trešo valstu uzņēmumiem, kam ir liels apgrozījums Savienībā, ir spēja īstenot pienācīgu rūpību un gūt labumu no pienācīgas rūpības snigtajām priekšrocībām arī to darbībās citviet. Visos citos aspektos uz trešo valstu uzņēmumiem attiecas pienācīgas rūpības pienākumi tādā pašā veidā kā uz ES uzņēmumiem (piemēram, attiecībā uz režīmu, kas piemērojams uzņēmumiem, kuri darbojas nozarēs ar lielu ietekmi, un identisku perioda posmu minētajiem uzņēmumiem). Direktoru pienākumu saskaņošana aprobežojas tikai ar ES uzņēmumiem, tādējādi trešo valstu uzņēmumiem būs ierobežotāki pienākumi.

“Materiālā darbības joma” ir koncentrēta un strukturēta galvenokārt uz uzņēmumu pienācīgas rūpības pienākumu un aptver cilvēktiesības un nelabvēlīgo ietekmi uz vidi, ko var skaidri definēt atsevišķās starptautiskās konvencijās. Ierosinātie direktoru pienākumi nodrošina ciešu saikni ar pienācīgas rūpības pienākumiem un tādējādi ir nepieciešami, lai pienācīga rūpība būtu efektīva. Direktoru pienākumi arī ietver skaidrojumu par to, kā direktoriem būtu jāizpilda rūpības pienākums, lai rīkotos uzņēmuma interesēs.

Pienācīgas rūpības pienākuma efektīva izpilde ir svarīga iniciatīvas mērķu sasniegšanai. Šī direktīva paredzēs sankciju un civiltiesiskās atbildības apvienojumu.

Ciktāl tas attiecas uz privāttiesisko izpildi uz civiltiesiskās atbildības pamata, tiek izmantota atšķirīga pieeja attiecībā uz uzņēmuma paša darbību un tā meitasuzņēmumiem, no vienas puses, un darījumattiecībām, no otras puses. Proti, civiltiesiskā atbildība attiecas tikai uz nodibinātām darījumattiecībām, ar kuru palīdzību uzņēmums plāno uzturēt ilgstošas

⁶¹ Attiecībā uz Savienību sk., piemēram, 5. pantu Komisijas 2003. gada 6. maija Ieteikumā par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (2003/361/EK) (OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp.).

⁶² 1. grupā: 9400 uzņēmumu, 2. grupā: 3400 uzņēmumu.

⁶³ 1. grupā: 2600 uzņēmumu, 2. grupā: 1400 uzņēmumu. Metodika, ko izmanto trešo valstu uzņēmumu skaita aprēķināšanai, ir izskaidrota pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā.

attiecības, ņemot vērā to intensitāti vai ilgumu, un kuras neveidoniecīgu vai nebūtisku daļu no uzņēmuma vērtības ķēdes. Uzņēmums nebūtu jāsauc pie atbildības par kaitējuma nenovēršanu vai neizbeigšanu netiešu darījumatteicību līmenī, ja tas ir izmantojis līgumisku kaskadēšanu un nodrošināšanu un ir ieviesis pasākumus, lai pārbaudītu atbilstību tai, izņemot, ja konkrētā gadījuma apstākļos nav bijis pamatoti paredzēt, ka faktiski īstenotā rīcība, arī attiecībā uz atbilstības pārbaudi, būtu pietiekama, lai novērstu, vājinātu, izbeigtu vai mazinātu nelabvēlīgās ietekmes apmēru. Turklāt, izvērtējot atbildības esību un apmēru, ir pienācīgi jāņem vērā uzņēmuma centieni, ciktāl tie ir tieši saistīti ar konkrēto kaitējumu, izpildīt visus korektīvos pasākumus, ko tam pieprasa uzraudzības iestāde, visi veiktie ieguldījumi un jebkāds sniegtais mērķorientētais atbalsts, kā arī sadarbība ar citām struktūrām nolūkā novērst nelabvēlīgo ietekmi tā vērtības ķēdēs.

Šī pieeja civiltiesiskajai atbildībai arī ierobežos pārmērīgas tiesāšanās risku.

Pasākumi, kas saistīti ar pienācīgas rūpības pienākuma publiski tiesisko izpildi, nepārsniedz to, kas ir nepieciešams. Šajā direktīvā ir precizēts, ka ikvienai sankcijai, ko piemēro par pienācīgas rūpības pienākumu neizpildi, ir jābūt samērīgai. Ja publiskās iestādes, kas izvērtē, kā uzņēmums ir ievērojis šo direktīvu, konstatē, ka tā nav ievērota, tām vispirms būtu jānosaka uzņēmumam atbilstošs laika periods korektīvu pasākumu īstenošanai. Šajā direktīvā ir izklāstīts ierobežots skaits sankciju, kas būtu piemērojamas visās dalībvalstīs, bet pašu dalībvalstu ziņā ir nodrošināt samērīgu izpildes procesu atbilstoši to tiesību aktiem. Ja piemēro naudas sodus, tos nosaka, pamatojoties uz uzņēmuma apgrozījumu, lai nodrošinātu, ka to līmenis ir samērīgs.

Turklāt šī direktīva nerada liekas izmaksas Savienībai, valstu valdībām vai reģionālām vai vietējām iestādēm. Šī direktīva atstās dalībvalstu ziņā to, kā organizēt izpildi. Uzraudzību var veikt esošās iestādes. Lai samazinātu izmaksas (piemēram, kad tiek pārraudzīti trešo valstu uzņēmumi, kas darbojas dažādās dalībvalstīs) un uzlabotu pārraudzību, koordināciju, izmeklēšanu un informācijas apmaiņu, Komisija izveidos Eiropas uzraudzības iestāžu tīklu.

Šī direktīva atļauj uzņēmumiem sadarboties, izmantot nozaru shēmas un daudzpusējas ieinteresēto personu iniciatīvas, lai uzņēmumiem samazinātu izmaksas saistībā ar šīs direktīvas izpildi.

Juridiskā instrumenta izvēle

Ierosinātais instruments ir direktīva, jo LESD 50. pants ir juridiskais pamats darījumdarbības tiesību aktu pieņemšanai attiecībā uz uzņēmumu locekļu un citu dalībnieku interešu aizsardzību, lai šāda aizsardzība būtu vienāda visā Savienībā. LESD 50. pants nosaka Eiropas Parlamentam un Padomei pienākumu rīkoties, pieņemot direktīvas.

Komisija pieņem deleģētus aktus, kas nosaka kritērijus trešo valstu uzņēmumu ziņošanai par pienācīgu rūpību.

Lai sniegtu atbalstu uzņēmumiem un dalībvalstu iestādēm saistībā ar to, kā uzņēmumiem būtu jāizpilda to pienācīgas rūpības pienākumi, Komisija, nepieciešamības gadījumā apspriežoties ar attiecīgajām Eiropas struktūrām, starptautiskām struktūrām, kurām ir zinātība pienācīgas rūpības īstenošanā, un citiem, var izdot norādījumus. Norādījumus var arī izmantot, lai izklāstītu nesaistošas līguma paraugklauzulas, ko uzņēmumi var izmantot, kaskadējot šo pienākumu to vērtības ķēdē.

Turklāt Komisija var ieviest citus atbalsta pasākumus, pamatojoties uz pašreizējām ES darbībām un rīkiem, lai atbalstītu pienācīgas rūpības īstenošanu Savienībā un trešās valstīs, tostarp veicinātu kopīgas ieinteresēto personu iniciatīvas, lai palīdzētu uzņēmumiem izpildīt to pienākumus un atbalstītu MVU, kurus šī direktīva ietekmē citos veidos. To var plašāk papildināt ar ES attīstības sadarbības instrumentiem, lai atbalstītu trešo valstu valdības un

augšupējos ekonomikas dalībniekus trešās valstīs, kas risina problēmas saistībā ar to darbību un augšupējo darījumatniecību nelabvēlīgo ietekmi uz tiesībām un vidi.

3. **EX POST** IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

Apspriešanās ar ieinteresētajām personām

Saskaņā ar labāka regulējuma pamatnostādņēm ir notikušas vairākas apspriešanās:

- sākotnējais ietekmes novērtējums (ceļvedis), kurā saņemtas 114 atsauksmes,
- atklāta sabiedriskā apspriešana⁶⁴, kurā saņemta 473 461 atbilde un 122 785 iedzīvotāju paraksti, no kuriem lielākā daļa tika iesniegti kampaņās, izmantojot iepriekš aizpildītas aptaujas anketas, un 149 nostājas dokumenti,
- mērķorientēta apspriešanās ar sociālajiem partneriem,
- vairāki ieinteresēto personu darbsemināri un sanāksmes, piemēram, sanāksme, kurā tikās Neformālā uzņēmējdarbības tiesību ekspertu grupa, kas sastāv galvenokārt no uzņēmējdarbības tiesību akadēmisko aprindu pārstāvjiem (*ICLEG*), sanāksme ar dalībvalstu pārstāvjiem Uzņēmējdarbības tiesību ekspertu grupā (*CLEG*), un
- konferences un tikšanās ar uzņēmumu apvienībām, atsevišķiem uzņēmumiem, tajā skaitā mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) pārstāvjiem, pilsonisko sabiedrību, arī nevalstiskajām un bezpeļņas organizācijām, kā arī starptautiskām organizācijām, piemēram, ESAO.

Kopumā apspriešanās pasākumi apliecināja, ka ieinteresētās personas plaši atzīst vajadzību pēc ES tiesiskā regulējuma attiecībā uz pienācīgu rūpību⁶⁵. Proti, lielāki uzņēmumi pārsvarā pieprasīja lielāku saskaņotību pienācīgas rūpības jomā, lai uzlabotu juridisko noteiktību un radītu vienlīdzīgas konkurences apstākļus. Iedzīvotāji un pilsoniskās sabiedrības organizācijas uzskatīja pašreizējo tiesisko regulējumu par neefektīvu, lai nodrošinātu uzņēmumu pārskatatbildību par negatīvu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi.

Liela daļa respondentu atklātajā sabiedriskajā apspriešanās, arī lielākā daļa iesaistīto dalībvalstu, puda atbalstu horizontālai pieejai attiecībā uz pienācīgu rūpību salīdzinājumā ar nozarspecifisku vai tematisku pieeju⁶⁶. Uzņēmumi norādīja, ka tie bažījās par risku, ka tiem varētu rasties neizdevīgs konkurences stāvoklis attiecībā pret trešo valstu uzņēmumiem, kam nav tādu pašu pienākumu. Attiecīgi lielākā daļa respondentu piekrita, ka pienācīgas rūpības

⁶⁴ Kopsavilkums par atklātu sabiedrisko apspriešanu iniciatīvai par ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību, pieejams vietnē https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12548-Sustainable-corporate-governance/public-consultation_lv.

⁶⁵ Piemēram, atbildot uz atklāto sabiedrisko apspriešanu, NVO atbalstīja vajadzību rīkoties ar 95,9 %, uzņēmumi — ar 68,4 % (lieli uzņēmumi ar 75,5 %, MVU ar 58,7 %), un uzņēmumu apvienības — ar 59,6 %.

⁶⁶ Lai gan 97,2 % NVO atbalstīja horizontālu pieeju, šis rādītājs visiem uzņēmumiem kopumā bija 86,8 %, ieskaitot MVU (81,8 %), kā arī uzņēmumu apvienības (85,3 %). Tas pats attiecas uz respondentiem no dalībvalstīm.

pienākumi būtu jāattiecina arī uz trešo valstu uzņēmumiem, kas nav iedibināti ES, bet veic noteikta apjoma darbības ES⁶⁷.

Attiecībā uz izpildes mehānismu, kas papildina obligātu pienācīgas rūpības pienākumu, visas ieinteresēto personu grupas, kas sniedza atbildes atklātajā sabiedriskajā apspriešanās, pārliecinoši norādīja, ka vispiemērotākais risinājums ir uzraudzība, ko īsteno kompetentās valsts iestādes ar ES sadarbības/koordinācijas mehānismu⁶⁸.

Lielākā daļa respondentu visās ieinteresēto personu grupās uzskatīja, ka saistoši noteikumi ar mērķrādītājiem ir risinājums, kas saistīts ar vislielākajām izmaksām, bet arī ar kopumā lielākajiem sniegtajiem ieguvumiem. Lai gan lielākā daļa respondentu saskatīja pozitīvu ietekmi uz trešām valstīm, atsevišķa respondentu apakškopa pauda bažas par iespējamu pienācīgas rūpības noteikumu negatīvu ietekmi uz trešām valstīm, ja uzņēmumiem, kas veic ieguldījumus trešās valstīs ar vāju cilvēktiesību, tai skaitā sociālo un darba tiesību, un vides aizsardzību, nāktos aiziet no šīm valstīm.

Sīkāka informācija par apspriešanās stratēģiju un ieinteresēto personu apspriešanās secinājumiem ir atrodama ietekmes novērtējuma ziņojuma 2. pielikumā.

Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana

Lai atbalstītu dažādo risinājumu analīzi, Komisija piešķīra ārējiem ekspertiem atbalsta līgumu slēgšanas tiesības, lai tie veiktu pētījumu par pienācīgas rūpības prasībām visā piegādes ķēdē⁶⁹ un pētījumu par direktoru pienākumiem un ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību⁷⁰. Minētie eksperti dažādajos pētījuma posmos strādāja ciešā sadarbībā ar Komisiju.

Līdztekus šiem atbalsta pētījumiem zinātību sniedza literatūras izpēte un atbildes, kas tika saņemtas, apspriežoties ar ieinteresētajām personām.

Papildus minētajiem atbalsta pētījumiem, ekspertu grupu sanāksmēm un apspriedēm ar ieinteresētajām personām Komisija arī pievērsa ciešu uzmanību attiecīgajai Eiropas Parlamenta rezolūcijai un Padomes secinājumiem. Eiropas Parlamenta 2021. gada 10. marta rezolūcijā Komisijai tika sniegti ieteikumi par korporatīvo pienācīgu rūpību un korporatīvo pārskatatbildību, aicinot Komisiju ierosināt ES noteikumus attiecībā uz visaptverošu korporatīvu pienācīgas rūpības pienākumu. Padomes 2020. gada 1. decembra Secinājumos par cilvēktiesībām un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību globālajās vērtības ķēdēs Komisija tika aicināta nākt klajā ar priekšlikumu par ES tiesisko regulējumu attiecībā uz ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību, ietverot arī starpnozaru pienācīgas rūpības pienākumus uzņēmumiem visās globālajās vērtības ķēdēs.

⁶⁷ 97 % respondentu piekrita šim apgalvojumam (NVO 96,1 %, uzņēmumu apvienības 96,5 %, uzņēmumi 93,8 %, ieskaitot MVU 86,4 %). Arī visi respondenti no dalībvalstīm piekrita šim apgalvojumam.

⁶⁸ Nākamie atbalstītie risinājumi bija tiesas izpilde ar atbildību (49 %) un uzraudzība, ko veic kompetentās valsts iestādes, pamatojoties uz sūdzībām par neizpildi, ar efektīvām sankcijām (44 %).

⁶⁹ Sk. atsauci 8. zemsvītras piezīmē.

⁷⁰ Eiropas Komisija, Tiesiskuma un patērētāju ģenerāldirektorāts, pētījums par direktoru pienākumiem un ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību: nobeiguma ziņojums, Publikāciju birojs (2020), <https://data.europa.eu/doi/10.2838/472901>. <https://data.europa.eu/doi/10.2838/472901>.

Ietekmes novērtējums

Ietekmes novērtējumā veiktajā analīzē tika plaši aplūkota problēma, ko rada vajadzība nostiprināt ilgtspēju korporatīvajās pārvaldības un vadības sistēmās, ar divām dimensijām: 1) ieinteresēto personu intereses un ar ieinteresētajām personām saistīti (ilgtspējas) riski uzņēmumiem nav pietiekami ņemti vērā korporatīvajās riska pārvaldības sistēmās un lēmumos; 2) uzņēmumi nepietiekami mazina to nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi, tiem nav pienācīgu pārvaldības, vadības sistēmu un pasākumu to kaitīgās ietekmes mazināšanai.

Pēc dažādu politikas risinājumu apsvēršanas, galvenokārt uzņēmumu pienācīgas rūpības pienākuma un direktoru pienākumu jomā, ietekmes novērtējumā tika ierosināts vēlamais politikas risinājumu kopums, aptverot trīs elementus: uzņēmumu pienācīga rūpība, direktoru pienākumi un atalgojums, kuri cits citu papildina.

Ietekmes novērtējuma projekts tika iesniegts Komisijas Regulējuma kontroles padomei 2021. gada 9. aprīlī. Pēc negatīva padomes atzinuma saņemšanas padomei 2021. gada 8. novembrī tika iesniegts pārskatīts ietekmes novērtējums otra atzinuma saņemšanai. Atzīmējot ziņojuma būtisko pārskatīšanu, kas veikta, atbildot uz padomes pirmo atzinumu, padome 2021. gada 26. novembrī tomēr sniedza otru negatīvu atzinumu⁷¹, kurā uzsvēra vajadzību pēc praktiskiem norādījumiem par to, vai un kādos apstākļos ilgtspējīgas korporatīvās pārvaldības iniciatīva varētu tikt virzīta tālāk. Padome nemainīja savu negatīvo atzinumu, jo tā uzskatīja, ka ietekmes novērtējuma ziņojumā nav pietiekami 1) izklāstīts problēmas apraksts un sniegti pārliecinoši pierādījumi, ka ES uzņēmumi, jo īpaši MVU, jau pietiekami neatspoguļo ilgtspējas aspektus vai tiem jau nav pietiekamu stimulu to darīt; 2) izklāstīts politikas risinājumu tvērums un norādītas vai pilnībā izvērtētas galvenās politikas izvēles; 3) novērtēta ietekme pilnīgā, līdzsvarotā un neitrālā veidā un atspoguļota nenoteiktība, kas saistīta ar ieguvumu īstenošanos, un 4) pierādīts vēlamā risinājuma samērīgums.

Tāpēc, atbildot uz padomes otrajā negatīvajā atzinumā izklāstītajām piezīmēm, ietekmes novērtējums ir papildināts ar Komisijas dienestu darba dokumentu par turpmāko rīcību pēc padomes atzinuma, kurā sniegti papildu precizējumi un pierādījumi par jomām, kurās padome sniegusi konkrētus uzlabojumu ieteikumus.

Saskaņā ar Komisijas labāka regulējuma noteikumiem, lai dokumentu varētu virzīt uz pieņemšanas posmu, ir vajadzīgs pozitīvs atzinums no Regulējuma kontroles padomes. Tomēr priekšsēdētājas vietnieks jautājumos par iestāžu attiecībām un nākotnes plānošanu var atļaut tādas iniciatīvas sagatavošanas turpināšanu, par kuru Regulējuma kontroles padome ir sniegusi otru negatīvu atzinumu. Ir svarīgi norādīt, ka Regulējuma kontroles padomes atzinumi ir ietekmes novērtējuma kvalitātes novērtējums, nevis saistītā tiesību akta priekšlikuma novērtējums.

Komisija, arī ņemot vērā piekrišanu, ko paudis priekšsēdētājas vietnieks jautājumos par iestāžu attiecībām un nākotnes plānošanu, ir uzskatījusi par atbilstošu turpināt iniciatīvu šādu iemeslu dēļ:

⁷¹ SEC(2022) 95.

- šīs iniciatīvas *politiskais nozīmīgums* Komisijas politiskajai prioritātei “Ekonomika, kas darbojas cilvēku labā”, arī Ilgtspējīgu finanšu paketes un Eiropas zaļā kursa kontekstā, un
- *rīcības steidzamība* vērtības ķēžu pienācīgas rūpības jomā kā ieguldījums pārejā uz ilgtspēju, arī lai pievērštos vienotā tirgus sadrumstalotības riskam, kā arī uzskats, ka
- sniegtajos *papildu skaidrojumos un pierādījumos* ir pienācīgi ņemti vērā ietekmes novērtējuma trūkumi, kurus norādījusi Regulējuma kontroles padome, un tie ir izvērtēti pielāgotajā tiesību akta priekšlikumā.

Attiecībā uz nozīmīgumu un steidzamību Komisija arī atzīmēja, ka iniciatīva bija iekļauta Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas kopīgajās politiskajās prioritātēs 2022. gadam.

Rūpīgi izanalizējusi padomes konstatējumus un ņemot vērā pārdomas par sniegtajiem papildu precizējumiem un pierādījumiem, Komisija uzskata, ka priekšlikums, kas ir ievērojami pārskatīts salīdzinājumā ar ietekmes novērtējumā ierosināto politikas risinājumu kopumu, joprojām ļauj izlēmīgi virzīties uz vispārējo mērķi, proti, labāk izmantot vienotā tirgus potenciālu sniegt ieguldījumu pārejā uz ilgtspējīgu ekonomiku un sekmēt ilgtspējīgu un atbildīgu korporatīvo rīcību ilgtermiņā. Direktīva ir koncentrētāka un mērķorientētāka salīdzinājumā ar vēlamo risinājumu, kas izklāstīts ietekmes novērtējuma projektā. Tās kodols ir pienācīgas rūpības pienākums, vienlaikus ievērojami samazinot direktoru pienākumus, tos cieši sasaistot ar pienācīgas rūpības pienākumu. Arī pienācīgas rūpības tvērums ir pielāgots. Sīks apraksts par veiktajiem ietekmes novērtējuma vēlamo risinājumu kopuma pielāgojumiem ir atrodams pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā, kurā izklāstīta turpmākā rīcība pēc Regulējuma kontroles padomes atzinuma un sniegta papildu informācija.

Īsumā — darbības joma attiecībā uz personām, t. i., tas, kuras uzņēmumu kategorijas ir aptvertas, ir ievērojami samazināta pēc pārdomām, ko rosinājušas padomes piezīmes par problēmas aprakstu, jo īpaši attiecībā uz MVU, un par vēlamā risinājuma samērīgumu. Konkrēti, MVU ir pilnībā izslēgti no darbības jomas, un nozaru ar lielu ietekmi aptvēruma ir pārvirzīts tikai uz uzņēmumiem ar vairāk nekā 250 darbiniekiem un neto apgrozījumu pasaulē lielāku par 40 miljoniem EUR (lai gan darbības joma attiecas uz lieliem uzņēmumiem, kas vienlaikus pārsniedz gan 500 darbinieku, gan 150 miljonu EUR neto apgrozījuma pasaulē robežvērtību, neatkarīgi no to saimnieciskās darbības nozares). Nozares ar lielu ietekmi ir tieši definētas tekstā, tādējādi arī atspoguļojot padomes piezīmes par likumdošanas paņēmieniem. Nozaru ar lielu ietekmi definīcija ir ierobežota līdz nozarēm, kurās ir augsts nelabvēlīgas ietekmes risks un attiecībā uz kurām pastāv ESAO vadlīnijas. Attiecībā uz vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem nozarēs ar lielu ietekmi noteikumus būs jāsak piemērot pēc divu gadu pārejas perioda, lai nodrošinātu ilgāku pielāgošanās periodu. Turklāt šo uzņēmumu pienācīgas rūpības pienākumi aprobežojas tikai ar būtisku ietekmi, kas skar to nozari.

Lai efektīvi sasniegtu iniciatīvas mērķus, šā priekšlikuma darbības joma attiecas uz uzņēmumiem no trešām valstīm. Aptverti ir tikai tie ārpusvalsts uzņēmumi, kam ir tieša saikne ar Savienības tirgu un kas atbilst līdzīgam apgrozījuma sliekšnim kā ES uzņēmumi, bet Savienības tirgū. Turklāt tiem būs tādi paši pienākumi attiecībā uz pienācīgu rūpību kā attiecīgajiem ES uzņēmumiem.

Direktīvā ir arī norādīts, ka ir vajadzīgs pieejams un praktisks atbalsts uzņēmumiem, jo īpaši MVU vērtības ķēdē, lai sagatavotos pienākumiem (vai izrietošajām prasībām, kas var tikt uzliktas tiem netieši). Tas var ietvert praktiskus norādījumus un atbalsta rīkus, piemēram, karstās līnijas, datubāzes vai apmācību, kā arī novērošanas centra izveidi, lai palīdzētu uzņēmumiem direktīvas īstenošanā. Turklāt pārskatīšanas klauzulā ir tieša atsauce uz direktīvas darbības jomu attiecībā uz personām (t. i., uzņēmumu kategoriju aptvērumu), kas

būtu jāpārskata, ņemot vērā praktisko pieredzi tiesību aktu piemērošanā. Citi pasākumi, lai mazinātu netiešu ietekmi uz MVU, ir daļa no to uzņēmumu pienākumiem, uz kuriem attiecas šīs direktīvas darbības joma.

Attiecībā uz materiālo darbības jomu (t. i., to, kas ir aptverts) ir saglabāts transversāls instruments, kas aptver ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi. Tas atspoguļo spēcīgo vienprātību starp ieinteresēto personu grupām par to, ka apzināto problēmu risināšanai ir vajadzīgs horizontāls satvars.

Turklāt padome piezīmēs norādīja, ka ietekmes novērtējumā nav pietiekamas skaidrības par vajadzību regulēt direktoru pienākumus papildus pienācīgas rūpības prasībām. Tāpēc Komisija nolēma pievērsties šim jautājumam, ietekmes novērtējumā atkāpjoties no vēlamo risinājumu kopuma un koncentrējoties uz direktoru pienākumu elementu, ņemot vērā arī esošos starptautiskos standartus⁷², uz pienācīgu rūpību un rūpības pienākumu. Tas ietver direktoru pienākumus saistībā ar uzņēmumu pienācīgas rūpības procesu un pasākumu ieviešanu un īstenošanas pārraudzību, rīcības kodeksa izstrādi šim nolūkam, kā arī pienācīgas rūpības integrēšanu korporatīvajā stratēģijā. Lai pilnībā atspoguļotu direktoru lomu, ņemot vērā uzņēmumu pienācīgas rūpības pienākumus, tiek precizēts arī tas direktoru vispārējais rūpības pienākums attiecībā pret uzņēmumu, kas ir paredzēts visu dalībvalstu darījumdarbības tiesību aktos, paredzot, ka, izpildot savu pienākumu rīkoties uzņēmuma interesēs, direktoriem būtu jāņem vērā arī ilgtspējas jautājumi, kuri aplūkoti priekšlikumā par Korporatīvo ilgtspējas ziņojumu sniegšanas direktīvu, attiecīgā gadījumā iekļaujot cilvēktiesības, klimata pārmaiņas un vidiskas sekas gan īstermiņa, gan vidēja termiņa, gan ilgtermiņa perspektīvā. Plašāki konkrēti direktoru pienākumi, kas ierosināti ietekmes novērtējumā, nav saglabāti. Tas nodrošinās, ka priekšlikums sasniedz savu mērķi, vienlaikus saglabājot samērīgumu.

Attiecībā uz padomes piezīmēm šajā paskaidrojuma rakstā, kā arī tiesību akta priekšlikuma apsvērumos ir ietverti plaši skaidrojumi par izdarītajām politiskajām izvēlēm. Lai gan ietekmes novērtējums, kas iesniegts padomei, un padomes atzinums ir publicēti nemainītā formā, ir sagatavots atsevišķs Komisijas dienestu darba dokuments, lai sniegtu papildu pierādījumus un skaidrojumus, atbildot uz padomes piezīmēm, arī par pierādījumiem. Minētajā dokumentā jo īpaši ir aplūkoti šādi elementi:

1. problēmas apraksts:
 - to vidisko un ilgtspējas problēmu tvērums un attīstība, kuras ir tieši saistītas ar šķietamo korporatīvās ilgtspējas pārvaldības prakses neesību vai nepietiekamu izmantošanu ES uzņēmumos un kuras jārisina ar šo direktīvu, un direktīvas pievienotā vērtība attiecībā uz pasākumu visaptverošo kopumu ilgtspējas veicināšanai saskaņā ar zaļo kursu,
 - kāpēc tirgus un konkurences dinamiku kopā ar uzņēmumu korporatīvo stratēģiju un riska pārvaldības sistēmu turpmāko attīstību uzskata par nepietiekamu, un attiecībā uz domājamo cēloņsakarību starp korporatīvo ilgtspējas rīku izmantošanu un to praktisko ietekmi problēmu risināšanā;
2. vēlamā risinājuma ietekme:

⁷² Sk. 6. zemspējas piezīmi.

- jautājumi, kas saistīti ar trešām valstīm, integrējot apsvērumus par i) paredzamajām norisēm trešās valstīs (arī ņemot vērā ES un starptautiskās tirdzniecības un attīstības atbalsta pasākumus), ii) par ietekmi uz trešām valstīm un uz piegādātājiem trešās valstīs,
- izpildes mehānisms, plašāk aplūkojot divu pīlāru izpildes sistēmas, kuras pamatā ir administratīvā izpilde un civiltiesiskā atbildība, pievienoto vērtību,
- ietekme uz konkurenci un konkurētspēju.

Normatīvā atbilstība un vienkāršošana

Mazie un vidējie uzņēmumi, tajā skaitā mikrouzņēmumi, nav iekļauti darbības jomā, un netieša ietekme uz tiem tiks mazināta ar atbalsta pasākumiem un norādījumiem Savienības un dalībvalstu līmenī, arī uzņēmumu savstarpējās attiecībās, izmantojot līguma paraugklauzulas un samērīguma prasības lielākajam darījumdarbības partnerim.

Pamattiesības

Kā paskaidrots ietekmes novērtējumā, un pamatojoties uz esošajiem pierādījumiem, obligātas pienācīgas rūpības prasības var sniegt būtisku labumu pamattiesību aizsardzībai un veicināšanai.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Nav tiešas ietekmes uz Savienības budžetu.

5. CITI ELEMENTI

Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība

Komisija izveidos Eiropas uzraudzības iestāžu tīklu, kas palīdzēs šīs direktīvas īstenošanā. Šāda tīkla sastāvā būs pārstāvji no dalībvalstu izraudzītajām uzraudzības iestādēm, un nepieciešamības gadījumā tam pievienosies citas Savienības aģentūras ar attiecīgu zinātību jomās, uz kurām attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu, ka uzņēmumi izpilda to pienācīgas rūpības pienākumus, nolūkā veicināt un nodrošināt regulatīvās, izmeklēšanas, sankciju piemērošanas un uzraudzības prakses koordināciju un konverģenci un informācijas apmaiņu starp šīm uzraudzības iestādēm.

Septiņus gadus pēc transponēšanas perioda beigām Komisija ziņos par šīs direktīvas īstenošanu, citu aspektu starpā arī par tās efektivitāti. Vajadzības gadījumā ziņojumam pievieno tiesību akta priekšlikumu.

Lai sniegtu skaidrību un atbalstītu uzņēmumus un dalībvalstis direktīvas īstenošanā, Komisija nepieciešamības gadījumā izdos norādījumus.

Skaidrojošie dokumenti

Lai nodrošinātu šīs direktīvas pienācīgu īstenošanu, būs vajadzīgs skaidrojošs dokuments, piemēram, atbilstības tabulu veidā.

Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums

Priekšlikuma 1. pantā ir izklāstīts direktīvas priekšmets, t. i., noteikumu noteikšana par uzņēmumu pienācīgas rūpības pienākumiem attiecībā uz faktisku un iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi saistībā ar uzņēmumu pašu darbību, to meitasuzņēmumu darbību un tādām darbībām vērtības ķēdē, ko veic nodibinātu darījumatbilstību ietvaros;

minētajā normā ir arī precizēts, ka direktīva nosaka noteikumus par atbildību par pienācīgas rūpības pienākuma pārkāpumiem.

Priekšlikuma 2. pantā ir noteikta direktīvas darbības joma attiecībā uz personām un izklāstīti kritēriji, uz kuru pamata dalībvalsts ir kompetenta regulēt jautājumus, ko aptver šī direktīva.

Priekšlikuma 3. pantā ir ietvertas šajā direktīvā lietotās definīcijas.

Priekšlikuma 4. pantā dalībvalstīm ir prasīts nodrošināt, ka uzņēmumi īsteno pienācīgu rūpību cilvēktiesību un vides jomā, izpildot konkrētās prasības, kas uzskaitītas direktīvas 5.–11. pantā.

Priekšlikuma 5. pantā dalībvalstīm ir prasīts nodrošināt, ka uzņēmumi integrē pienācīgu rūpību visā korporatīvajā politikā un ievieš pienācīgas rūpības politiku, kas tiek katru gadu atjaunināta. Minētajā normā ir precizēts, ka šādā politikā būtu jāiekļauj apraksts par uzņēmuma pieeju pienācīgai rūpībai, rīcības kodeksu, kas jāievēro uzņēmuma darbiniekiem un meitasuzņēmumiem, un procesiem, kas ieviešami, lai īstenotu pienācīgu rūpību.

Priekšlikuma 6. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt, ka uzņēmumi veic atbilstošus pasākumus, lai apzinātu faktisku vai iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi uzņēmumu pašu darbībā, to meitasuzņēmumos un to nodibināto tiešo vai netiešo darbīumattiecību līmenī to vērtības ķēdē.

Priekšlikuma 7. pantā ir noteikta prasība dalībvalstīm nodrošināt, ka uzņēmumi veic atbilstošus pasākumus, lai novērstu iespējamu nelabvēlīgu ietekmi, kas apzināta atbilstoši 6. pantam, vai pienācīgi mazinātu šādu ietekmi, ja novēršana nav iespējama vai tai ir vajadzīga pakāpeniska īstenošana.

Priekšlikuma 8. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt, ka uzņēmumi veic atbilstošus pasākumus, lai izbeigtu faktisku nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi, ko tie apzinājuši vai varētu būt apzinājuši atbilstoši 6. pantam. Ja nelabvēlīgo ietekmi, kas notikusi nodibināto tiešo vai netiešo darbīumattiecību līmenī, nevar izbeigt, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka uzņēmumi mazina ietekmes apmēru.

Priekšlikuma 9. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums paredzēt iespēju iesniegt sūdzības uzņēmumam gadījumā, ja ir pamatotas bažas par šādu iespējamu vai faktisku nelabvēlīgu ietekmi, arī uzņēmuma vērtības ķēdē. Uzņēmumiem ir jāpiešķir šī iespēja personām, ko ir skārusi vai kam ir pamatots iemesls uzskatīt, ka tās varētu būt skārusi nelabvēlīga ietekme, kā arī arodbiedrībām un citiem darba ņēmēju pārstāvjiem, kuras pārstāv personas, kas strādā attiecīgajā vērtības ķēdē, un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kuras darbojas attiecīgajā jomā.

Ar 10. pantu dalībvalstīm tiek ieviests pienākums prasīt, lai uzņēmumi periodiski izvērtē to pienācīgas rūpības pasākumu īstenošanu nolūkā pārliecināties, ka nelabvēlīgā ietekme ir pienācīgi identificēta un ka ir īstenoti preventīvi un korektīvi pasākumi, un noteikt, kādā apmērā nelabvēlīgā ietekme ir novērsta vai izbeigta vai ir mazināts tās apmērs.

Priekšlikuma 11. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt, ka uzņēmumi, uz kuriem neattiecas ziņošanas prasības saskaņā ar Direktīvu 2013/34/ES, ziņo par jautājumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, un savā tīmekļa vietnē publicē gada pārskatu.

Priekšlikuma 12. pantā Komisijai ir noteikts pienākums pieņemt norādījumus par nesaistošām līguma paraugklauzulām, lai palīdzētu uzņēmumiem izpildīt 7. panta 2. punkta b) apakšpunktu un 8. panta 3. punkta c) apakšpunktu.

Priekšlikuma 13. pantā ir noteikta iespēja, ka Komisija, lai sniegtu atbalstu uzņēmumiem vai dalībvalstu iestādēm saistībā ar to, kā uzņēmumiem būtu jāizpilda to pienācīgas rūpības

pienākumi, var izdot norādījumus par konkrētām nozarēm vai konkrētu nelabvēlīgu ietekmi, apspriežoties ar Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru, Eiropas Vides aģentūru un — attiecīgā gadījumā — ar starptautiskām struktūrām, kam ir zinātība pienācīgas rūpības jomā.

Priekšlikuma 14. pantā ir prasīts, lai dalībvalstis un Komisija nodrošina papildu pasākumus uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šīs direktīvas darbības joma, un tiem dalībniekiem globālajās vērtības ķēdēs, kurus netieši ietekmē direktīvā noteiktie pienākumi. Šāds atbalsts var būt plašs, sākot no mērķorientētu tīmekļa vietņu, portālu vai platformu uzturēšanas un beidzot ar finansiālu atbalstu MVU un kopīgu ieinteresēto personu iniciatīvu veicināšanu. Minētajā normā ir arī precizēts, ka uzņēmumi var izmantot nozaru shēmas un daudzpusējas ieinteresēto personu iniciatīvas, lai atbalstītu pienācīgas rūpības īstenošanu, un ka Komisija, sadarbojoties ar dalībvalstīm, var izdot norādījumus par šādu shēmu piemērotības izvērtēšanu.

Priekšlikuma 15. pantā ir prasīts, lai dalībvalstis nodrošina, ka konkrēti uzņēmumi pieņem plānu nolūkā nodrošināt, ka uzņēmuma darījumdarbības modelis un stratēģija ir saderīgi ar pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku un globālās sasīšanas ierobežošanu līdz 1,5 °C saskaņā ar Parīzes nolīgumu.

Ar 16. pantu tiek ieviesta prasība uzņēmumiem, kuri izveidoti saskaņā ar trešās valsts tiesību aktiem un uz kuriem attiecas šīs direktīvas piemērošanas joma atbilstoši 2. panta 2. punktam, iecelt tādu pilnvarotu pārstāvi Savienībā, kuram ir pietiekamas pilnvaras un pie kura dalībvalstu kompetentās iestādes var vērsties saistībā ar visiem jautājumiem, kas nepieciešami, lai pieņemtu, izpildītu un īstenotu saistībā ar šo direktīvu pieņemtus tiesību aktus.

Priekšlikuma 17. pantā dalībvalstīm ir noteikta prasība norīkot vienu vai vairākas valsts uzraudzības iestādes, lai nodrošinātu, ka uzņēmumi izpilda to pienācīgas rūpības pienākumus un to pienākumu saskaņā ar 15. panta 1. un 2. punktu, un īstenotu minēto pienākumu izpildes pilnvaras saskaņā ar 18. pantu.

Priekšlikuma 18. pantā ir izklāstītas to uzraudzības iestāžu attiecīgās pilnvaras un resursi, ko dalībvalstu iestādes norīkojušas uzraudzības un izpildes uzdevumu veikšanai.

Priekšlikuma 19. pantā ir noteikta prasība dalībvalstīm nodrošināt, ka ikviena fiziska vai juridiska persona, kurai, pamatojoties uz objektīviem apstākļiem, ir iemesli uzskatīt, ka uzņēmums pienācīgi nepilda šīs direktīvas noteikumus, ir tiesīga paust uzraudzības iestādēm pamatotas bažas, jo īpaši dalībvalstī, kurā atrodas šādas personas pastāvīgā dzīvesvieta, juridiskā adrese, darbavieta vai iespējamā pārkāpuma izdarīšanas vieta.

Priekšlikuma 20. pantā ir noteikts, ka dalībvalstis paredz noteikumus par sankcijām, kas piemērojamas par to valsts noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu minēto sankciju īstenošanu. Sankcijas ir iedarbīgas, atturošas un samērīgas. Dalībvalstis nodrošina, ka uzraudzības iestāžu lēmums par sankcijām saistībā ar šīs direktīvas noteikumu pārkāpumu tiek publicēts.

Ar 21. pantu tiek izveidots Eiropas uzraudzības iestāžu tīkls, kura sastāvā ir pārstāvji no 16. pantā minētajām valsts uzraudzības iestādēm un kura mērķis ir atvieglot un nodrošināt regulatīvās, izmeklēšanas, sankciju piemērošanas un uzraudzības prakses koordināciju un saskaņošanu un informācijas apmaiņu starp šīm uzraudzības iestādēm.

Priekšlikuma 22. pantā dalībvalstīm ir noteikta prasība paredzēt noteikumus, kas reglamentē uzņēmuma civiltiesisko atbildību par kaitējumu, kurš rodas, tam neizpildot pienācīgas rūpības pienākumus noteiktos apstākļos. Ar minēto pantu tiek arī ieviests pienākums dalībvalstīm nodrošināt, ka panta 1.–3. punktā paredzētā atbildība netiek liegta tikai tāpēc vien, ka šādiem prasījumiem piemērojamie tiesību akti nav dalībvalsts tiesību akti.

Ar 23. pantu ir noteikts, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 23. oktobra Direktīva (ES) 2019/1937 par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, ir piemērojama ziņošanai par šīs direktīvas pārkāpumiem un to personu aizsardzībai, kuras ziņo par šādiem pārkāpumiem.

Priekšlikuma 23. pantā ir precizēti nosacījumi publiskā atbalsta sniegšanai uzņēmumiem.

Priekšlikuma 25. pantā ir precizēts direktoru rūpības pienākums.

Priekšlikuma 26. pantā ES uzņēmumu direktoriem ir noteikts pienākums ieviest uzņēmumu pienācīgas rūpības procesus un pasākumus attiecībā uz ilgtspēju un pārraudzīt to īstenošanu, kā arī pielāgot korporatīvo stratēģiju pienācīgai rūpībai.

Ar 27. pantu tiek grozīts Direktīvas (ES) 2019/1937 pielikums.

Priekšlikuma 28. pantā ir izklāstīti noteikumi par deleģētiem aktiem.

Priekšlikuma 29. pantā ir ietverts noteikums par šīs direktīvas pārskatīšanu.

Priekšlikuma 30. pantā ir ietverti noteikumi par direktīvas transponēšanu.

Ar 31. pantu tiek noteikts datums, kad šī direktīva stājas spēkā.

Priekšlikuma 32. pantā ir norādīti šīs direktīvas adresāti.

Pielikumā ietvertajos sarakstos ir konkrēti norādīta nelabvēlīgā ietekme uz vidi un cilvēktiesībām, kas ir būtiska šīs direktīvas kontekstā, lai aptvertu tiesību pārkāpumus un aizliegumus, ietverot starptautiskos cilvēktiesību nolīgumus (I daļas 1. iedaļa), cilvēktiesību un pamattiesību konvencijas (I daļas 2. iedaļa) un vides konvencijās noteikto starptautiski atzīto mērķu un aizliegumu pārkāpumus (II daļa).

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

**par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES)
2019/1937**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 50. panta 1. punktu, 2. punkta g) apakšpunktu un 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc legislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu⁷³,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Savienība ir dibināta, pamatojoties uz cilvēka cieņas, brīvības, demokrātijas, vienlīdzības, tiesiskuma un cilvēktiesību ievērošanu, kā noteikts ES Pamattiesību hartā. Savienībai savā darbībā starptautiskajā arēnā būtu jāvadās pēc tām pamatvērtībām, kas ir iedvesmojušas Savienības izveidi, kā arī cilvēktiesību universāluma un nedalāmības un Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu un starptautisko tiesību principu ievērošanu. Šāda rīcība ietver jaunattīstības valstu ilgtspējīgas ekonomiskās, sociālās un vidiskās attīstības veicināšanu.
- (2) Augsts aizsardzības līmenis un vides kvalitātes uzlabošana, kā arī Eiropas pamatvērtību veicināšana ir viena no Savienības prioritātēm, kā noteikts Komisijas paziņojumā par Eiropas zaļo kursu⁷⁴. Šo mērķu sasniegšanai ir jāiesaista ne tikai valsts iestādes, bet arī privātie dalībnieki, jo īpaši uzņēmumi.
- (3) Paziņojumā “Spēcīga sociālā Eiropa taisnīgai pārejai”⁷⁵ Komisija apņēmas uzlabot Eiropas sociālo tirgus ekonomiku, lai panāktu taisnīgu pāreju uz ilgtspēju. Šī direktīva

⁷³ OVC , , . lpp.

⁷⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas zaļais kurss” (COM(2019) 640 final).

⁷⁵ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Spēcīga sociālā Eiropa taisnīgai pārejai” (COM(2020) 14 final).

arī veicinās Eiropas sociālo tiesību pīlāru, kas sekmē tiesības, kuras nodrošina godīgus darba apstākļus. Tā ir daļa no ES rīcībpolitikām un stratēģijām, kas attiecas uz pienācīgas kvalitātes nodarbinātības veicināšanu visā pasaulē, arī globālās vērtības ķēdēs, kā minēts Komisijas Paziņojumā par pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visā pasaulē⁷⁶.

- (4) Uzņēmumu rīcība visās ekonomikas nozarēs ir panākumu atslēga Savienības ilgtspējas mērķu sasniegšanā, jo Savienības uzņēmumi, jo īpaši lielie, ir atkarīgi no globālajām vērtības ķēdēm. Uzņēmumu interesēs ir arī aizsargāt cilvēktiesības un vidi, jo īpaši ņemot vērā patērētāju un ieguldītāju augošās rūpes par šiem jautājumiem. Eiropas Savienības⁷⁷, kā arī valstu⁷⁸ līmenī jau pastāv vairākas iniciatīvas to uzņēmumu atbalstam, kas veicina uz vērtībām orientētu transformāciju.
- (5) Spēkā esošie starptautiskie standarti par atbildīgu darījumdarbības praksi nosaka, ka uzņēmumiem būtu jāaizsargā cilvēktiesības un jānosaka, kā tiem būtu jā rūpējas par vides aizsardzību visās savās darbībās un vērtības ķēdēs. Apvienoto Nāciju Organizācijas Vadošajos principos uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām⁷⁹ ir atzīts uzņēmumu pienākums ievērot pienācīgu rūpību attiecībā uz cilvēktiesību ievērošanu, identificējot, novēršot un mazinot savu darbību nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un atskaitoties par to, kā tie šo ietekmi novērš. Minētajos vadošajos principos ir noteikts, ka uzņēmumiem būtu jāizvairās no cilvēktiesību pārkāpumiem un jānovērš tāda nelabvēlīga ietekme uz cilvēktiesībām, kuru tie ir radījuši vai veicinājuši vai kura ir saistīta ar uzņēmumu pašu darbību, to meitasuzņēmumiem un to tiešajām un netiešajām darījumattiecībām.
- (6) Pienācīgas rūpības attiecībā uz cilvēktiesībām jēdziens tika precizēts un tālāk attīstīts ESAO Vadlīnijās daudznacionāliem uzņēmumiem⁸⁰, ar kurām pienācīga rūpība tika attiecināta arī uz vides un pārvaldības tēmām. ESAO Vadlīnijas attiecībā uz atbildīgu darījumdarbības praksi un vadlīnijas konkrētām nozarēm⁸¹ ir starptautiski atzīti satvari, kas nosaka praktiskus pienācīgas rūpības pasākumus, lai palīdzētu uzņēmumiem identificēt, novērst un mazināt faktisko un iespējamo ietekmi savās darbībās, vērtības ķēdēs un citās darījumattiecībās un atskaitīties par to, kā tie šo ietekmi novērš. Pienācīgas rūpības jēdziens ir iestrādāts arī ieteikumos, kas ietverti

⁷⁶ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visā pasaulē globālas taisnīgas pārkārtošanās procesam un ilgtspējīgai atveseļošanai (COM(2022) 66 final).

⁷⁷ “Enterprise Models and the EU agenda”, CEPS Policy Insights, Nr. PI2021-02/, 2021. gada janvāris.

⁷⁸ Piemēram, <https://www.economie.gouv.fr/entreprises/societe-mission>.

⁷⁹ Apvienoto Nāciju Organizācija, “Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations ‘Protect, Respect and Remedy’ Framework” (2011), pieejams vietnē https://www.ohchr.org/documents/publications/guidingprinciplesbusinessshr_en.pdf.

⁸⁰ ESAO Vadlīnijas daudznacionāliem uzņēmumiem, 2011. gada atjauninātais izdevums, pieejamas vietnē <http://mneguidelines.oecd.org/guidelines/>.

⁸¹ ESAO, Vadlīnijas attiecībā uz atbildīgu darījumdarbības praksi (2018) un vadlīnijas konkrētām nozarēm, pieejamas vietnē <https://www.oecd.org/investment/ue-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm>.

Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) Trīspusējā deklarācijā par principiem attiecībā uz daudznacionāliem uzņēmumiem un sociālo politiku⁸².

- (7) Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķos⁸³, ko 2015. gadā pieņēma visas Apvienoto Nāciju Organizācijas dalībvalstis, ietilpst mērķi veicināt noturīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi. Savienība ir izvirzījusi sev mērķi sasniegt ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus. Privātais sektors sniedz savu ieguldījumu šo mērķu sasniegšanā.
- (8) Starptautiskie nolīgumi saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām, kuras puses ir Savienība un dalībvalstis, piemēram, Parīzes nolīgums⁸⁴ un nesena Glāzgovas klimata pakts⁸⁵, nosaka precīzu rīcību klimata pārmaiņu ierobežošanai un globālās sasilšanas noturēšanai 1,5 °C robežās. Papildus konkrētajām darbībām, kas tiek sagaidītas no visām parakstītājām pusēm, par kritiski svarīgu šo mērķu sasniegšanā tiek uzskatīta privātā sektora loma, jo īpaši tā ieguldījumu stratēģijas.
- (9) Eiropas Klimata aktā⁸⁶ Savienība arī juridiski apņēmas līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti un līdz 2030. gadam samazināt emisijas par vismaz 55 %. Lai izpildītu abas šīs apņemšanās, uzņēmumiem ir jāmaina ražošanas un iepirkumu veikšanas prakse. Komisijas 2030. gada klimata mērķrādītāja plānā⁸⁷ ir modelētas dažādas emisiju samazināšanas pakāpes, kas jāīsteno dažādām tautsaimniecības nozarēm, lai gan visām ir jāveic būtisks samazinājums visos scenārijos, lai Savienība sasniegtu savus klimata mērķus. Plānā arī uzsvērts, ka “korporatīvās pārvaldības noteikumu un prakses izmaiņas, arī ilgtspējīga finansējuma jomā, liks uzņēmumu īpašniekiem un vadītājiem rīcībā un stratēģijā prioritizēt ilgtspējas mērķus”. 2019. gada paziņojumā par Eiropas zaļo kursu⁸⁸ ir noteikts, ka būtu jāizmanto visas Savienības darbības un rīcībpolitikas, lai palīdzētu Savienībai panākt sekmīgu un taisnīgu pāreju uz ilgtspējīgu nākotni. Tajā arī noteikts, ka ilgtspēja būtu vēl vairāk jāiestrādā korporatīvās pārvaldības regulējumā.

⁸² Starptautiskās Darba organizācijas “Trīspusējā deklarācija par principiem attiecībā uz daudznacionāliem uzņēmumiem un sociālo politiku”, 5. izdevums (2017), pieejama vietnē https://www.ilo.org/empent/Publications/WCMS_094386/lang--en/index.htm.

⁸³ https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁸⁴ https://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf.

⁸⁵ Glāzgovas klimata pakts, pieņemts 2021. gada 13. novembrī COP26 konferencē Glāzgovā, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf. https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf.

⁸⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”), PE/27/2021/REV/1 (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

⁸⁷ SWD(2020) 176 final.

⁸⁸ COM(2019) 640 final.

- (10) Saskaņā ar Komisijas paziņojumu “Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu”⁸⁹, kurā iepazīstina ar Savienības Klimatadaptācijas stratēģiju, jaunus lēmumus par ieguldījumiem un politiku vajadzētu pieņemt klimatiski informēti un atbilstoši nākotnes vajadzībām, un tas attiecas arī uz lielākiem uzņēmumiem, kuri pārvalda vērtības ķēdes. Šai direktīvai vajadzētu būt saskanīgai ar minēto stratēģiju. Tāpat būtu jānodrošina atbilstība Komisijas Direktīvai [...], ar ko attiecībā uz uzraudzības pilnvarām, sankcijām, trešo valstu filiālēm un vides, sociālajiem un pārvaldības riskiem groza Direktīvu 2013/36/ES (Kapitāla prasību direktīva)⁹⁰, kurā ir noteiktas skaidras prasības banku pārvaldības noteikumiem, tajā skaitā zināšanām par vides, sociālajiem un pārvaldības riskiem valdes līmenī.
- (11) Aprites ekonomikas rīcības plānā⁹¹, Biodaudzveidības stratēģijā⁹², stratēģijā “No lauka līdz galdam”⁹³ un Ķimikāliju stratēģijā⁹⁴, kā arī stratēģijā “2020. gada Jaunās industriālās stratēģijas atjaunināšana: veidojot spēcīgāku vienoto tirgu Eiropas atveseļošanai”⁹⁵, pieejā “Rūpniecība 5.0”⁹⁶, Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā⁹⁷ un 2021. gada tirdzniecības politikas pārskatīšanā⁹⁸ kā viens no elementiem ir iekļauta iniciatīva par ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību.
- (12) Šī direktīva atbilst ES Rīcības plānam cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.–2024. gadam⁹⁹. Minētajā rīcības plānā kā prioritāte ir noteikta Savienības iesaistes

⁸⁹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: “Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija” (COM(2021) 82 final), pieejams vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=COM:2021:82:FIN>.

⁹⁰ OV C [...], [...], [...]. lpp.

⁹¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu” (COM(2020) 98 final).

⁹² Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam. Atgriezīsim savā dzīvē dabu” (COM(2020) 380 final).

⁹³ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Stratēģija “No lauka līdz galdam”. Taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā”, (COM(2020) 381 final).

⁹⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ilgtspēju sekmējoša ķimikāliju stratēģija. Ceļā uz vidi, kas brīva no toksikantiem” (COM(2020) 667 final).

⁹⁵ Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “2020. gada Jaunās industriālās stratēģijas atjaunināšana: veidojot spēcīgāku vienoto tirgu Eiropas atveseļošanai” (COM(2021) 350 final).

⁹⁶ “Rūpniecība 5.0”, https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/industrial-research-and-innovation/industry-50_en.

⁹⁷ <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/lv/index.html>.

⁹⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Tirdzniecības politikas pārskatīšana — atvērta, ilgtspējīga un pārliecinoša tirdzniecības politika” (COM(2021) 66 final).

⁹⁹ Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “ES Rīcības plāns cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.–2024. gadam” (JOIN(2020) 5 final).

stiprināšana, aktīvi veicinot Apvienoto Nāciju Organizācijas Vadošo principu uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām un citu attiecīgu starptautisku vadlīniju, piemēram, ESAO Vadlīniju daudznacionāliem uzņēmumiem, īstenošanu, cita starpā pilnveidojot attiecīgos pienācīgas rūpības standartus.

- (13) Eiropas Parlaments 2021. gada 10. marta rezolūcijā aicina Komisiju ierosināt Savienības noteikumus, nosakot visaptverošu korporatīvās pienācīgas rūpības pienākumu¹⁰⁰. Padomes 2020. gada 1. decembra secinājumos “Cilvēktiesības un pienācīgas kvalitātes nodarbinātība globālajās piegādes ķēdēs” Komisija tika aicināta iesniegt priekšlikumu Savienības tiesiskajam regulējumam attiecībā uz ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību, ietverot arī starpnozaru pienācīgas rūpības pienākumus uzņēmumiem visās globālajās piegādes ķēdēs¹⁰¹. Eiropas Parlaments 2020. gada 2. decembrī pieņemtajā patstāvīgajā ziņojumā par ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību arī aicina precizēt direktoru pienākumus. Eiropas Parlaments, Eiropas Savienības Padome un Komisija kopīgajā deklarācijā par ES likumdošanas prioritātēm 2022. gadam¹⁰² apņēmas izveidot ekonomiku, kas darbojas cilvēku labā, un uzlabot ilgtspējīgas korporatīvās pārvaldības tiesisko regulējumu.
- (14) Šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt, ka iekšējā tirgū aktīvie uzņēmumi veicina ilgtspējīgu attīstību un ekonomikas un sabiedrības pārkārtošanos uz ilgtspēju, identificējot, novēršot un vājinot, izbeidzot un mazinot iespējamo vai faktisko nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi saistībā ar uzņēmumu pašu darbību, to meitasuzņēmumiem un vērtības ķēdēm.
- (15) Uzņēmumiem būtu jāīsteno atbilstoši pasākumi, lai izveidotu un veiktu pienācīgas rūpības pasākumus attiecībā uz uzņēmumu pašu darbību, to meitasuzņēmumiem, kā arī nodibinātajām tiešajām un netiešajām darījumattiecībām visā to vērtības ķēdē atbilstīgi šīs direktīvas noteikumiem. Šai direktīvai nevajadzētu uzlikt pienākumu uzņēmumiem jebkuros apstākļos garantēt, ka nekad neiestāsies nelabvēlīga ietekme vai ka tā tiks apturēta. Piemēram, attiecībā uz darījumattiecībām, kur nelabvēlīgo ietekmi rada valsts iejaukšanās, uzņēmums var nebūt spējīgs nodrošināt šādus rezultātus. Tāpēc šajā direktīvā galvenajiem pienākumiem vajadzētu būt “rūpības pienākumiem”. Uzņēmumam būtu jāīsteno atbilstoši pasākumi, kuru rezultātā var pamatotī sagaidīt, ka konkrētā gadījuma apstākļos tiks novērsta vai mazināta nelabvēlīgā ietekme. Jāņem vērā uzņēmuma vērtības ķēdes, nozares vai ģeogrāfiskā apgabala, kurā darbojas tā vērtības ķēdes partneri, specifika, uzņēmuma spējas

¹⁰⁰ Eiropas Parlamenta 2021. gada 10. marta rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par pienācīgu rūpību uzņēmumu darbībā un atbildību par to (2020/2129(INL)), P9_TA(2021)0073, pieejama vietnē [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2020/2129\(INL\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2020/2129(INL)).

¹⁰¹ *Council Conclusions on Human Rights and Decent Work in Global Supply Chains*, 2020. gada 1. decembris (13512/20).

¹⁰² Eiropas Parlamenta, Eiropas Savienības Padomes un Eiropas Komisijas kopīgā deklarācija “ES likumdošanas prioritātes 2022. gadā”, pieejama vietnē https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/joint_declaration_2022.pdf.

ietekmēt tā tiešās un netiešās darījumattiecības, kā arī tas, vai uzņēmums varētu palielināt savu ietekmi.

- (16) Šajā direktīvā noteiktajam pienācīgas rūpības procesam būtu jāaptver seši soļi, kas noteikti ESAO Pienācīgas rūpības vadlīnijās atbildīgai darījumdarbības praksei, kuras ietver pienācīgas rūpības pasākumus, kas uzņēmumiem jāveic, lai identificētu un novērstu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi. Tas ietver šādus soļus: 1) pienācīgas rūpības integrēšana politikā un vadības sistēmās; 2) nelabvēlīgas ietekmes uz cilvēktiesībām un vidi identificēšana un novērtēšana; 3) faktiskās un iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz cilvēktiesībām un uz vidi novērtēšana, izbeigšana vai mazināšana; 4) pasākumu efektivitātes izvērtēšana; 5) informēšana; 6) remediācijas nodrošināšana.
- (17) Nelabvēlīga ietekme uz cilvēktiesībām un vidi rodas uzņēmumu pašu darbībā, meitasuzņēmumos, produktos un to vērtības ķēdēs, jo īpaši izejvielu ieguves, ražošanas vai produktu līmenī vai atkritumu likvidēšanas līmenī. Lai pienācīgai rūpībai būtu jēgpilna ietekme, tai būtu jāaptver tā nelabvēlīgā ietekme uz cilvēktiesībām un vidi, kas rodas visā produkta ražošanas, lietošanas un iznīcināšanas vai pakalpojumu sniegšanas dzīves ciklā, uzņēmumu pašu darbības un meitasuzņēmumu līmenī, kā arī vērtības ķēdēs.
- (18) Vērtības ķēdē būtu jāietver darbības, kas saistītas ar uzņēmuma preču ražošanu vai pakalpojumu sniegšanu, ieskaitot produkta vai pakalpojuma izstrādi un produkta lietošanu un iznīcināšanu, kā arī saistītās darbības uzņēmuma nodibinātajās darījumattiecībās. Tai būtu jāietver nodibinātas tiešās un netiešās augšupējās darījumattiecības, kurās izstrādā, iegūst, ražo, transportē, uzglabā un piegādā izejvielas, produktus, produktu daļas vai sniedz uzņēmumam pakalpojumus, kas nepieciešami uzņēmuma darbību veikšanai, kā arī lejupējās attiecības, tai skaitā nodibinātas tiešās un netiešās darījumattiecības, kurās izmanto vai saņem produktus, produktu daļas vai pakalpojumus no uzņēmuma līdz produkta dzīves cikla beigām, cita starpā arī produktu izplatīšanu mazumtirgotājiem, produktu transportēšanu un uzglabāšanu, to demontāžu, reciklēšanu, kompostēšanu vai apglabāšanu poligonā.
- (19) Tādu regulētu finanšu uzņēmumu gadījumā, kas sniedz aizdevumus, kredītus vai citus finanšu pakalpojumus, šādu pakalpojumu sniegšanas vērtības ķēde būtu jāattiecinā tikai uz to klientu darbībām, kas saņem šādus pakalpojumus, un to meitasuzņēmumu darbībām, kuru darbība ir saistīta ar konkrēto līgumu. Klientus, kas ir mājsaimniecības un fiziskas personas un nerīkojas profesionāli vai darījumdarbības ietvaros, kā arī mazos un vidējos uzņēmumus nevajadzētu uzskatīt par vērtības ķēdē ietilpstošiem. Šāda klienta vērtības ķēdē ietilpstošu uzņēmumu vai citu juridisku personu darbības nebūtu jāietver.
- (20) Lai uzņēmumi varētu pareizi identificēt nelabvēlīgo ietekmi savā vērtības ķēdē un izmantot atbilstošus sviras instrumentus, šajā direktīvā pienācīgas rūpības pienākumi būtu jāattiecinā tikai uz nodibinātām darījumattiecībām. Šajā direktīvā ar “nodibinātām darījumattiecībām” būtu jāsaprot tādas tiešās un netiešās darījumattiecības, kuras ir ilgstošas, vai ir paredzams, ka tās būs ilgstošas, ņemot vērā to intensitāti un ilgumu, un kuras nav niecīga vai nebūtiska vērtības ķēdes daļa. Periodiski un vismaz ik pēc 12 mēnešiem būtu atkārtoti jāizvērtē, vai darījumattiecības pēc būtības ir “nodibinātas”. Ja uzņēmuma tiešās darījumattiecības uzskatāmas par nodibinātām, tad arī visas saistītās netiešās darījumattiecības būtu jāuzskata par nodibinātām attiecībā uz šo uzņēmumu.

- (21) Saskaņā ar šo direktīvu pienācīga rūpība būtu jāievēro ES uzņēmumiem, kuriem finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada vidēji bijis vairāk nekā 500 darbinieku un vairāk nekā 150 miljonu EUR neto apgrozījums pasaulē. Attiecībā uz uzņēmumiem, kuri neatbilst šiem kritērijiem, bet kuriem finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada bijis vidēji vairāk nekā 250 darbinieku un vairāk nekā 40 miljonu EUR neto apgrozījums pasaulē un kuri darbojas vienā vai vairākās nozarēs ar lielu ietekmi, pienācīgas rūpības prasības būtu jāpiemēro divus gadus pēc šīs direktīvas transponēšanas perioda beigām, lai nodrošinātu ilgāku pielāgošanās periodu. Lai nodrošinātu sloga samērīgumu, uzņēmumiem, kuri darbojas šādās nozarēs ar lielu ietekmi, vajadzētu būt pienākumam īstenot mērķorientētākus pienācīgas rūpības pasākumus, koncentrējoties uz būtisku nelabvēlīgu ietekmi. Pagaidu darba aģentūru darba ņēmēji, to skaitā tie, kuri norīkoti saskaņā ar 1. panta 3. punkta c) apakšpunktu Direktīvā 96/71/EK, kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/957¹⁰³, būtu jāiekļauj darbinieku skaita aprēķinā lietotāja uzņēmumā. Darbā norīkoti darba ņēmēji saskaņā ar 1. panta 3. punkta a) un b) apakšpunktu Direktīvā 96/71/EK, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu (ES) 2018/957, būtu jāiekļauj tikai norīkojošā uzņēmuma darbinieku skaita aprēķinā.
- (22) Lai atspoguļotu starptautiskās darbības prioritārās jomas, kuru mērķis ir risināt cilvēktiesību un vides problēmas, šīs direktīvas vajadzībām nozares ar lielu ietekmi būtu jāizvēlas, pamatojoties uz esošajām ESAO nozaru vadlīnijām par pienācīgu rūpību. Šīs direktīvas mērķiem par nozarēm ar lielu ietekmi būtu jāuzskata šādas nozares: tekstilizstrādājumu, ādas un saistīto izstrādājumu (arī apavu) ražošana un tekstilizstrādājumu, apģērbu un apavu vairumtirdzniecība; lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība (arī akvakultūra), pārtikas produktu ražošana un lauksaimniecības izejvielu, dzīvju dzīvnieku, koksnes, pārtikas un dzērienu vairumtirdzniecība; derīgo izrakteņu ieguve neatkarīgi no to ieguves vietas (ieskaitot jēlnaftu, dabasgāzi, ogles, brūnogles, metālus un metāla rūdas, kā arī visus citus nemetāliskos minerālus un karjeru izstrādes produktus), parasto metālu izstrādājumu, citu nemetālisko minerālu izstrādājumu un gatavo metālizstrādājumu (izņemot mašīnas un iekārtas) ražošana un derīgo izrakteņu, minerālu pamatproduktu un starpproduktu (ieskaitot metālus un metāla rūdas, būvmateriālus, degvielas, ķīmiskās vielas un citus starpproduktus) vairumtirdzniecība. Finanšu nozarei tās īpatnību dēļ, jo īpaši attiecībā uz vērtības ķēdi un piedāvātajiem pakalpojumiem, pat ja uz to attiecas konkrētas ESAO vadlīnijas, nevajadzētu būt starp nozarēm ar lielu ietekmi, uz kurām attiecas šī direktīva. Vienlaikus šajā nozarē būtu jānodrošina plašāks faktiskās un iespējamās nelabvēlīgās ietekmes aptvēruma, iekļaujot arī ļoti lielus uzņēmumus, kas ir regulēti finanšu uzņēmumi, pat ja tiem nav juridiskās formas ar ierobežotu atbildību.

¹⁰³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/957 (2018. gada 28. jūnijs), ar ko groza Direktīvu 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā (OV L 173, 9.7.2018., 16. lpp.).

- (23) Lai pilnībā sasniegtu šīs direktīvas mērķus attiecībā uz cilvēktiesībām un nelabvēlīgu ietekmi uz vidi saistībā ar uzņēmumu darbību, meitasuzņēmumiem un vērtības ķēdēm, darbības jomā būtu jāiekļauj arī trešo valstu uzņēmumi, kas veic nozīmīgu darbību ES. Konkrētāk, direktīva būtu jāattiecinā uz trešo valstu uzņēmumiem, kuru neto apgrozījums Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada ir bijis vismaz 150 miljoni EUR vai kuru neto apgrozījums vienā vai vairākās nozarēs ar lielu ietekmi finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada ir bijis lielāks par 40 miljoniem EUR, bet mazāks par 150 miljoniem EUR divus gadus pēc šīs direktīvas transponēšanas perioda beigām.
- (24) Piemērošanas jomas noteikšanai attiecībā uz uzņēmumiem ārpus ES būtu jāizvēlas aprakstītais apgrozījuma kritērijs, jo tas rada teritoriālu saikni starp trešo valstu uzņēmumiem un Savienības teritoriju. Apgrozījums ir aizstājējvērtība ietekmei, kāda šo uzņēmumu darbībai varētu būt uz iekšējo tirgu. Saskaņā ar starptautiskajām tiesībām šāda ietekme attaisno Savienības tiesību aktu piemērošanu trešo valstu uzņēmumiem. Lai noteiktu attiecīgo uzņēmumu attiecīgo apgrozījumu, būtu jāizmanto neto apgrozījuma aprēķina metodes ārpus Savienības uzņēmumiem, kā noteikts Direktīvā 2013/34/ES, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu (ES) 2021/2101. Lai nodrošinātu šīs direktīvas efektīvu izpildi, darbinieku skaita sliekšnis savukārt nebūtu jāpiemēro, lai noteiktu, uz kuriem trešo valstu uzņēmumiem attiecas šī direktīva, jo jēdziens “darbinieki”, kas paturēts šīs direktīvas vajadzībām, ir balstīts uz Savienības tiesību aktiem un nav viegli transponējams ārpus Savienības. Tā kā nav skaidras un konsekventas metodikas, arī grāmatvedības sistēmās, kā noteikt trešo valstu uzņēmumu darbinieku skaitu, šāds darbinieku skaita sliekšnis radītu juridisku nenoteiktību un uzraudzības iestādēm būtu grūti to piemērot. Apgrozījuma definīcijai būtu jābalstās uz Direktīvu 2013/34/ES, kurā jau ir noteiktas metodes neto apgrozījuma aprēķināšanai ārpus Savienības uzņēmumiem, jo apgrozījuma un ieņēmumu definīcijas ir līdzīgas arī starptautiskajās grāmatvedības sistēmās. Lai nodrošinātu, ka uzraudzības iestāde zina, kuri trešo valstu uzņēmumi Savienībā gūst tādu apgrozījumu, kāds nepieciešams, lai uz tiem attiektos šīs direktīvas piemērošanas joma, šajā direktīvā būtu jāpieprasa, lai uzraudzības iestāde tajā dalībvalstī, kurā ir trešās valsts uzņēmuma pilnvarotā pārstāvja domicils vai ir kurā tas iedibināts, un, ja tās atšķiras, uzraudzības iestāde dalībvalstī, kurā uzņēmums sasniedz lielāko daļu sava neto apgrozījuma Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada, tiek informētas, ka uzņēmums ir uzņēmums, uz kuru attiecas šīs direktīvas piemērošanas joma.
- (25) Lai panāktu nozīmīgu ieguldījumu pārejā uz ilgtspēju, saskaņā ar šo direktīvu būtu jāstiprina pienācīga rūpība attiecībā uz tādu nelabvēlīgu ietekmi uz aizsargātajām personām cilvēktiesību jomā, kas rodas tādēļ, ka tiek pārkāptas kādas no tiesībām un aizliegumiem, kas noteikti šīs direktīvas pielikumā uzskaitītajās starptautiskajās konvencijās. Lai nodrošinātu visaptverošu cilvēktiesību aptvērumu, nelabvēlīgajā ietekmē uz cilvēktiesībām, uz ko attiecas šī direktīva, būtu jāiekļauj arī tāda aizlieguma vai tādu tiesību pārkāpums, kuri nav konkrēti uzskaitīti minētajā pielikumā, ja šis pārkāpums tieši apdraud minētajās konvencijās aizsargātās tiesiskās intereses, ar nosacījumu, ka attiecīgais uzņēmums būtu varējis pamatot konstatēt šāda pārkāpuma risku un veikt visus atbilstošos pasākumus, kas veicami, lai izpildītu šajā direktīvā paredzētos pienācīgas rūpības pienākumus, ņemot vērā visus attiecīgos tā darbības apstākļus, piemēram, nozari un darbības kontekstu. Pienācīga rūpība būtu jāattiecinā arī uz nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, kas rodas, neievērojot kādu no

aizliegumiem un pienākumiem saskaņā ar starptautiskajām vides konvencijām, kuras uzskaitītas šīs direktīvas pielikumā.

- (26) Uzņēmumu rīcībā ir vadlīnijas, kas parāda, kā to darbība var ietekmēt cilvēktiesības un kāda uzņēmuma rīcība ir aizliegta saskaņā ar starptautiski atzītajām cilvēktiesībām. Šādas vadlīnijas ir iekļautas, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācijas Vadošo principu ziņošanas sistēmā¹⁰⁴ un Apvienoto Nāciju Organizācijas Vadošo principu interpretācijas rokasgrāmātā¹⁰⁵. Izmantojot attiecīgās starptautiskās vadlīnijas un standartus kā atsauci, Komisijai vajadzētu būt iespējai izdot papildu norādījumus, kas uzņēmumiem kalpotu kā praktisks instruments.
- (27) Lai pareizi ievērotu pienācīgu rūpību cilvēktiesību un vides ziņā attiecībā uz savām darbībām, saviem meitasuzņēmumiem un vērtības ķēdēm, uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, pienācīga rūpība būtu jāintegrē korporatīvajā politikā, tiem būtu jāidentificē, jānovērš un jāvērtē, kā arī jāizbeidz un jāmazina iespējamā un faktiskā nelabvēlīgā ietekme uz cilvēktiesībām un vidi, jāizveido un jāuztur sūdzību procedūra, jāuzrauga veikto pasākumu efektivitāte saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajām prasībām un publiski jāinformē par savu pienācīgo rūpību. Lai nodrošinātu uzņēmumiem skaidrību, šajā direktīvā būtu skaidri jānošķir pasākumi, ar ko novērš un vājina iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, un pasākumi, ar ko izbeidz vai, ja tas nav iespējams, mazina faktisko nelabvēlīgo ietekmi.
- (28) Lai nodrošinātu, ka pienācīga rūpība ietilpst uzņēmumu korporatīvajā politikā, atbilstīgi attiecīgajam starptautiskajam regulējumam uzņēmumiem būtu jāiekļauj pienācīga rūpība visā savā korporatīvajā politikā un jāievieš pienācīgas rūpības politika. Pienācīgas rūpības politikā būtu jāapraksta uzņēmuma pieeja, arī ilgtermiņā, pienācīgai rūpībai, rīcības kodekss ar noteikumiem un principiem, kas uzņēmuma darbiniekiem un meitasuzņēmumiem jāievēro; jāapraksta procesi, kas ieviesti pienācīgas rūpības īstenošanai, tajā skaitā pasākumi, kuri veikti, lai pārbaudītu atbilstību rīcības kodeksam un to piemērotu arī nodibinātām darījumattiecībām. Rīcības kodekss būtu jāpiemēro visās attiecīgajās korporatīvajās funkcijās un darbībās, arī iepirkumu un iegādes lēmumos. Uzņēmumiem arī būtu katru gadu jāatjaunina sava pienācīgas rūpības politika.
- (29) Lai izpildītu pienācīgas rūpības pienākumus, uzņēmumiem jāveic atbilstoši pasākumi attiecībā uz nelabvēlīgas ietekmes identificēšanu, novēršanu un izbeigšanu. Ar jēdzienu “atbilstošs pasākums” būtu jāsaprot tāds pasākums, ar kuru var sasniegt pienācīgas rūpības mērķus, kurš ir samērīgs ar nelabvēlīgās ietekmes būtiskumu un iespējamību un ir pamatoti paveicams uzņēmumam, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, tajā skaitā tautsaimniecības nozares un konkrēto darījumattiecību iezīmes un uzņēmuma ietekmi uz šīm darījumattiecībām, kā arī nepieciešamību nodrošināt

¹⁰⁴ https://www.ungpreporting.org/wp-content/uploads/UNGPREportingFramework_withguidance2017.pdf.

¹⁰⁵ <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/RtRInterpretativeGuide.pdf>. <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/RtRInterpretativeGuide.pdf>.

rīcības prioritāšu noteikšanu. Šajā kontekstā saskaņā ar starptautiskajiem regulējumiem uzņēmuma ietekmei uz darījumatniecībām būtu jāietver, no vienas puses, tā spēja pārliecināt darījumatniecību partneri veikt darbības nelabvēlīgas ietekmes (piemēram, izmantojot īpašumtiesības vai faktisko kontroli, ietekmi tirgū, prasības pirms kvalifikācijas, darījumdarbības stimulu piesaistīšanu cilvēktiesībām un veikumam vides jomā utt.) izbeigšanai vai novēršanai un, no otras puses, ietekmes vai sviras pakāpe, ko uzņēmums varētu pamatoti izmantot, piemēram, sadarbojoties ar attiecīgo darījumdarbības partneri vai iesaistot citu uzņēmumu, kas ir ar nelabvēlīgu ietekmi saistīto darījumatniecību tiešais darījumdarbības partneris.

- (30) Saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajiem pienācīgas rūpības pienākumiem uzņēmumam būtu jānosaka faktiskā vai iespējamā nelabvēlīgā ietekme uz cilvēktiesībām un vidi. Lai ļautu vispusīgi identificēt nelabvēlīgo ietekmi, šādas noteikšanas pamatā vajadzētu būt kvantitatīvai un kvalitatīvai informācijai. Piemēram, attiecībā uz nelabvēlīgu ietekmi uz vidi uzņēmumam būtu jāiegūst informācija par pamatapstākļiem augstāka riska objektos vai iekārtās vērtības ķēdēs. Nelabvēlīgās ietekmes identificēšanā dinamiskā veidā un regulāri būtu jāietver cilvēktiesību un vides konteksta izvērtējums: pirms jaunas darbības vai attiecību uzsākšanas, pirms būtiskiem lēmumiem vai izmaiņām darbībā; reaģējot uz izmaiņām darbības vidē vai tās paredzot; un periodiski, vismaz reizi 12 mēnešos, visas darbības vai attiecību laikā. Regulētiem finanšu uzņēmumiem, kuri sniedz aizdevumus, kredītus vai citus finanšu pakalpojumus, nelabvēlīgā ietekme būtu jānosaka tikai līguma noslēgšanas brīdī. Identificējot nelabvēlīgo ietekmi, uzņēmumiem būtu arī jānosaka un jāizvērtē darījumatniecību darījumdarbības modeļa un stratēģiju, tajā skaitā tirdzniecības, iepirkuma un cenu noteikšanas prakses, ietekme. Ja uzņēmums nevar vienlaikus novērst, izbeigt vai mazināt visu savu nelabvēlīgo ietekmi, tam vajadzētu spēt noteikt savu darbību prioritāti ar nosacījumu, ka tas veic uzņēmuma rīcībā pamatoti esošos pasākumus, ņemot vērā konkrētos apstākļus.
- (31) Lai izvairītos no nevajadzīga sloga mazajiem uzņēmumiem, kas darbojas nozarēs ar lielu ietekmi, uz kurām attiecas šī direktīva, šiem uzņēmumiem būtu jāidentificē tikai tā faktiskā vai iespējamā būtiskā nelabvēlīgā ietekme, kas attiecas uz konkrēto nozari.
- (32) Saskaņā ar starptautiskajiem standartiem, novēršot un vājinot, kā arī izbeidzot un mazinot nelabvēlīgo ietekmi, būtu jāņem vērā to personu intereses, kuras skar nelabvēlīga ietekme. Lai nodrošinātu nepārtrauktu saikni ar darījumdarbības partneri vērtības ķēdē, nevis izbeigtu darījumatniecības (atteikšanās) un, iespējams, saasinātu nelabvēlīgu ietekmi, šai direktīvai būtu jānodrošina, ka atteikšanās ir pēdējā iespēja saskaņā ar Savienības nulles tolerances politiku attiecībā uz bērnu darbu. Darījumatniecību, kurās konstatēta bērnu darba izmantošana, pārtraukšana var radīt bērnam vēl būtiskākas nelabvēlīgas cilvēktiesību sekas. Tāpēc tas būtu jāņem vērā, lemjot par atbilstošu rīcību.
- (33) Saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajiem pienācīgas rūpības pienākumiem, ja uzņēmums konstatē iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai vidi, tam būtu jāveic atbilstoši pasākumi, lai to novērstu un pienācīgi mazinātu. Lai uzņēmumiem nodrošinātu juridisku skaidrību un noteiktību, šajā direktīvā būtu jānosaka darbības, kas uzņēmumiem jāveic, lai vajadzības gadījumā atkarībā no apstākļiem novērstu un mazinātu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi.
- (34) Lai izpildītu šajā direktīvā paredzēto novēršanas un mazināšanas pienākumu, uzņēmumiem attiecīgā gadījumā būtu jāveic šādas darbības. Attiecīgos gadījumos

novēršanas pasākumu sarežģītības dēļ uzņēmumiem būtu jāizstrādā un jāīsteno preventīvo pasākumu plāns. Uzņēmumiem būtu jācenšas iegūt līgumiskas garantijas no tiešā partnera, ar kuru tiem ir nodibinātas darījumattiecības, ka tas nodrošinās atbilstību rīcības kodeksam vai preventīvo pasākumu plānam, arī prasot atbilstošas līgumiskas garantijas no saviem partneriem tiktāl, ciktāl to darbības ietilpst uzņēmumu vērtības ķēdē. Līgumiskās garantijas būtu jāpapildina ar atbilstošiem pasākumiem atbilstības pārbaudei. Lai nodrošinātu visaptverošu faktiskās un iespējamās nelabvēlīgās ietekmes novēršanu, uzņēmumiem būtu jāveic arī ieguldījumi, kuru mērķis ir novērst nelabvēlīgu ietekmi, jāsniedz mērķorientēts un samērīgs atbalsts MVU, ar kuriem tiem ir nodibinātas darījumattiecības, piemēram, finansējums (sniedzot, piemēram, tiešu finansējumu, aizdevumus ar zemu procentu likmi, nepārtrauktas iegādes garantijas un palīdzību finansējuma nodrošināšanā), lai palīdzētu īstenot rīcības kodeksu vai preventīvo pasākumu plānu, vai tehniski norādījumi, piemēram, apmācības vai vadības sistēmu modernizācijas veidā un sadarbojoties ar citiem uzņēmumiem.

- (35) Lai atspoguļotu visas uzņēmuma iespējas gadījumos, kad iespējamo ietekmi nav iespējams novērst ar aprakstītajiem novēršanas vai mazināšanas pasākumiem, šajā direktīvā būtu jāatsaucas arī uz iespēju uzņēmumam mēģināt noslēgt līgumu ar netiešo darījumdarbības partneri, lai panāktu atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam vai preventīvo pasākumu plānam, un veikt atbilstošus pasākumus, lai pārbaudītu netiešo darījumattiecību atbilstību līgumam.
- (36) Lai nodrošinātu iespējamās nelabvēlīgās ietekmes novēršanas un mazināšanas efektivitāti, uzņēmumiem par prioritāti būtu jāizvirza sadarbība darījumattiecībās vērtības ķēdē, nevis to pārtraukšana, kas ir galējais līdzeklis pēc tam, kad mēģinājumi novērst un mazināt iespējamo nelabvēlīgo ietekmi ir palikuši bez panākumiem. Tomēr direktīvā gadījumos, kad iespējamo nelabvēlīgo ietekmi nevar novērst ar aprakstītajiem novēršanas vai vājināšanas pasākumiem, būtu arī jānorāda uz uzņēmumu pienākumu atturēties no jaunu attiecību uzsākšanas vai esošo attiecību paplašināšanas ar attiecīgo partneri un — ja tiesību akti, kas regulē viņu attiecības, dod viņiem tādas tiesības — uz laiku pārtraukt komerciālās attiecības ar attiecīgo partneri, vienlaikus veicot novēršanas un mazināšanas pasākumus, ja ir pamatotas cerības, ka šie centieni īstermiņā būs veiksmīgi; vai izbeigt darījumattiecības attiecībā uz konkrētajām darbībām, ja iespējamā nelabvēlīgā ietekme ir būtiska. Lai uzņēmumi varētu izpildīt šo pienākumu, dalībvalstīm būtu jāparedz, ka līgumos, uz kuriem attiecas to tiesību akti, var iekļaut iespēju izbeigt darījumattiecības. Iespējams, ka nelabvēlīgās ietekmes novēršanai netiešo darījumattiecību līmenī nepieciešama sadarbība ar citu uzņēmumu, piemēram, uzņēmumu, kuram ir tiešas līgumattiecības ar piegādātāju. Dažos gadījumos šāda sadarbība varētu būt vienīgais reālais veids, kā novērst nelabvēlīgu ietekmi, jo īpaši, ja netiešo darījumattiecību partneri nav gatavi slēgt līgumu ar uzņēmumu. Šādos gadījumos uzņēmumam būtu jāsadarbjas ar struktūru, kas var visefektīvāk novērst vai mazināt nelabvēlīgo ietekmi netiešo darījumattiecību līmenī, vienlaikus ievērojot konkurenci regulējošos tiesību aktus.
- (37) Attiecībā uz tiešajām un netiešajām darījumattiecībām nozares sadarbība, nozaru shēmas un daudzpusējas ieinteresēto personu iniciatīvas var palīdzēt radīt papildu sviras ietekmi nelabvēlīgas ietekmes identificēšanai, mazināšanai un novēršanai. Tāpēc uzņēmumiem vajadzētu būt iespējai paļauties uz šādām iniciatīvām šajā direktīvā noteikto pienācīgas rūpības pienākumu īstenošanas atbalstam, ciktāl šādas shēmas un iniciatīvas ir piemērotas šo pienākumu izpildes atbalstam. Uzņēmumi

varētu pēc savas iniciatīvas izvērtēt šo shēmu un iniciatīvu saskaņību ar šajā direktīvā noteiktajiem pienākumiem. Lai nodrošinātu pilnīgu informāciju par šādām iniciatīvām, direktīvā vajadzētu būt atsaucei uz iespēju Komisijai un dalībvalstīm veicināt informācijas izplatīšanu par šādām shēmām vai iniciatīvām un to rezultātiem. Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm var izdot norādījumus par nozaru shēmu un daudzpusēju ieinteresēto personu iniciatīvu piemērotības izvērtēšanu.

- (38) Saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajiem pienācīgas rūpības pienākumiem, ja uzņēmums konstatē faktiski nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai vidi, tam būtu jāveic atbilstoši pasākumi, lai to izbeigtu. Var sagaidīt, ka uzņēmums spēs izbeigt faktisku nelabvēlīgu ietekmi savā paša darbībā un meitasuzņēmumos. Tomēr būtu jāprecizē, ka attiecībā uz nodibinātām darījumattiecībām, kurās nav iespējams izbeigt nelabvēlīgu ietekmi, uzņēmumiem būtu jāsamazina šāda ietekme līdz minimumam. Nelabvēlīgās ietekmes mazināšanai būtu nepieciešams iznākums, kas ir iespējami tuvāks nelabvēlīgās ietekmes izbeigšanai. Lai uzņēmumiem nodrošinātu juridisku skaidrību un noteiktību, šajā direktīvā būtu jānosaka, kādas darbības uzņēmumiem jāveic, lai izbeigtu faktisko nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi un samazinātu to līdz minimumam, ja tas ir nepieciešams, atkarībā no apstākļiem.
- (39) Lai izpildītu pienākumu izbeigt faktisko nelabvēlīgo ietekmi un mazināt to atbilstīgi šai direktīvai, uzņēmumiem attiecīgā gadījumā būtu jāveic šādas darbības. Tiem būtu jānovērš nelabvēlīgā ietekme vai jāsamazina tā, rīkojoties proporcionāli nelabvēlīgās ietekmes nozīmīgumam un mērogam, kā arī uzņēmuma rīcības pienesumam nelabvēlīgās ietekmes izraisīšanā. Nepieciešamības gadījumā, ņemot vērā to, ka nelabvēlīgo ietekmi nav iespējams izbeigt nekavējoties, uzņēmumiem būtu jāizstrādā un jāievieš korektīvo pasākumu plāns ar saprātīgiem un skaidri noteiktiem rīcības termiņiem un kvalitatīviem un kvantitatīviem rādītājiem uzlabojumu mērīšanai. Uzņēmumiem būtu arī jācenšas iegūt līgumiskas garantijas no tiešā darījumdarbības partnera, ar kuru tiem ir nodibinātas darījumattiecības, ka tas nodrošinās atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam un attiecīgā gadījumā preventīvo pasākumu plānam, arī prasot atbilstošas līgumiskas garantijas no saviem partneriem tiktāl, ciktāl to darbības ietilpst uzņēmuma vērtības ķēdē. Līgumiskās garantijas būtu jāpapildina ar atbilstošiem pasākumiem atbilstības pārbaudei. Visbeidzot, uzņēmumiem būtu arī jāveic ieguldījumi, kuru mērķis ir pārtraukt vai mazināt nelabvēlīgo ietekmi, sniegt mērķorientētu un samērīgu atbalstu MVU, ar kuriem tiem ir nodibinātas darījumattiecības, un jāsadarbojas ar citām struktūrām, attiecīgā gadījumā arī tādēļ, lai palielinātu uzņēmuma spējas izbeigt nelabvēlīgo ietekmi.
- (40) Lai atspoguļotu visas uzņēmuma iespējas gadījumos, kad faktisko ietekmi nav iespējams novērst ar aprakstītajiem pasākumiem, šajā direktīvā būtu jāatsaucas arī uz iespēju uzņēmumam mēģināt noslēgt līgumu ar netiešo darījumdarbības partneri, lai panāktu atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam vai korektīvo pasākumu plānam, un veikt atbilstošus pasākumus, lai pārbaudītu netiešo darījumattiecību atbilstību līgumam.
- (41) Lai nodrošinātu faktiskās nelabvēlīgās ietekmes izbeigšanas un mazināšanas efektivitāti, uzņēmumiem par prioritāti būtu jāizvirza sadarbība darījumattiecībās vērtības ķēdē, nevis to pārtraukšana, kas ir galējais līdzeklis pēc tam, kad mēģinājumi izbeigt vai mazināt faktisko nelabvēlīgo ietekmi ir palikuši bez panākumiem. Tomēr šajā direktīvā gadījumos, kad faktisko nelabvēlīgo ietekmi nav iespējams izbeigt vai pienācīgi mazināt ar aprakstītajiem pasākumiem, vajadzētu būt arī atsaucei uz uzņēmumu pienākumu atturēties no jaunu attiecību uzsākšanas vai esošo attiecību

paplašināšanas ar attiecīgo partneri un, ja viņu attiecības regulējošie tiesību akti to atļauj, vai nu uz laiku apturēt komerciālās attiecības ar konkrēto partneri, vienlaikus cenšoties izbeigt vai mazināt nelabvēlīgo ietekmi, vai izbeigt darījumattiecības attiecībā uz konkrētajām darbībām, ja nelabvēlīgā ietekme tiek uzskatīta par būtisku. Lai uzņēmumi varētu izpildīt šo pienākumu, dalībvalstīm būtu jāparedz, ka līgumos, uz kuriem attiecas to tiesību akti, var iekļaut iespēju izbeigt darījumattiecības.

- (42) Uzņēmumiem būtu jānodrošina iespēja personām un organizācijām iesniegt sūdzības tieši tiem, ja rodas pamatotas bažas par faktisku vai iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi. Starp organizācijām, kas varētu iesniegt šādas sūdzības, vajadzētu būt arodbiedrībām un citiem darba ņēmēju pārstāvjiem, kuri pārstāv personas, kas strādā attiecīgajā vērtības ķēdē, un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kuras darbojas jomās, kas saistītas ar attiecīgo vērtības ķēdi, ja to rīcībā ir informācija par iespējamu vai faktisku nelabvēlīgu ietekmi. Uzņēmumiem būtu jāizveido procedūra šo sūdzību izskatīšanai un vajadzības gadījumā jāinformē darbinieki, arodbiedrības un citi darba ņēmēju pārstāvji par šādiem procesiem. Sūdzību un remediācijas mehānisma izmantošanai nevajadzētu liegt sūdzības iesniedzējam izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus. Saskaņā ar starptautiskajiem standartiem sūdzībās vajadzētu būt iespējai pieprasīt uzņēmumam veikt atbilstošas turpmākus pasākumus saistībā ar sūdzību un tikties ar uzņēmuma pārstāvjiem atbilstošā līmenī, lai apspriestu iespējamo vai faktisko būtisko nelabvēlīgo ietekmi, kas ir sūdzības priekšmets. Šādai piekļuvei nevajadzētu radīt nepamatotus lūgumus uzņēmumiem.
- (43) Uzņēmumiem būtu jāuzrauga savu pienācīgas rūpības pasākumu īstenošana un efektivitāte. Tiem periodiski būtu jāveic pašu darbības, savu meitasuzņēmumu un, ja tas ir saistīts ar uzņēmuma vērtības ķēdēm, savu nodibināto darījumattiecību izvērtējums, lai uzraudzītu nelabvēlīgās ietekmes uz cilvēktiesībām un vidi identificēšanas, novēršanas, mazināšanas, izbeigšanas un vājināšanas efektivitāti. Šādos izvērtējumos būtu jāpārbauda, vai nelabvēlīgā ietekme ir pareizi identificēta, vai tiek īstenoti pienācīgas rūpības pasākumi un vai nelabvēlīgā ietekme ir faktiski novērsta vai izbeigta. Lai nodrošinātu, ka šādi izvērtējumi ir aktuāli, tie būtu jāveic vismaz reizi 12 mēnešos un jāpārskata starplaikā, ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka varētu rasties būtiski jauni nelabvēlīgas ietekmes riski.
- (44) Tāpat kā spēkā esošajos starptautiskajos standartos, kas noteikti Apvienoto Nāciju Organizācijas Vadošajos principos uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām un ESAO sistēmā, pienācīgas rūpības prasībās ietilpst pienākums sniegt ārēji būtisku informāciju par pienācīgas rūpības politiku, procesiem un darbībām, kas veiktas, lai identificētu un novērstu faktisko vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, kā arī par šo darbību konstatējumiem un iznākumu. Priekšlikumā grozīt Direktīvu 2013/34/ES attiecībā uz korporatīvo ilgtspējas ziņojumu sniegšanu ir noteikti attiecīgi ziņošanas pienākumi uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva. Lai izvairītos no ziņošanas pienākumu dublēšanās, ar šo direktīvu nevajadzētu uzņēmumiem, uz kuriem attiecas minētā direktīva, ieviest jaunus ziņošanas pienākumus papildus Direktīvā 2013/34/ES noteiktajiem, kā arī ziņošanas standartiem, kas būtu jāizstrādā saskaņā ar to. Attiecībā uz uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, bet uz kuriem neattiecas Direktīva 2013/34/ES, lai izpildītu šajā direktīvā paredzēto pienācīgas rūpības pienākumu, tiem būtu jāpublicē savā tīmekļa vietnē gada pārskats valodā, kuru ierasts izmantot starptautiskajā darījumdarbības vidē.

- (45) Lai veicinātu uzņēmumu atbilstību pienācīgas rūpības prasībām to vērtības ķēdē un ierobežotu atbilstības nodrošināšanas sloga pārvešanu uz darījumdarbības partneriem, kas ir MVU, Komisijai būtu jāsniedz norādījumi par līguma paraugklauzulām.
- (46) Lai uzņēmumiem vai dalībvalstu iestādēm sniegtu atbalstu un praktiskus instrumentus par to, kā uzņēmumiem būtu jāpilda pienācīgas rūpības pienākumi, Komisijai, par atsauci izmantojot attiecīgās starptautiskās vadlīnijas un standartus un apspriežoties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru, Eiropas Vides aģentūru un attiecīgā gadījumā ar starptautiskām struktūrām, kurām ir zinātība pienācīgas rūpības jomā, vajadzētu būt iespējai izdot norādījumus, arī attiecībā uz konkrētām nozarēm vai konkrētu nelabvēlīgu ietekmi.
- (47) Lai gan MVU neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, tās noteikumi varētu ietekmēt tos kā darbuzņēmējus vai apakšuzņēmējus uzņēmumiem, kuri ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. Tomēr mērķis ir mazināt finansiālo vai administratīvo slogu MVU, daudzi no kuriem jau tagad saskaras ar grūtībām globālās ekonomikas un sanitārās krīzes apstākļos. Lai atbalstītu MVU, dalībvalstīm atsevišķi vai kopā būtu jāizveido un jāizmanto mērķorientētas tīmekļa vietnes, portāli vai platformas, un dalībvalstis varētu arī finansiāli atbalstīt MVU un palīdzēt tiem palielināt spējas. Šāds atbalsts būtu arī jāpadara pieejams un vajadzības gadījumā jāpielāgo un jāpiemēro augšupējiem ekonomikas dalībniekiem trešās valstīs. Uzņēmumi, kuru darījumdarbības partneris ir MVU, arī tiek aicināti atbalstīt tos pienācīgas rūpības pasākumu izpildē, ja šādas prasības apdraudētu MVU dzīvotspēju, un piemērot taisnīgas, pamatotas, nediskriminējošas un samērīgas prasības attiecībā uz MVU.
- (48) Lai papildinātu dalībvalstu atbalstu MVU, Komisija var balstīties uz esošajiem ES instrumentiem, projektiem un citām darbībām, kas palīdz īstenot pienācīgu rūpību ES un trešās valstīs. Tā var izveidot jaunus atbalsta pasākumus, kas uzņēmumiem, tajā skaitā MVU, sniedz palīdzību saistībā ar pienācīgas rūpības prasībām, piemēram, vērtības ķēdes pārredzamības novērošanas centru un kopīgu ieinteresēto personu iniciatīvu veicināšanu.
- (49) Komisijai un dalībvalstīm būtu jāturpina sadarboties ar trešām valstīm augšupējo ekonomikas dalībnieku atbalstam, lai tie varētu palielināt spēju efektīvi novērst un mazināt to darbības un darījumattiecību nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi, īpašu uzmanību pievēršot problēmām, ar kurām saskaras mazie lauksaimnieki. Tām būtu jāizmanto savi kaimiņattiecību, attīstības un starptautiskās sadarbības instrumenti, lai atbalstītu trešo valstu valdības un tos augšupējos ekonomikas dalībniekus trešās valstīs, kuri strādā, lai novērstu savu darbību un augšupējo darījumattiecību nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi. Tas varētu ietvert sadarbību ar partnervalstu valdībām, vietējo privāto sektoru un ieinteresētajām personām, lai novērstu nelabvēlīgās ietekmes uz cilvēktiesībām un vidi pamatcēloņus.
- (50) Lai nodrošinātu, ka šī direktīva efektīvi veicina cīņu pret klimata pārmaiņām, uzņēmumiem būtu jāpieņem plāns, ar ko nodrošinātu, ka uzņēmuma darījumdarbības modelis un stratēģija ir saderīgi ar pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku un globālās sasilšanas ierobežošanu līdz 1,5 °C atbilstīgi Parīzes nolīgumam. Gadījumā, ja klimats ir ticis identificēts vai būtu bijis jāidentificē kā galvenais risks uzņēmuma darbībai vai galvenā ietekme uz to, uzņēmumam savā plānā būtu jāiekļauj emisiju samazināšanas mērķi.
- (51) Lai nodrošinātu, ka šāds emisiju samazināšanas plāns tiek pareizi īstenots un iekļauts direktoru finansiālajos stimulus, tas būtu pienācīgi jāņem vērā, nosakot direktoru

mainīgo atalgojumu, ja mainīgais atalgojums ir piesaistīts direktora devumam uzņēmuma darījumdarbības stratēģijā un ilgtermiņa interesēs un ilgtspējā.

- (52) Lai nodrošinātu šīs direktīvas efektīvu pārraudzību un vajadzības gadījumā tās izpildi attiecībā uz tiem uzņēmumiem, uz kuriem neattiecas dalībvalsts tiesību akti, šiem uzņēmumiem būtu jāieceļ tāds pilnvarots pārstāvis Savienībā, kam ir pietiekamas pilnvaras, un jāsniedz informācija par pilnvarotajiem pārstāvjiem. Pilnvarotajam pārstāvim vajadzētu būt iespējai pildīt arī kontaktpunkta funkcijas, ja tiek ievērotas šīs direktīvas attiecīgās prasības.
- (53) Lai nodrošinātu uzņēmumu pienācīgas rūpības pienākumu pareizas īstenošanas uzraudzību un šīs direktīvas pareizu izpildi, dalībvalstīm būtu jānorīko viena vai vairākas valsts uzraudzības iestādes. Šīm uzraudzības iestādēm vajadzētu būt publiskām, neatkarīgām no uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, vai citām tīrgus interesēm, un bez interešu konfliktiem. Dalībvalstīm saskaņā ar tiesību aktiem būtu jānodrošina kompetentās iestādes atbilstīgs finansējums. Tām vajadzētu būt tiesībām veikt izmeklēšanu pēc savas iniciatīvas vai pamatojoties uz sūdzībām vai pamatotām bažām, kas paustas saskaņā ar šo direktīvu. Ja pastāv kompetentās iestādes saskaņā ar nozaru tiesību aktiem, dalībvalstis varētu noteikt, ka tās ir atbildīgas arī par šīs direktīvas piemērošanu savās kompetences jomās. Tās varētu norīkot, ka iestādes, kas atbild par regulētu finanšu uzņēmumu uzraudzību, būs arī uzraudzības iestādes šīs direktīvas mērķiem.
- (54) Lai nodrošinātu šīs direktīvas īstenošanai veikto valstu pasākumu efektīvu izpildi, dalībvalstīm būtu jāparedz atturošas, samērīgas un iedarbīgas sankcijas par šo pasākumu pārkāpumiem. Lai šāds sankciju režīms būtu iedarbīgs, administratīvajās sankcijās, ko uzliek valsts uzraudzības iestādes, būtu jāiekļauj arī finansiālas sankcijas. Ja dalībvalsts tiesību sistēma neparedz šajā direktīvā paredzētās administratīvās sankcijas, noteikumi par administratīvajām sankcijām būtu jāpiemēro tā, lai sodu ierosinātu kompetentā uzraudzības iestāde un to piemērotu tiesu iestāde. Tāpēc šīm dalībvalstīm ir jānodrošina, ka noteikumu un sankciju piemērošanai ir līdzvērtīga ietekme kā kompetentās uzraudzības iestādes piemērotajām administratīvajām sankcijām.
- (55) Lai nodrošinātu saskaņā ar šo direktīvu pieņemto valsts noteikumu konsekventu piemērošanu un izpildi, valstu uzraudzības iestādēm būtu jāsadarbojas un jākoordinē sava rīcība. Šim nolūkam Komisijai būtu jāizveido Eiropas uzraudzības iestāžu tīkls, un uzraudzības iestādēm būtu jāpalīdz viena otrai pildīt savus uzdevumus, kā arī jāsniedz savstarpēja palīdzība.
- (56) Lai nodrošinātu efektīvu kompensāciju no nelabvēlīgās ietekmes cietušajiem, būtu jāpieprasa, lai dalībvalstis izstrādā noteikumus, kas reglamentē uzņēmumu civiltiesisko atbildību par zaudējumiem, kuri radušies tādēļ, ka tie nav ievērojuši pienācīgas rūpības procedūru. Uzņēmumam būtu jāuzliek pienākums atlīdzināt zaudējumus, ja tas nav izpildījis pienākumu novērst un vājināt iespējamo nelabvēlīgo ietekmi vai novērst faktisko ietekmi un mazināt un ja šīs pienākumu neizpildes rezultātā iestājusies nelabvēlīga ietekme, kura bija jāidentificē, jānovērš, jāvājina, jāizbeidz vai jāmazina, īstenojot atbilstošus pasākumus, un tā ir radījusi kaitējumu.
- (57) Attiecībā uz zaudējumiem, kas rodas nodibināto netiešo darījumattiecību līmenī, uzņēmuma atbildībai būtu jāpiemēro konkrēti nosacījumi. Uzņēmumam nevajadzētu būt atbildīgam, ja tas ir īstenojis konkrētus pienācīgas rūpības pasākumus. Tomēr to nevajadzētu atbrīvot no atbildības šādu pasākumu īstenošanas dēļ, ja nebija pamatoti

sagaidīt, ka faktiski veiktā rīcība, arī attiecībā uz atbilstības pārbaudi, būs piemērota, lai novērstu, vājinātu, izbeigtu vai mazinātu nelabvēlīgo ietekmi. Turklāt, izvērtējot atbildības esību un apmēru, ir pienācīgi jāņem vērā uzņēmuma centieni, ciktāl tie ir tieši saistīti ar konkrēto kaitējumu, izpildīt visus korektīvos pasākumus, ko tam pieprasa uzraudzības iestāde, visi veiktie ieguldījumi un jebkāds sniegtais mērķorientētais atbalsts, kā arī sadarbība ar citām struktūrām nolūkā novērst nelabvēlīgo ietekmi tā vērtības ķēdēs.

- (58) Atbildības režīms nereglamentē, kam būtu jāpierāda, ka uzņēmuma rīcība ir bijusi pamatoti atbilstoša lietas apstākļiem, tāpēc šis jautājums atstāts valstu tiesību ziņā.
- (59) Attiecībā uz civiltiesiskās atbildības noteikumiem uzņēmuma civiltiesiskajai atbildībai par zaudējumiem, kas radušies tādēļ, ka tas nav veicis pienācīgas rūpības pasākumus, nevajadzētu skart tā meitasuzņēmumu civiltiesisko atbildību vai vērtības ķēdē iesaistīto tiešo un netiešo darījumdarbības partneru attiecīgo civiltiesisko atbildību. Turklāt civiltiesiskās atbildības noteikumiem saskaņā ar šo direktīvu nevajadzētu skart Savienības vai valstu noteikumus par civiltiesisko atbildību saistībā ar nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, kas paredz atbildību situācijās, uz kurām neattiecas šī direktīva vai kas paredz stingrāku atbildību nekā šī direktīva.
- (60) Attiecībā uz civiltiesisko atbildību, kas izriet no nelabvēlīgas ietekmes uz vidi, personas, kurām ir nodarīts kaitējums, saskaņā ar šo direktīvu var pieprasīt kompensāciju pat gadījumos, kad šie prasījumi pārklājas ar cilvēktiesību prasījumiem.
- (61) Lai nodrošinātu, ka no cilvēktiesību pārkāpuma vai videi nodarīta kaitējuma cietušie var iesniegt prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu un pieprasīt kompensāciju par kaitējumu, kas nodarīts, uzņēmumam neizpildot no šīs direktīvas izrietošos pienācīgas rūpības pienākumus, pat ja šādiem prasījumiem piemērojami tiesību akti nav kādas dalībvalsts tiesību akti, kā tas varētu būt, piemēram, saskaņā ar starptautisko privāttiesību noteikumiem, ja kaitējums nodarīts trešā valstī, šajā direktīvā būtu jāuzliek dalībvalstīm pienākums nodrošināt, ka valsts tiesību aktos, ar ko transponē šo pantu, paredzētā atbildība ir prevalējoši imperatīva gadījumos, kad prasījumiem šajā sakarā piemērojami tiesību akti nav dalībvalsts tiesību akti.
- (62) Civiltiesiskās atbildības režīmam saskaņā ar šo direktīvu nevajadzētu skart Direktīvu 2004/35/EK par atbildību vides jomā. Šai direktīvai nevajadzētu liegt dalībvalstīm piemērot uzņēmumiem papildu stingrākus pienākumus vai citādi īstenot papildu pasākumus, kuru mērķi ir tādi paši kā minētās direktīvas mērķi.
- (63) Saskaņā ar visu dalībvalstu tiesību aktiem direktoriem ir rūpības pienākums pret uzņēmumu. Lai nodrošinātu, ka šis vispārējais pienākums tiek izprasts un piemērots veidā, kas ir saskaņots un atbilst ar šo direktīvu ieviestajiem pienācīgas rūpības pienākumiem un ka direktori savos lēmumos sistemātiski ņem vērā ilgtspējas jautājumus, šajā direktīvā būtu saskaņoti jāprecizē vispārējais direktoru rūpības pienākums rīkoties uzņēmuma interesēs, nosakot, ka direktoriem ir jāņem vērā Direktīvā 2013/34/ES minētie ilgtspējas jautājumi, attiecīgā gadījumā arī cilvēktiesības, klimata pārmaiņas un ietekme uz vidi gan īstermiņa, gan vidēja termiņa, gan ilgtermiņa perspektīvā. Šādam precizējumam nav nepieciešams mainīt pastāvošās valstu korporatīvās struktūras.
- (64) Atbildība par pienācīgu rūpību būtu jāuztic uzņēmuma direktoriem saskaņā ar starptautiskajiem pienācīgas rūpības noteikumiem. Tādēļ direktoriem vajadzētu būt

atbildīgiem par šajā direktīvā noteikto pienācīgas rūpības darbību ieviešanu un pārraudzību, kā arī par uzņēmuma pienācīgas rūpības politikas pieņemšanu, ņemot vērā ieinteresēto personu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju ieguldījumu, kā arī pienācīgas rūpības integrēšanu korporatīvajās vadības sistēmās. Direktoriem būtu arī jāpielāgo korporatīvā stratēģija faktiskajai un iespējamajai identificētajai ietekmei un visiem veiktajiem pienācīgas rūpības pasākumiem.

- (65) Personām, kuras strādā uzņēmumos, uz ko attiecas pienācīgas rūpības pienākumi saskaņā ar šo direktīvu, vai kuras sazinās ar šādiem uzņēmumiem saistībā ar to profesionālo darbību, var būt nozīmīga loma šīs direktīvas noteikumu pārkāpumu atklāšanā. Tādējādi tās var palīdzēt novērst šādus pārkāpumus un atturēt no tiem, kā arī stiprināt šīs direktīvas izpildi. Tādēļ attiecībā uz ziņošanu par šīs direktīvas pārkāpumiem un to personu aizsardzību, kuras ziņo par visiem šādiem pārkāpumiem, būtu jāpieņem Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1937¹⁰⁶.
- (66) Lai precizētu informāciju, kas uzņēmumiem, uz kuriem neattiecas ziņošanas prasības atbilstīgi noteikumiem par korporatīvo ilgtspējas ziņojumu sniegšanu saskaņā ar Direktīvu 2013/34/ES, būtu jāsniedz par jautājumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, būtu jādeleģē pilnvaras Komisijai pieņemt aktus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 290. pantu attiecībā uz papildu noteikumiem par šādas ziņošanas saturu un kritērijiem, precizējot informāciju par pienācīgas rūpības, iespējamās un faktiskās ietekmes un šajā sakarā veikto darbību aprakstu. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, arī ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu¹⁰⁷. Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.
- (67) Šī direktīva būtu jāpieņem atbilstīgi Savienības tiesību aktiem par datu aizsardzību un tiesībām uz privātuma un personas datu aizsardzību, kā noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. un 8. pantā. Jebkāda personas datu apstrāde saskaņā ar šo direktīvu būtu jāveic atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2016/679¹⁰⁸, kā arī prasībām par nolūka ierobežošanu, datu minimizēšanu un glabāšanas ierobežošanu.

¹⁰⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem (OV L 305, 26.11.2019., 17. lpp.).

¹⁰⁷ OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

¹⁰⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

- (68) Notika apspriešanās ar Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1725 28. panta 2. punktu¹⁰⁹, un tas 2022. gada ... sniedza atzinumu.
- (69) Šī direktīva neskar pienākumus cilvēktiesību, vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jomā saskaņā ar citiem Savienības tiesību aktiem. Ja šīs direktīvas noteikumi ir pretrunā kāda cita Savienības tiesību akta noteikumiem, kam ir tādi paši mērķi un kas paredz plašākus vai konkrētākus pienākumus, attiecīgā cita Savienības tiesību akta noteikumiem normu kolīzijas robežās vajadzētu būt noteicošajiem, un tie būtu jāpiemēro attiecībā uz šiem konkrētajiem pienākumiem.
- (70) Komisijai būtu jāizvērtē un jāziņo par to, vai šajā direktīvā ietverto nozaru ar lielu ietekmi sarakstam būtu jāpievieno jaunas nozares, lai to salāgotu ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas vadlīnijām vai, ņemot vērā skaidrus pierādījumus par darbaspēka ekspluatāciju, cilvēktiesību pārkāpumiem vai jaunu vides apdraudējumu, par to, vai šajā direktīvā minēto attiecīgo starptautisko konvenciju saraksts būtu jāgroza, jo īpaši ņemot vērā starptautiskās norises, kā arī par to, vai šajā direktīvā paredzētie noteikumi par pienācīgu rūpību būtu jāattiecina arī uz klimata pārmaiņu nelabvēlīgo ietekmi.
- (71) Šīs direktīvas mērķi, proti, labāk izmantot vienotā tirgus potenciālu, lai veicinātu pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku, un sekmēt ilgtspējīgu attīstību, novēršot un mazinot potenciālo vai faktisko nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi uzņēmumu vērtības ķēdēs, nevar pietiekamā apmērā sasniegt, dalībvalstīm rīkojoties individuāli vai nekoordinēti, un rīcības mēroga un ietekmes dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī. Proti, aplūkotajām problēmām un to cēloņiem ir starptautiska dimensija, jo daudzi uzņēmumi darbojas Savienības vai globālā mērogā un vērtības ķēdes sniedz uz citām dalībvalstīm un trešām valstīm. Turklāt atsevišķu dalībvalstu īstenotie pasākumi var būt neefektīvi un izraisīt iekšējā tirgus sadrumstalotību. Tādēļ Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principu, kā noteikts LES 5. pantā. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai,

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Priekšmets

1. Šajā direktīvā ir paredzēti noteikumi:

¹⁰⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.)

- (a) par uzņēmumu pienākumiem saistībā ar faktisku un iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un nelabvēlīgu ietekmi uz vidi uzņēmuma pašu darbībā, to meitasuzņēmumu darbībā un tādās darbībās vērtības ķēdē, ko veic struktūras, ar kurām uzņēmumam ir nodibinātas darījumattiecības; un
- (b) par atbildību, kas paredzēta par iepriekš minēto pienākumu pārkāpumiem.

Periodiski un vismaz ik pēc 12 mēnešiem tiek atkārtoti izvērtēts, vai darījumattiecības pēc būtības ir “nodibinātas”.

- 2. Šī direktīva nerada pamatu tā cilvēktiesību aizsardzības vai vides aizsardzības, vai klimata aizsardzības līmeņa pazemināšanai, kas paredzēts dalībvalstu tiesību aktos šīs direktīvas pieņemšanas laikā.
- 3. Šī direktīva neskar citos Savienības tiesību aktos noteiktos pienākumus cilvēktiesību, vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jomā. Ja šīs direktīvas noteikumi ir pretrunā kāda cita Savienības tiesību akta noteikumiem, kam ir tādi paši mērķi un kas paredz plašākus vai konkrētākus pienākumus, attiecīgā cita Savienības tiesību akta noteikumi normu kolīzijas robežās ir noteicošie un tiek piemēroti attiecībā uz šiem konkrētajiem pienākumiem.

2. pants

Piemērošanas joma

- 1. Šī direktīva attiecas uz uzņēmumiem, kas izveidoti saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem un atbilst vienam no šādiem nosacījumiem:
 - (a) uzņēmumam pēdējā finanšu gadā, par kuru ir sagatavoti gada finanšu pārskati, vidēji bija vairāk nekā 500 darbinieku un tā neto apgrozījums pasaulē pārsniedza 150 miljonus EUR;
 - (b) uzņēmums nerasniedza a) apakšpunktā noteiktos sliekšņus, bet tam pēdējā finanšu gadā, par kuru ir sagatavoti gada finanšu pārskati, vidēji bija vairāk nekā 250 darbinieku un tā neto apgrozījums pasaulē pārsniedza 40 miljonus EUR, ar nosacījumu, ka vismaz 50 % no šā neto apgrozījuma ir sasniegti vienā vai vairākās no turpmāk minētajām nozarēm:
 - i) tekstilizstrādājumu, ādas un saistīto izstrādājumu (arī apavu) ražošana un tekstilizstrādājumu, apģērbu un apavu vairumtirdzniecība;
 - ii) lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība (arī akvakultūra), pārtikas produktu ražošana un lauksaimniecības izejvielu, dzīvnieku, koksnes, pārtikas un dzērienu vairumtirdzniecība;
 - iii) derīgo izrakteņu ieguve neatkarīgi no to ieguves vietas (ieskaitot jēlnaftu, dabasgāzi, ogles, brūnogles, metālus un metāla rūdas, kā arī visus citus nemetāliskos minerālus un karjeru izstrādes produktus), parasto metālu izstrādājumu, citu nemetālisko minerālu izstrādājumu un gatavo metālizstrādājumu (izņemot mašīnas un iekārtas) ražošana un derīgo izrakteņu, minerālu pamatproduktu un starpproduktu (ieskaitot metālus un metāla rūdas, būvmateriālus, degvielas, ķīmiskās vielas un citus starpproduktus) vairumtirdzniecība.
- 2. Šī direktīva attiecas arī uz uzņēmumiem, kas izveidoti saskaņā ar trešās valsts tiesību aktiem un atbilst vienam no šādiem nosacījumiem:

- (a) uzņēmums finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada Savienībā sasniedzis neto apgrozījumu, kas pārsniedz 150 miljonus EUR;
 - (b) uzņēmums finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada Savienībā sasniedzis neto apgrozījumu, kas ir lielāks par 40 miljoniem EUR, bet nepārsniedz 150 miljonus EUR, ar nosacījumu, ka vismaz 50 % no tā neto apgrozījuma pasaulē ir sasniegti vienā vai vairākās no nozarēm, kas uzskaitītas 1. punkta b) apakšpunktā.
3. Šā panta 1. punkta vajadzībām nepilnas slodzes darbinieku skaitu aprēķina, pamatojoties uz pilnas slodzes ekvivalentu. Pagaidu darba aģentūru darba ņēmējus iekļauj darbinieku skaita aprēķinā tāpat kā tad, ja tie būtu darbinieki, kurus uzņēmums tieši nodarbina uz to pašu laika posmu.
 4. Attiecībā uz 1. punktā minētajiem uzņēmumiem dalībvalsts, kuras kompetencē ietilpst to jautājumu regulēšana, uz kuriem attiecas šī direktīva, ir dalībvalsts, kurā atrodas uzņēmuma juridiskā adrese.

3. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- (a) “uzņēmums” ir jebkurš no turpmāk minētajiem:
 - i) juridiska persona, kas izveidota kādā no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/34/ES¹¹⁰ I pielikumā uzskaitītajām juridiskajām formām;
 - ii) juridiska persona, kas izveidota saskaņā ar trešās valsts tiesību aktiem tādā formā, kas ir salīdzināma ar tām, kas uzskaitītas minētās direktīvas I un II pielikumā;
 - iii) juridiska persona, kas izveidota kādā no Direktīvas 2013/34/ES II pielikumā uzskaitītajām juridiskajām formām un pilnībā sastāv no uzņēmumiem, kas organizēti kādā no i) un ii) apakšpunktā minētajām juridiskajām formām;
 - iv) regulēts finanšu uzņēmums neatkarīgi no tā juridiskās formas, konkrēti:
 - kredītiestāde, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 575/2013¹¹¹ 4. panta 1. punkta 1. apakšpunktā,
 - ieguldījumu brokeru sabiedrība, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/65/ES¹¹² 4. panta 1. punkta 1. apakšpunktā,

¹¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/34/ES (2013. gada 26. jūnijs) par noteiktu veidu uzņēmumu gada finanšu pārskatiem, konsolidētajiem finanšu pārskatiem un saistītiem ziņojumiem (OV L 182, 29.6.2013., 19. lpp.).

¹¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV L 176, 27.6.2013., 1. lpp.).

- alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks (AIFP), kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/61/ES 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā (2), arī *Euveca* pārvaldnieks saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 345/2013¹¹³, *EuSEF* pārvaldnieks saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 346/2013¹¹⁴ un *ELTIF* pārvaldnieks saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2015/760¹¹⁵,
- pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumu (PVKIU) pārvaldības sabiedrība, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/65/EK¹¹⁶ 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā,
- apdrošināšanas sabiedrība, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/138/EK¹¹⁷ 13. panta 1. punktā,
- pārapirošināšanas sabiedrība, kas definēta Direktīvas 2009/138/EK 13. panta 4. punktā,
- arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcija, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/2341¹¹⁸ 1. panta 6. punktā,
- pensiju iestādes, kas pārvalda pensiju shēmas, kuras uzskatāmas par sociālā nodrošinājuma shēmām, uz ko attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 883/2004¹¹⁹ un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 987/2009¹²⁰, kā arī jebkura juridiska persona, kura izveidota šādu shēmu ieguldījumiem,

¹¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/65/ES (2014. gada 15. maijs) par finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Direktīvu 2002/92/ES un Direktīvu 2011/61/ES (OV L 173, 12.6.2014., 349. lpp.).

¹¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 345/2013 (2013. gada 17. aprīlis) par Eiropas riska kapitāla fondiem (OV L 115, 25.4.2013., 1. lpp.).

¹¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 346/2013 (2013. gada 17. aprīlis) par Eiropas sociālās uzņēmējdarbības fondiem (OV L 115, 25.4.2013., 18. lpp.).

¹¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/760 (2015. gada 29. aprīlis) par Eiropas ilgtermiņa ieguldījumu fondiem (OV L 123, 19.5.2015., 98. lpp.).

¹¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/65/EK (2009. gada 13. jūlijs) par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU) (OV L 302, 17.11.2009., 32. lpp.).

¹¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/138/EK (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapirošināšanas jomā (Maksātspēja II) (OV L 335, 17.12.2009., 1. lpp.).

¹¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2341 (2016. gada 14. decembris) par arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju (AKUI) darbību un uzraudzību (OV L 354, 23.12.2016., 37. lpp.).

¹¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 30.4.2004., 1. lpp.).

¹²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 987/2009 (2009. gada 16. septembris), ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 284, 30.10.2009., 1. lpp.).

- alternatīvo ieguldījumu fonds (AIF), kuru pārvalda pārvaldnieks (AIFP), kas definēts Direktīvas 2011/61/ES 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā, vai AIF, kuru uzrauga saskaņā ar piemērojamiem valsts tiesību aktiem,
- PVKIU Direktīvas 2009/65/EK 1. panta 2. punkta nozīmē,
- centrālais darījumu partneris, kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 648/2012¹²¹ 2. panta 1. punktā,
- centrālais vērtspapīru depozitārijs, kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 909/2014¹²² 2. panta 1. punkta 1. apakšpunktā,
- īpašam nolūkam dibināta sabiedrība apdrošināšanas vai pārāpdrošināšanas jomā, kas apstiprināta saskaņā ar Direktīvas 2009/138/EK 211. pantu,
- īpašam nolūkam dibināta sabiedrība, kas veic vērtspapīrošanu un kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/2402¹²³ 2. panta 2. punktā,
- apdrošināšanas pārvaldītājsabiedrība, kas definēta Direktīvas 2009/138/EK 212. panta 1. punkta f) apakšpunktā, vai jaukta finanšu pārvaldītājsabiedrība, kura definēta Direktīvas 2009/138/EK 212. panta 1. punkta h) apakšpunktā, kas ir daļa no apdrošināšanas grupas, kurai piemēro uzraudzību grupas līmenī saskaņā ar minētās direktīvas 213. pantu un kura nav atbrīvota no grupas uzraudzības saskaņā ar Direktīvas 2009/138/EK 214. panta 2. punktu,
- maksājumu iestāde, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/2366¹²⁴ 1. panta 1. punkta d) apakšpunktā,
- elektroniskās naudas iestāde, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/110/EK¹²⁵ 2. panta 1. punktā,

¹²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 648/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem, centrālajiem darījumu partneriem un darījumu reģistriem (OV L 201, 27.7.2012., 1. lpp.).

¹²² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 909/2014 (2014. gada 23. jūlijs) par vērtspapīru norēķinu uzlabošanu Eiropas Savienībā, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem un grozījumiem Direktīvās 98/26/EK un 2014/65/ES un Regulā (ES) Nr. 236/2012 (OV L 257, 28.8.2014., 1. lpp.).

¹²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/2402 (2017. gada 12. decembris), ar ko nosaka vispārēju regulējumu vērtspapīrošanai un izveido īpašu satvaru attiecībā uz vienkāršu, pārredzamu un standartizētu vērtspapīrošanu, un groza Direktīvas 2009/65/EK, 2009/138/EK un 2011/61/ES un Regulas (EK) Nr. 1060/2009 un (ES) Nr. 648/2012 (OV L 347, 28.12.2017., 35. lpp.).

¹²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK (OV L 337, 23.12.2015., 35. lpp.).

¹²⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/110/EK (2009. gada 16. septembris) par elektroniskās naudas iestāžu darbības sākšanu, veikšanu un konsultatīvu uzraudzību, par grozījumiem Direktīvā

- kolektīvās finansēšanas pakalpojumu sniedzējs, kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2020/1503¹²⁶ 2. panta 1. punkta e) apakšpunktā,
 - kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs, kas definēts [priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par kryptoaktīvu tirgiem un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937¹²⁷] 3. panta 1. punkta 8. apakšpunktā, ja tas sniedz vienu vai vairākus kryptoaktīvu pakalpojumus, kas definēti [priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par kryptoaktīvu tirgiem un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937] 3. panta 1. punkta 9. apakšpunktā;
- (b) “nelabvēlīga ietekme uz vidi” ir tāda nelabvēlīga ietekme uz vidi, kas rodas, neievērojot kādu no aizliegumiem un pienākumiem saskaņā ar starptautiskajām vides konvencijām, kuras uzskaitītas pielikuma II daļā;
- (c) “nelabvēlīga ietekme uz cilvēktiesībām” ir tāda nelabvēlīga ietekme uz aizsargātajām personām, kas rodas, pārkāpjot kādu no pielikuma I daļas 1. iedaļā uzskaitītajām tiesībām vai aizliegumiem, kuri noteikti pielikuma I daļas 2. iedaļā uzskaitītajās starptautiskajās konvencijās;
- (d) “meitasuzņēmums” ir juridiska persona, ar kuras starpniecību tiek īstenota “kontrolēta uzņēmuma”, kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/109/EK¹²⁸ 2. panta 1. punkta f) apakšpunktā, darbība;
- (e) “darījumattiecības” ir attiecības ar darbuzņēmēju, apakšuzņēmēju vai jebkuru citu juridisku personu (“partneri”):
- i) ar kuru uzņēmums ir noslēdzis komercīgumu vai kuram uzņēmums nodrošina finansējumu, apdrošināšanu vai pārapsedrošināšanu; vai
 - ii) kas veic darījumdarbību saistībā ar uzņēmuma produktiem vai pakalpojumiem uzņēmuma vārdā vai uzdevumā;
- (f) “nodibinātas darījumattiecības” ir tiešas vai netiešas darījumattiecības, kuras ir ilgstošas vai ir paredzams, ka būs ilgstošas, ņemot vērā to intensitāti vai ilgumu, un kuras nav niecīga vai nebūtiska vērtības ķēdes daļa;
- (g) “vērtības ķēde” ir darbības, kas saistītas ar uzņēmuma preču ražošanu vai pakalpojumu sniegšanu, ieskaitot produkta vai pakalpojuma izstrādi un produkta

2005/60/EK un Direktīvā 2006/48/EK un par Direktīvas 2000/46/EK atcelšanu (OV L 267, 10.10.2009., 7. lpp.).

¹²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/1503 (2020. gada 7. oktobris) par Eiropas kolektīvās finansēšanas pakalpojumu sniedzējiem uzņēmējdarbībai un ar ko groza Regulu (ES) 2017/1129 un Direktīvu (ES) 2019/1937 (OV L 347, 20.10.2020., 1. lpp.).
COM(2020) 593 final.

¹²⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/109/EK (2004. gada 15. decembris) par atklātības prasību saskaņošanu attiecībā uz informāciju par emitentiem, kuru vērtspapīrus atļauts tirgot regulētā tirgū, un par grozījumiem Direktīvā 2001/34/EK (OV L 390, 31.12.2004., 38. lpp.).

lietošanu un iznīcināšanu, kā arī saistītās darbības uzņēmuma nodibinātajās augšupējās un lejupējās darījumatniecībās. Attiecībā uz uzņēmumiem a) punkta iv) apakšpunkta nozīmē “vērtības ķēde” saistībā ar šo konkrēto pakalpojumu sniegšanu ietver tikai to klientu darbības, kas saņem šādus aizdevumus, kredītus un citus finanšu pakalpojumus, un tādu citu uzņēmumu darbības, kuri pieder tai pašai grupai un kuru darbības ir saistītas ar konkrēto līgumu. Šādu regulētu finanšu uzņēmumu vērtības ķēde neietver MVU, kas saņem aizdevumus, kredītus, finansējumu, apdrošināšanu vai pārapirošināšanu no šādām struktūrām;

- (h) “neatkarīgas trešās personas veikta pārbaude” ir tāda pārbaude par uzņēmuma vai tā vērtības ķēdes daļu atbilstību no šīs direktīvas noteikumiem izrietošajām cilvēktiesību un vides prasībām, kuru veic no uzņēmuma neatkarīgs revidents, kam nav nekādu interešu konfliktu, ir pieredze un kompetence vides un cilvēktiesību jautājumos un kas ir atbildīgs par revīzijas kvalitāti un uzticamību;
- (i) “MVU” ir mikrouzņēmums, mazs vai vidējs uzņēmums neatkarīgi no tā juridiskās formas, kas nav daļa no lielākas grupas, tādā nozīmē, kā šie termini definēti Direktīvas 2013/34/ES 3. panta 1., 2., 3. un 7. punktā;
- (j) “nozāres iniciatīva” ir brīvprātīgu vērtības ķēdē īstenotu pienācīgas rūpības procedūru, rīku un mehānismu, tajā skaitā neatkarīgu trešo personu veiktu pārbaudžu, sakopojums, ko izstrādā un pārbauda valdības, nozares asociācijas vai ieinteresēto organizāciju grupas;
- (k) “pilnvarotais pārstāvis” ir fiziska vai juridiska persona, kura attiecīgi dzīvo vai ir iedibināta Savienībā un kurai ir a) punkta ii) apakšpunkta nozīmē uzņēmuma izdota pilnvara rīkoties tā vārdā saistībā ar minētā uzņēmuma pienākumu izpildi saskaņā ar šo direktīvu;
- (l) “būtiska nelabvēlīga ietekme” ir tāda nelabvēlīga ietekme uz vidi vai nelabvēlīga ietekme uz cilvēktiesībām, kas pēc būtības ir īpaši nozīmīga vai ietekmē lielu cilvēku skaitu vai lielu vides teritoriju vai kas ir neatgriezeniska vai īpaši grūti atļūdzināma ar nepieciešamajiem pasākumiem, kuri atjauno pirms ietekmes pastāvošo situāciju;
- (m) “neto apgrozījums” ir:
 - i) “neto apgrozījums”, kā tas definēts Direktīvas 2013/34/ES 2. panta 5. punktā, vai
 - ii) ja uzņēmums piemēro starptautiskos grāmatvedības standartus, kas pieņemti, balstoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1606/2002¹²⁹, vai ir uzņēmums a) punkta ii) apakšpunkta nozīmē — ieņēmumi, kas definēti finanšu pārskata regulējumā vai tā nozīmē, uz kura pamata tiek sagatavoti uzņēmuma finanšu pārskati;

¹²⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1606/2002 (2002. gada 19. jūlijs) par starptautisko grāmatvedības standartu piemērošanu (OV L 243, 11.9.2002., 1. lpp.).

- (n) “ieinteresētās personas” ir uzņēmuma darbinieki, tā meitasuzņēmumu darbinieki un citas fiziskas personas, grupas, kopienas vai struktūras, kuru tiesības vai intereses tiek vai varētu tikt ietekmētas ar minētā uzņēmuma, tā meitasuzņēmumu un tā darījumattiecību produktiem, pakalpojumiem un darbību;
- (o) “direktors” ir:
 - i) jebkurš uzņēmuma administratīvās, vadības vai uzraudzības struktūras loceklis;
 - ii) ja šī persona nav uzņēmuma administratīvās, vadības vai uzraudzības struktūras loceklis — izpilddirektors vai, ja uzņēmuma vadības struktūrā ir šāds amats, izpilddirektora vietnieks;
 - iii) cita persona, kura veic funkcijas, kas ir līdzīgas i) vai ii) punktā minētajām funkcijām;
- (p) “valde” ir administratīvā vai uzraudzības struktūra, kas ir atbildīga par uzņēmuma izpildvadības uzraudzību, vai, ja šādas struktūras nav, persona vai personas, kas veic līdzvērtīgas funkcijas;
- (q) “atbilstošs pasākums” ir pasākums, ar kuru var sasniegt pienācīgas rūpības mērķus, kurš ir samērīgs ar nelabvēlīgās ietekmes būtiskumu un iespējamību un ir pamatoti paveicams uzņēmumam, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, tajā skaitā tautsaimniecības nozares un konkrēto darījumattiecību iezīmes un uzņēmuma ietekmi uz šīm darījumattiecībām, kā arī nepieciešamību nodrošināt rīcības prioritāšu noteikšanu.

4. pants

Pienācīga rūpība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi ievēro pienācīgu rūpību cilvēktiesību un vides ziņā, kā noteikts 5.–11. pantā (“pienācīga rūpība”), īstenojot šādas darbības:
 - (a) integrējot pienācīgu rūpību savā politikā saskaņā ar 5. pantu;
 - (b) identificējot faktisko vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi saskaņā ar 6. pantu;
 - (c) novēršot un vājinot iespējamo nelabvēlīgo ietekmi un izbeidzot faktisko nelabvēlīgo ietekmi un mazinot tās apjomu saskaņā ar 7. un 8. pantu;
 - (d) izveidojot un uzturot sūdzību procedūru saskaņā ar 9. pantu;
 - (e) uzraugot savas pienācīgas rūpības politikas un pasākumu efektivitāti saskaņā ar 10. pantu;
 - (f) publiski informējot par pienācīgu rūpību saskaņā ar 11. pantu.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka pienācīgas rūpības nolūkā uzņēmumi ir tiesīgi apmainīties ar resursiem un informāciju savās attiecīgajās uzņēmumu grupās un ar citām juridiskām personām saskaņā ar piemērojamiem konkurences tiesību aktiem.

5. pants

Pienācīgas rūpības integrēšana uzņēmumu politikā

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi integrē pienācīgu rūpību visā korporatīvajā politikā un ievieš pienācīgas rūpības politiku. Pienācīgas rūpības politikā ietver visu šeit minēto:
 - a) uzņēmuma pieejas apraksts attiecībā uz pienācīgu rūpību, arī ilgtermiņā;
 - b) rīcības kodekss, kurā aprakstīti noteikumi un principi, kas jāievēro uzņēmuma darbiniekiem un meitasuzņēmumiem;
 - c) apraksts par procesiem, kas ieviesti pienācīgas rūpības īstenošanai, tajā skaitā pasākumiem, kuri veikti, lai pārbaudītu atbilstību rīcības kodeksam un to piemērotu arī nodibinātām darījumattiecībām.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi katru gadu atjaunina savu pienācīgas rūpības politiku.

6. pants

Faktiskās un iespējamās nelabvēlīgās ietekmes identificēšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi veic atbilstošus pasākumus, lai identificētu faktisko un iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un nelabvēlīgo ietekmi uz vidi, kas izriet no uzņēmumu pašu darbības vai to meitasuzņēmumu darbības un — ja tā ir saistīta ar to vērtības ķēdēm — no to nodibinātajām darījumattiecībām, saskaņā ar 2., 3. un 4. punktu.
2. Atkāpjoties no 1. punkta, 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā minētajiem uzņēmumiem ir jāidentificē tikai tāda faktiskā un iespējamā būtiskā nelabvēlīga ietekme, kas saistīta ar 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā minēto konkrēto nozari.
3. Ja 3. panta a) punkta iv) apakšpunktā minētie uzņēmumi sniedz kredītus, aizdevumus vai citus finanšu pakalpojumus, faktiskās un iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz cilvēktiesībām un nelabvēlīgās ietekmes uz vidi identificēšanu veic tikai pirms attiecīgā pakalpojuma sniegšanas.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka nolūkā identificēt 1. punktā minēto nelabvēlīgo ietekmi, ja nepieciešams, pamatojoties uz kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju, uzņēmumiem ir tiesības izmantot piemērotus resursus, tajā skaitā neatkarīgus ziņojumus un informāciju, kas savākta, izmantojot 9. pantā paredzēto sūdzību procedūru. Ja nepieciešams, uzņēmumi arī apspriežas ar potenciāli ietekmētajām grupām, arī darbiniekiem un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai apkopotu informāciju par faktisko vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi.

7. pants

Iespējamās nelabvēlīgās ietekmes novēršana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi saskaņā ar šā panta 2., 3., 4. un 5. punktu veic atbilstošus pasākumus, lai novērstu vai, ja novēršana nav iespējama vai nav iespējama nekavējoties, pienācīgi mazinātu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz

cilvēktiesībām un nelabvēlīgo ietekmi uz vidi, kura ir identificēta vai kurai vajadzētu būt identificētai atbilstoši 6. pantam.

2. Uzņēmumiem attiecīgā gadījumā ir pienākums veikt šādas darbības:
 - a) ja tas nepieciešams novēršanai nepieciešamo pasākumu rakstura vai sarežģītības dēļ, izstrādāt un īstenot preventīvo pasākumu plānu ar saprātīgiem un skaidri noteiktiem rīcības termiņiem un kvalitatīviem un kvantitatīviem rādītājiem uzlabojumu mērīšanai. Preventīvo pasākumu plānu izstrādā, apspriežoties ar ietekmētajām ieinteresētajām personām;
 - b) prasīt līgumiskas garantijas no darījumdarbības partnera, ar kuru uzņēmumam ir tiešas darījumatbilstības, par to, ka tas nodrošinās atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam un attiecīgā gadījumā preventīvo pasākumu plānam, arī prasot atbilstošas līgumiskas garantijas no saviem partneriem, ciktāl to darbības ir daļa no uzņēmuma vērtības ķēdes (līgumiskā kaskadēšana). Ja minētās līgumiskās garantijas tiek iegūtas, piemēro 4. punktu;
 - c) veikt nepieciešamos ieguldījumus, piemēram, pārvaldības vai ražošanas procesos un infrastruktūrās, lai nodrošinātu atbilstību 1. punktam;
 - d) nodrošināt mērķorientētu un samērīgu atbalstu MVU, ar kuru uzņēmumam ir nodibinātas darījumatbilstības, ja atbilstība rīcības kodeksam vai preventīvo pasākumu plānam apdraudētu MVU dzīvotspēju;
 - e) saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, tajā skaitā konkurences tiesībām, sadarboties ar citām struktūrām — ja nepieciešams, arī tādēļ, lai palielinātu uzņēmuma spēju novērst nelabvēlīgo ietekmi, jo īpaši tad, ja neviena cita darbība nav piemērota vai efektīva.
3. Attiecībā uz iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, ko nevar novērst vai pienācīgi mazināt ar 2. punktā minētajiem pasākumiem, uzņēmums var mēģināt noslēgt līgumu ar partneri, ar kuru tam ir netiešas attiecības, lai panāktu atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam vai preventīvo pasākumu plānam. Ja šāds līgums tiek noslēgts, piemēro 4. punktu.
4. Līgumiskajām garantijām vai līgumam papildus veic atbilstošus pasākumus, lai pārbaudītu atbilstību. Atbilstības pārbaudīšanas nolūkā uzņēmums var atsaukties uz piemērotām nozares iniciatīvām vai neatkarīgas trešās personas veiktu pārbaudi.

Ja no MVU tiek iegūtas līgumiskas garantijas vai ar to tiek noslēgts līgums, piemērojamiem noteikumiem ir jābūt godīgiem, saprātīgiem un nediskriminējošiem. Ja pasākumi atbilstības pārbaudei tiek veikti saistībā ar MVU, uzņēmums sedz neatkarīgas trešās personas veiktas pārbaudes izmaksas.
5. Attiecībā uz iespējamo nelabvēlīgo ietekmi 1. punkta nozīmē, ko nevar novērst vai pienācīgi mazināt ar 2., 3. un 4. punktā minētajiem pasākumiem, uzņēmums atturas veidot jaunas vai paplašināt esošās attiecības ar attiecīgo partneri, saistībā ar kuru vai kura vērtības ķēdē ietekme ir radusies, un, ja to attiecības reglamentējošie tiesību akti dod attiecīgas tiesības, veic šādas darbības:
 - (a) uz laiku aptur komerciālās attiecības ar attiecīgo partneri, vienlaikus veicot novēršanas un mazināšanas pasākumus, ja ir pamatotas cerības, ka šie centieni īstermiņā būs sekmīgi;

- (b) izbeidz darījumattiecības saistībā ar konkrētajām darbībām, ja iespējamā nelabvēlīgā ietekme ir būtiska.

Dalībvalstis nodrošina, ka līgumos, uz kuriem attiecas to tiesību akti, var iekļaut iespēju izbeigt darījumattiecības.

6. Atkāpjoties no 5. punkta b) apakšpunkta, ja 3. panta a) punkta iv) apakšpunktā minētie uzņēmumi sniedz kredītus, aizdevumus vai citus finanšu pakalpojumus, tiem nav jāpārtrauc kredīta, aizdevuma vai cita finanšu pakalpojuma līgums, ja var pamatoti sagaidīt, ka tas radīs būtisku kaitējumu struktūrai, kurai šis pakalpojums tiek sniegts.

8. pants

Faktiskas nelabvēlīgas ietekmes izbeigšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi saskaņā ar šā panta 2.–6. punktu veic atbilstošus pasākumus, lai izbeigtu faktisko nelabvēlīgo ietekmi, kura ir identificēta vai kurai vajadzētu būt identificētai atbilstoši 6. pantam.
2. Ja nelabvēlīgo ietekmi nevar izbeigt, dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi mazina šādas ietekmes apmēru.
3. Uzņēmumiem attiecīgā gadījumā ir pienākums veikt šādas darbības:
 - a) neitralizēt nelabvēlīgo ietekmi vai mazināt tās apmēru, cita starpā izmaksājot zaudējumu atlīdzību skartajām personām un finansiālu kompensāciju ietekmētajām kopienām. Rīcība ir samērīga ar nelabvēlīgās ietekmes nozīmīgumu un mērogu, kā arī ar uzņēmuma rīcības ieguldījumu nelabvēlīgās ietekmes izraisīšanā;
 - b) ja tas nepieciešams sakarā ar to, ka nelabvēlīgo ietekmi nevar nekavējoties izbeigt, — izstrādāt un īstenot korektīvo pasākumu plānu ar saprātīgiem un skaidri noteiktiem rīcības termiņiem un kvalitātīviem un kvantitatīviem rādītājiem uzlabojumu mērīšanai. Attiecīgā gadījumā korektīvo pasākumu plānu izstrādā, apspriežoties ar ieinteresētajām personām;
 - c) prasīt līgumiskas garantijas no tiešā partnera, ar kuru uzņēmumam ir nodibinātas darījumattiecības, par to, ka tas nodrošinās atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam un attiecīgā gadījumā korektīvo pasākumu plānam, arī prasot atbilstošas līgumiskas garantijas no saviem partneriem, ciktāl tie ir daļa no uzņēmuma vērtības ķēdes (līgumiskā kaskadēšana). Ja minētās līgumiskās garantijas tiek iegūtas, piemēro 5. punktu;
 - d) veikt nepieciešamos ieguldījumus, piemēram, pārvaldības vai ražošanas procesos un infrastruktūrās, lai nodrošinātu atbilstību 1., 2. un 3. punktam;
 - e) nodrošināt mērķorientētu un samērīgu atbalstu MVU, ar kuru uzņēmumam ir nodibinātas darījumattiecības, ja atbilstība rīcības kodeksam vai korektīvo pasākumu plānam apdraudētu MVU dzīvotspēju;
 - f) saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, tajā skaitā konkurences tiesībām, sadarboties ar citām struktūrām — ja nepieciešams, arī tādēļ, lai palielinātu uzņēmuma spēju novērst nelabvēlīgo ietekmi, jo īpaši tad, ja neviena cita darbība nav piemērota vai efektīva.

4. Attiecībā uz faktisko nelabvēlīgo ietekmi, ko nevarēja izbeigt vai pienācīgi mazināt ar 3. punktā minētajiem pasākumiem, uzņēmums var mēģināt noslēgt līgumu ar partneri, ar kuru tam ir netiešas attiecības, lai panāktu atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam vai korektīvo pasākumu plānam. Ja šāds līgums tiek noslēgts, piemēro 5. punktu.
5. Līgumiskajām garantijām vai līgumam papildus veic atbilstošus pasākumus, lai pārbaudītu atbilstību. Atbilstības pārbaudīšanas nolūkā uzņēmums var atsaukties uz piemērotām nozares iniciatīvām vai neatkarīgas trešās personas veiktu pārbaudi.
Ja no MVU tiek iegūtas līgumiskas garantijas vai ar to tiek noslēgts līgums, piemērojamiem noteikumiem ir jābūt godīgiem, saprātīgiem un nediskriminējošiem. Ja pasākumi atbilstības pārbaudei tiek veikti saistībā ar MVU, uzņēmums sedz neatkarīgas trešās personas veiktas pārbaudes izmaksas.
6. Attiecībā uz faktisku nelabvēlīgu ietekmi 1. punkta nozīmē, kuru nevar izbeigt vai kuras apjomu nevar mazināt ar 3., 4. un 5. punktā paredzētajiem pasākumiem, uzņēmums atturas veidot jaunas vai paplašināt esošās attiecības ar partneri, saistībā ar kuru vai kura vērtības ķēdē ietekme ir radusies, un, ja to attiecības reglamentējošie tiesību akti piešķir attiecīgas tiesības, veic vienu no šādām darbībām:
 - a) uz laiku aptur komerciālās attiecības ar konkrēto partneri, vienlaikus cenšoties izbeigt vai līdz mazināt nelabvēlīgo ietekmi; vai
 - b) izbeidz darījumatbilstības attiecībā uz konkrētajām darbībām, ja nelabvēlīgā ietekme ir uzskatāma par būtisku.Dalībvalstis nodrošina, ka līgumos, uz kuriem attiecas to tiesību akti, var iekļaut iespēju izbeigt darījumatbilstības.
7. Atkāpjoties no 6. punkta b) apakšpunkta, ja 3. panta a) punkta iv) apakšpunktā minētie uzņēmumi sniedz kredītus, aizdevumus vai citus finanšu pakalpojumus, tiem nav jāpārtrauc kredīta, aizdevuma vai cita finanšu pakalpojuma līgums, ja var pamatoti sagaidīt, ka tas radīs būtisku kaitējumu struktūrai, kurai šis pakalpojums tiek sniegts.

9. pants

Sūdzību procedūra

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi nodrošina 2. punktā uzskaitītajām personām un organizācijām iespēju iesniegt tiem sūdzības, ja tām ir pamatotas bažas par faktisku vai iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un nelabvēlīgu ietekmi uz vidi saistībā ar uzņēmuma paša darbību, tā meitasuzņēmumu darbību un tā vērtības ķēdēm.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka sūdzības var iesniegt:
 - a) skartās personas vai personas, kurām ir pamatots iemesls uzskatīt, ka nelabvēlīgā ietekme tās varētu būt skārusi;
 - b) arodbiedrības un citi darbinieku pārstāvji, kas pārstāv attiecīgajā vērtības ķēdē strādājošās personas;
 - c) pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas darbojas ar attiecīgo vērtības ķēdi saistītās jomās.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi nosaka procedūru 1. punktā minēto sūdzību izskatīšanai, tai skaitā procedūru gadījumiem, kad uzņēmums uzskata sūdzību par nepamatotu, un informē attiecīgos darbiniekus un arodbiedrības par šīm procedūrām. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumā, ja sūdzība ir pamatota, nelabvēlīgā ietekme, kas ir sūdzības priekšmets, tiek uzskatīta par identificētu 6. panta nozīmē.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka sūdzības iesniedzējiem ir tiesības:
 - a) pieprasīt no uzņēmuma, kuram viņi ir iesnieguši sūdzību saskaņā ar 1. punktu, atbilstošus turpmākus pasākumus saistībā ar sūdzību; un
 - b) tikties ar uzņēmuma pārstāvjiem atbilstošā līmenī, lai apspriestu iespējamo vai faktisko būtisko nelabvēlīgo ietekmi, kas ir sūdzības priekšmets.

10. pants

Uzraudzība

Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi periodiski izvērtē pašu darbību un savu meitasuzņēmumu darbību un pasākumus un, ja tas ir saistīts ar uzņēmuma vērtības ķēdēm, to nodibināto darījumatniecību darbības un pasākumus, lai uzraudzītu nelabvēlīgās ietekmes uz cilvēktiesībām un vidi identificēšanas, novēršanas, vājināšanas, izbeigšanas un mazināšanas efektivitāti. Šādus izvērtējumus attiecīgā gadījumā pamato ar kvalitatīviem un kvantitatīviem rādītājiem, un tos veic vismaz reizi 12 mēnešos un ikreiz, kad ir pamatots iemesls uzskatīt, ka var rasties jauni nozīmīgi šīs nelabvēlīgās ietekmes rašanās riski. Saskaņā ar minēto izvērtējumu rezultātiem atjaunina pienācīgas rūpības politiku.

11. pants

Informēšana

Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi, uz kuriem neattiecas ziņošanas prasības saskaņā ar Direktīvas 2013/34/ES 19.a pantu un 29.a pantu, ziņo par jautājumiem, kurus nosaka šī direktīva, savā tīmekļa vietnē publicējot gada pārskatu valodā, kas ir ierasta starptautiskajā darījumdarbības vidē. Pārskatu publicē līdz katra gada 30. aprīlim, tajā norādot ziņas par iepriekšējo kalendāro gadu.

Komisija saskaņā ar 28. pantu pieņem deleģētos aktus attiecībā uz šādas 1. punktā paredzētās ziņošanas saturu un kritērijiem, precizējot informāciju, kas iekļaujama aprakstā par pienācīgu rūpību, iespējamo un faktisko nelabvēlīgo ietekmi un veiktajām darbībām saistībā ar to.

12. pants

Līguma paraugklauzulas

Nolūkā sniegt atbalstu uzņēmumiem, veicinot to atbilstību 7. panta 2. punkta b) apakšpunktam un 8. panta 3. punkta c) apakšpunktam, Komisija pieņem norādījumus par brīvprātīgām līguma paraugklauzulām.

13. pants

Norādījumi

Nolūkā sniegt atbalstu uzņēmumiem vai dalībvalstu iestādēm saistībā ar to, kā uzņēmumiem būtu jāpilda savi pienācīgas rūpības pienākumi, Komisija, apspriežoties ar dalībvalstīm un

ieinteresētajām personām, Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru, Eiropas Vides aģentūru un attiecīgā gadījumā ar starptautiskām struktūrām, kurām ir zinātība pienācīgas rūpības jomā, var izdot norādījumus, arī attiecībā uz konkrētām nozarēm vai konkrētu nelabvēlīgu ietekmi.

14. pants

Papildu pasākumi

1. Dalībvalstis nolūkā nodrošināt informāciju un atbalstu uzņēmumiem un partneriem, ar kuriem tiem ir nodibinātas darījumattiecības savās vērtības ķēdēs, to pienākumu izpildē, kas izriet no šīs direktīvas, izveido un atsevišķi vai kopīgi pārvalda mērķorientētas tīmekļa vietnes, platformas vai portālus. Šajā sakarā īpašu uzmanību pievērš uzņēmumu vērtības ķēdēs iesaistītajiem MVU.
2. Neskarot piemērojamos valsts atbalsta noteikumus, dalībvalstis var finansiāli atbalstīt MVU.
3. Komisija var papildināt dalībvalstu atbalsta pasākumus, pamatojoties uz esošo Savienības rīcību, lai atbalstītu pienācīgu rūpību Savienībā un trešās valstīs, un var izstrādāt jaunus pasākumus, cita starpā veicinot kopīgas ieinteresēto personu iniciatīvas, lai palīdzētu uzņēmumiem pildīt savus pienākumus.
4. Uzņēmumi var izmantot nozaru shēmas un daudzpusējas ieinteresēto personu iniciatīvas, lai atbalstītu to pienākumu īstenošanu, kas minēti šīs direktīvas 5.–11. pantā, ciktāl šādas shēmas un iniciatīvas ir šo pienākumu izpildes atbalstam piemērotas. Komisija un dalībvalstis var veicināt informācijas izplatīšanu par šādām shēmām vai iniciatīvām un to rezultātiem. Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm var izdot norādījumus par nozaru shēmu un daudzpusēju ieinteresēto personu iniciatīvu piemērotības izvērtēšanu.

15. pants

Cīņa pret klimata pārmaiņām

1. Dalībvalstis nodrošina, ka 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētie uzņēmumi pieņem plānu, ar ko nodrošinātu, ka uzņēmuma darījumdarbības modelis un stratēģija ir saderīgi ar pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku un globālās sasilšanas ierobežošanu līdz 1,5 °C saskaņā ar Parīzes nolīgumu. Minētajā plānā, pamatojoties uz uzņēmumam pamatoti pieejamu informāciju, jo īpaši nosaka, cik lielā mērā klimata pārmaiņas apdraud uzņēmuma darbību vai ietekmē to.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumā, ja klimata pārmaiņas ir vai būtu bijušas jāidentificē kā galvenais risks uzņēmuma darbībai vai galvenā ietekme uz to, uzņēmums savā plānā iekļauj emisiju samazināšanas mērķus.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi, nosakot mainīgo atalgojumu, ņem vērā 1. un 2. punktā minēto pienākumu izpildi, ja mainīgais atalgojums ir saistīts ar direktora ieguldījumu uzņēmuma darījumdarbības stratēģijā un ilgtermiņa interesēs un ilgtspējā.

16. pants

Pilnvarotais pārstāvis

1. Dalībvalstis nodrošina, ka katrs 2. panta 2. punktā minētais uzņēmums par savu pilnvaroto pārstāvi ieceļ juridisku vai fizisku personu, kura iedibināta vai kuras domicils ir kādā no dalībvalstīm, kurās uzņēmums darbojas. Iecelšana stājas spēkā, kad to apstiprinājis pilnvarotais pārstāvis.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka pilnvarotā pārstāvja vārds, adrese, elektroniskā pasta adrese un tālruna numurs tiek paziņots uzraudzības iestādei tajā dalībvalstī, kurā ir pilnvarotā pārstāvja domicils vai kurā tas ir iedibināts. Dalībvalstis nodrošina, ka pilnvarotajam pārstāvim ir pienākums pēc pieprasījuma jebkurai uzraudzības iestādei iesniegt iecelšanas dokumenta kopiju dalībvalsts oficiālajā valodā.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka uzraudzības iestāde dalībvalstī, kurā ir pilnvarotā pārstāvja domicils vai kurā tas ir iedibināts, un, ja tās atšķiras, uzraudzības iestāde dalībvalstī, kurā uzņēmums sasniedz lielāko daļu sava neto apgrozījuma Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada, tiek informēta, ka attiecīgais uzņēmums ir uzņēmums 2. panta 2. punkta nozīmē.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka katrs uzņēmums piešķir savam pilnvarotajam pārstāvim tiesības saņemt paziņojumus no uzraudzības iestādēm par visiem nepieciešamajiem jautājumiem, lai nodrošinātu atbilstību un to valsts noteikumu izpildi, ar kuriem transponē šo direktīvu. Uzņēmumi nodrošina savam pilnvarotajam pārstāvim sadarbībai ar uzraudzības iestādēm nepieciešamās pilnvaras un resursus.

17. pants

Uzraudzības iestādes

1. Katra dalībvalsts norīko vienu vai vairākas uzraudzības iestādes, lai uzraudzītu to pienākumu izpildi, kas paredzēti saskaņā ar 6.–11. pantu un 15. panta 1. un 2. punktu pieņemtajos valsts noteikumos (“uzraudzības iestāde”).
2. Attiecībā uz 2. panta 1. punktā minētajiem uzņēmumiem kompetentā uzraudzības iestāde ir tās dalībvalsts uzraudzības iestāde, kurā atrodas uzņēmuma juridiskā adrese.
3. Attiecībā uz 2. panta 2. punktā minētajiem uzņēmumiem kompetentā uzraudzības iestāde ir tās dalībvalsts uzraudzības iestāde, kurā uzņēmumam ir filiāle. Ja uzņēmumam nav filiāles nevienā dalībvalstī vai tam ir filiāles, kas atrodas dažādās dalībvalstīs, kompetentā uzraudzības iestāde ir tās dalībvalsts uzraudzības iestāde, kurā uzņēmums ir sasniedzis lielāko daļu sava neto apgrozījuma Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada, kas ir pirms 30. pantā norādītā datuma vai datuma, kurā uzņēmums pirmo reizi atbilst 2. panta 2. punktā noteiktajiem kritērijiem, atkarībā no tā, kurš ir vēlāk.

Šīs direktīvas 2. panta 2. punktā minētie uzņēmumi, pamatojoties uz apstākļu izmaiņām, kā rezultātā uzņēmums lielāko daļu sava apgrozījuma Savienībā gūst citā dalībvalstī, var iesniegt pienācīgi pamatotu pieprasījumu mainīt uzraudzības iestādi, kas ir kompetenta reglamentēt šajā direktīvā ietvertos jautājumus attiecībā uz šo uzņēmumu.

4. Ja dalībvalsts norīko vairāk nekā vienu uzraudzības iestādi, tā nodrošina, ka ir skaidri noteiktas šo iestāžu attiecīgās kompetences un ka tās cieši un efektīvi sadarbojas savā starpā.
5. Dalībvalstis var norīkot iestādes, kas atbild par regulētu finanšu uzņēmumu uzraudzību, būt arī par uzraudzības iestādēm šīs direktīvas mērķiem.
6. Dalībvalstis līdz 30. panta 1. punkta a) apakšpunktā norādītajam datumam informē Komisiju par uzraudzības iestāžu, kas norīkotas saskaņā ar šo pantu, nosaukumiem un kontaktinformāciju, kā arī — ja ir norīkotas vairākas uzraudzības iestādes — par to attiecīgo kompetenci. Tās informē Komisiju par visām izmaiņām šajā sakarā.
7. Komisija dara publiski pieejamu, arī savā tīmekļa vietnē, uzraudzības iestāžu sarakstu. Komisija regulāri atjaunina sarakstu, pamatojoties uz informāciju, kas saņemta no dalībvalstīm.
8. Dalībvalstis garantē uzraudzības iestāžu neatkarību un nodrošina, ka tās un visas personas, kas tajās strādā vai ir strādājušas, un revidenti vai eksperti, kas darbojas to vārdā, īsteno savas pilnvaras objektīvi, pārredzami un pienācīgi ievērojot profesionālā noslēpuma pienākumu. Dalībvalstis it īpaši nodrošina, ka iestāde ir juridiski un funkcionāli neatkarīga no uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, vai citām tirgus interesēm, ka tās darbinieki un personas, kas ir atbildīgas par tās vadību, ir brīvi no interešu konfliktiem, ievēro konfidencialitātes prasības un ka viņi atturas no jebkādas rīcības, kas nav savienojama ar viņu pienākumiem.

18. pants

Uzraudzības iestāžu pilnvaras

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzraudzības iestādēm ir atbilstošas pilnvaras un resursi, lai veiktu tām saskaņā ar šo direktīvu noteiktos uzdevumus, arī tiesības pieprasīt informāciju un veikt izmeklēšanu saistībā ar šajā direktīvā noteikto pienākumu izpildi.
2. Uzraudzības iestāde var uzsākt izmeklēšanu pēc savas iniciatīvas vai balstoties uz pamatotām bažām, kas tai paziņotas saskaņā ar 19. pantu, ja tā uzskata, ka tās rīcībā ir pietiekama informācija, kura liecina par iespējamu uzņēmuma to pienākumu pārkāpumu, kas paredzēti saskaņā ar šo direktīvu pieņemtos valsts noteikumos.
3. Pārbaudes veic saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā pārbaude tiek veikta, un iepriekš brīdinot uzņēmumu, izņemot gadījumus, kad iepriekšēja paziņošana mazina pārbaudes efektivitāti. Ja uzraudzības iestāde izmeklēšanas ietvaros vēlas veikt pārbaudi citās dalībvalsts teritorijā, tā lūdz palīdzību attiecīgās dalībvalsts uzraudzības iestādei atbilstoši 21. panta 2. punktam.
4. Ja saskaņā ar 1. un 2. punktu veikto darbību rezultātā uzraudzības iestāde konstatē, ka nav ievēroti valsts noteikumi, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, tā attiecīgajam uzņēmumam piešķir saprātīgu laikposmu korektīvo pasākumu veikšanai, ja šādi pasākumi ir iespējami.

Korektīvo pasākumu veikšana neizslēdz administratīvo sankciju piemērošanu vai civiltiesiskās atbildības iestāšanos kaitējuma konstatēšanas gadījumā atbilstoši attiecīgi 20. un 22. pantam.
5. Savu uzdevumu veikšanai uzraudzības iestādēm ir vismaz šādas pilnvaras:

- a) likt izbeigt to valsts noteikumu pārkāpumus, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, atturēties no jebkādas konkrētās rīcības atkārtošanas un attiecīgā gadījumā veikt korektīvus pasākumus, kas ir proporcionāli pārkāpumam un nepieciešami, lai to izbeigtu;
 - b) noteikt finansiālas sankcijas saskaņā ar 20. pantu;
 - c) veikt pagaidu pasākumus, lai izvairītos no būtiska un neatgriezeniska kaitējuma riska.
6. Ja dalībvalsts tiesību sistēmā nav paredzētas administratīvas sankcijas, šo pantu un 20. pantu var īstenot tā, ka sankciju ierosina kompetentā uzraudzības iestāde, bet uzliek kompetentās valsts tiesas, vienlaikus nodrošinot, ka minētie tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir efektīvi un to ietekme ir līdzvērtīga uzraudzības iestāžu uzliktajām administratīvajām sankcijām.
7. Dalībvalstis nodrošina, ka katrai fiziskai vai juridiskai personai ir tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli pret uzraudzības iestādes pieņemtu juridiski saistošu lēmumu attiecībā uz to.

19. pants

Pamatotas bažas

1. Dalībvalstis nodrošina, ka fiziskas un juridiskas personas ir tiesīgas ar pamatotām bažām vērsties jebkurā uzraudzības iestādē, ja, pamatojoties uz objektīviem apstākļiem, tām ir iemesls uzskatīt, ka uzņēmums neievēro valsts noteikumus, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu (“pamatotas bažas”).
2. Ja pamatotās bažas ir citas uzraudzības iestādes kompetencē, iestāde, pie kuras personas vērsušās ar bažām, šo informāciju pārsūta attiecīgajai iestādei.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka uzraudzības iestādes izvērtē pamatotās bažas un attiecīgā gadījumā izmanto savas 18. pantā minētās pilnvaras.
4. Uzraudzības iestāde pēc iespējas ātrāk un saskaņā ar attiecīgajiem valsts tiesību aktu noteikumiem un atbilstoši Savienības tiesību aktiem informē 1. punktā minēto personu par tās pamatoto bažu izvērtējuma rezultātiem un sniedz tam pamatojumu.
5. Dalībvalstis nodrošina, ka personām, kas saskaņā ar šo pantu pauž pamatotas bažas un kurām atbilstoši valsts tiesību aktiem ir leģitīmas intereses šajā jautājumā, ir piekļuve tiesai vai citai neatkarīgai un objektīvai valsts iestādei, kura ir kompetenta pārbaudīt uzraudzības iestādes lēmumu, darbību vai bezdarbības procesuālo un materiālo likumību.

20. pants

Sankcijas

1. Dalībvalstis paredz noteikumus par sankcijām, ko piemēro par to valsts noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to piemērošanu. Paredzētās sankcijas ir iedarbīgas, samērīgas un atturošas.
2. Lemjot par sankciju piemērošanu un attiecīgā gadījumā nosakot to raksturu un atbilstošo līmeni, ņem vērā uzņēmuma centienus izpildīt visus korektīvos

pasākumus, ko tam pieprasa uzraudzības iestāde, visus veiktos ieguldījumus un jebkādu mērķorientētu atbalstu, kas sniegts saskaņā ar 7. un 8. pantu, kā arī sadarbību ar citām struktūrām nolūkā novērst nelabvēlīgo ietekmi tā vērtības ķēdēs, atkarībā no konkrētā gadījuma.

3. Uzliekot finansiālās sankcijas, to apmēra noteikšanā balstās uz uzņēmuma apgrozījumu.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka tiek publicēti visi uzraudzības iestāžu lēmumi, kas paredz sankciju uzlikšanu saistībā ar šīs direktīvas noteikumu pārkāpumiem.

21. pants

Eiropas uzraudzības iestāžu tīkls

1. Komisija izveido Eiropas uzraudzības iestāžu tīklu, kas sastāv no uzraudzības iestāžu pārstāvjiem. Tīkls veicina uzraudzības iestāžu sadarbību un uzraudzības iestāžu regulatīvās, izmeklēšanas, sankciju un uzraudzības prakses koordinēšanu un saskaņošanu un attiecīgā gadījumā informācijas apmaiņu starp tām.

Komisija var uzaicināt Savienības aģentūras ar attiecīgu zinātību jomās, uz kurām attiecas šī direktīva, pievienoties Eiropas uzraudzības iestāžu tīklam.

2. Uzraudzības iestādes sniedz cita citai nepieciešamo informāciju un savstarpēju palīdzību, veicot savus pienākumus, un ievieš pasākumus efektīvai savstarpējai sadarbībai. Savstarpējā palīdzība ietver sadarbību, kas paredzēta 18. pantā minēto pilnvaru īstenošanai, cita starpā saistībā ar pārbaudēm un informācijas pieprasījumiem.
3. Uzraudzības iestādes veic visus atbilstīgos pasākumus, lai bez nepamatotas kavēšanās un ne vēlāk kā viena mēneša laikā pēc pieprasījuma saņemšanas atbildētu uz citas uzraudzības iestādes palīdzības pieprasījumu. Šādi pasākumi jo īpaši var ietvert attiecīgas informācijas par izmeklēšanas gaitu nosūtīšanu.
4. Palīdzības pieprasījumos norāda visu nepieciešamo informāciju, tai skaitā nolūku un pamatojumu. Informāciju, kas saņemta ar palīdzības pieprasījumu, uzraudzības iestādes izmanto tikai tam mērķim, kuram tā tika lūgta.
5. Uzraudzības iestāde, kurai pieprasījumus adresēts, informē pieprasīto uzraudzības iestādi par rezultātiem, vai attiecīgā gadījumā par palīdzības pieprasījuma izpildei veicamo pasākumu progresu.
6. Uzraudzības iestādes cita no citas neiekasē maksu par darbībām un pasākumiem, kas veikti saskaņā ar palīdzības pieprasījumu.
Tomēr uzraudzības iestādes var vienoties par noteikumiem, kā tās cita citai atlīdzina īpašos izdevumus, kas rodas no savstarpējas palīdzības sniegšanas izņēmuma gadījumos.
7. Uzraudzības iestāde, kas ir kompetenta saskaņā ar 17. panta 3. punktu, informē Eiropas uzraudzības iestāžu tīklu par šo faktu un par jebkuru pieprasījumu mainīt kompetento uzraudzības iestādi.
8. Ja rodas šaubas par kompetences piešķiršanu, informācija, uz kuru balstās šī piešķiršana, tiks kopīgota ar Eiropas uzraudzības iestāžu tīklu, kas var koordinēt centienus, lai rastu risinājumu.

22. pants

Civiltiesiskā atbildība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi ir atbildīgi par kaitējuma atlīdzināšanu, ja:
 - a) tie nav izpildījuši 7. un 8. pantā noteiktos pienākumus; un
 - b) šīs pienākumu neizpildes rezultātā ir radusies nelabvēlīga ietekme, ko būtu vajadzējis identificēt, novērst, vājināt, izbeigt vai mazināt, izmantojot atbilstošus 7. un 8. pantā noteiktos pasākumus, un tā ir izraisījusi kaitējumu.
2. Neskarot 1. punktu, dalībvalstis nodrošina, ka gadījumā, ja uzņēmums ir veicis darbības, kas minētas 7. panta 2. punkta b) apakšpunktā un 7. panta 4. punktā vai 8. panta 3. punkta c) apakšpunktā un 8. panta 5. punktā, tas nav atbildīgs par kaitējumu, kurš radies tādas nelabvēlīgās ietekmes rezultātā, ko izraisījusi tāda netieša partnera darbība, ar kuru uzņēmumam ir nodibinātas darījumattiecības, ja vien konkrētā gadījuma apstākļos nebija pamatoti sagaidīt, ka faktiski veiktā darbība, arī attiecībā uz pienācīgu pārbaudi, būtu piemērota, lai novērstu, vājinātu, izbeigtu vai mazinātu nelabvēlīgās ietekmes apmēru.

Izvērtējot atbildības esību un apmēru saskaņā ar šo punktu, pienācīgi ņem vērā uzņēmuma centienus, ciktāl tie ir tieši saistīti ar konkrēto kaitējumu, izpildīt visus korektīvos pasākumus, ko tam pieprasa uzraudzības iestāde, visus veiktos ieguldījumus un jebkādu mērķorientētu atbalstu, kurš sniegts saskaņā ar 7. un 8. pantu, kā arī sadarbību ar citām struktūrām nolūkā novērst nelabvēlīgo ietekmi tā vērtības ķēdēs.
3. Saskaņā ar šo pantu uzņēmumam iestājusies civiltiesiskā atbildība par kaitējuma atlīdzināšanu neskar tā meitasuzņēmumu vai vērtības ķēdes tiešo un netiešo darījumdarbības partneru civiltiesisko atbildību.
4. Civiltiesiskās atbildības noteikumi saskaņā ar šo direktīvu neskar tādas Savienības vai valstu noteikumus par civiltiesisko atbildību saistībā ar nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, kas paredz atbildību situācijās, uz kurām neattiecas šī direktīva vai kas paredz stingrāku atbildību nekā šī direktīva.
5. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts tiesību aktos, ar kuriem transponē šo pantu, paredzētā atbildība ir primāri un obligāti piemērojama gadījumos, kad prasījumiem šajā sakarā piemērojamie tiesību akti nav dalībvalsts tiesību akti.

23. pants

Ziņošana par pārkāpumiem un ziņojošo personu aizsardzība

Attiecībā uz ziņošanu par šīs direktīvas pārkāpumiem un to personu aizsardzību, kuras ziņo par šādiem pārkāpumiem, piemēro Direktīvu (ES) 2019/1937.

24. pants

Publiskais atbalsts

Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi, kas piesakās publiskajam atbalstam, apliecina, ka tiem nav piemērotas nekādas sankcijas par šīs direktīvas saistību nepildīšanu.

25. pants

Direktoru rūpības pienākums

1. Dalībvalstis nodrošina, ka, pildot pienākumu rīkoties uzņēmuma labākajās interesēs, 2. panta 1. punktā minētie uzņēmumu direktori ņem vērā savu lēmumu sekas attiecībā uz ilgtspējas jautājumiem, tai skaitā attiecīgā gadījumā cilvēktiesību, klimata pārmaiņu un vides sekas gan īstermiņā, gan vidējā termiņā, gan ilgtermiņā.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka to normatīvie un administratīvie akti, kas attiecas uz direktoru pienākumu pārkāpumiem, attiecas arī uz šā panta noteikumiem.

26. pants

Pienācīgas rūpības ieviešana un pārraudzība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka 2. panta 1. punktā minēto uzņēmumu direktori ir atbildīgi par 4. pantā minēto pienācīgas rūpības darbību ieviešanu un pārraudzību un jo īpaši par 5. pantā minēto pienācīgas rūpības politiku, atbilstīgi ņemot vērā ieinteresēto personu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju attiecīgo ieguldījumu. Direktori par to ziņo valdei.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka direktori veic pasākumus, lai pielāgotu korporatīvo stratēģiju un ņemtu vērā faktisko un iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, kas identificēta atbilstoši 6. pantam, un visus pasākumus, kuri veikti atbilstoši 7.–9. pantam.

27. pants

Grozījums Direktīvā (ES) 2019/1937

Direktīvas (ES) 2019/1937 pielikuma I daļas E punkta 2. apakšpunktā iekļauj šādu punktu:

“vi) [Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva Nr. ... ([datums]) par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937⁺”

28. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 11. pantā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz nenoteiktu laiku.
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 11. pantā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Tas stājas spēkā nākamajā dienā pēc lēmuma publicēšanas *Eiropas Savienības*

⁺ OV — ievietot tekstā dokumentā ietvertās direktīvas numuru un datumu; zemsvītras piezīmē ievietot šīs direktīvas OV atsauci.

Oficiālajā Vēstnesī vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.

4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
6. Saskaņā ar 11. pantu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

29. pants

Pārskatīšana

Ne vēlāk kā līdz... [*PB — ievietot datumu: 7 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas*] Komisija iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs direktīvas īstenošanu. Ziņojumā izvērtē šīs direktīvas efektivitāti attiecībā uz tās mērķu sasniegšanu un izvērtē šādus jautājumus:

- a) vai ir jāpazemina 2. panta 1. punktā noteiktie sliekšņi attiecībā uz darbinieku skaitu un neto apgrozījumu;
- b) vai 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā sniegtais nozaru saraksts ir jāmaina, cita starpā tādēļ, lai to saskaņotu ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas vadlīnijām;
- c) vai pielikums ir jāgroza, arī ņemot vērā starptautiskās norises;
- d) vai 4.–14. pants būtu jāpiemēro arī nelabvēlīgai ietekmei uz klimatu.

30. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstis vēlākais līdz ... [*OV ievietot datumu: 2 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas*] pieņem un publicē normatīvos un administratīvos aktus, kas nepieciešami, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis tūlīt dara zināmu Komisijai minēto noteikumu tekstu.

Tās piemēro minētos noteikumus šādi:

- a) no... [*OV ievietot datumu: 2 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas*] attiecībā uz uzņēmumiem, kas minēti 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā;
- b) no... [*OV ievietot datumu: 4 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas*] attiecībā uz uzņēmumiem, kas minēti 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

31. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

32. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētāja*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*